

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΘΗΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2011 • ΕΤΟΣ Θ' • ΤΕΥΧΟΣ 31

Γιά μιά εὐλογημένη ἀρχή στό νέο σωτήριο ἔτος

Ἀγαπητοί μου Ἀδελφοί καί Συλλειτουργοί,
Ἀδελφοί μου Χριστιανοί, τέκνα μου ἐν Κυρίῳ
ἀγαπητά·

Διανύουμε μέ τήν χάριν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ
Χριστοῦ τίς πρώτες ἡμέρες τοῦ νέου σωτηρίου
ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους 2011-2012. Εἴμαστε στήν
ἀρχή τοῦ καινούργιου ἐκκλησιαστικοῦ χρόνου.

Στήν ἔναρξι τῆς
ἀνακυκλήσεως τῶν
ἀγίων Δεσποτικῶν
καί Θεομητορικῶν
ἐορτῶν καί τοῦ Ἀ-
γιολογίου τῆς Ἐκ-
κλησίας μας.

Μιά νέα ἀρχή
στήν πνευματική
καί ἐκκλησιαστική
μας ζωή. Μιά, ἀκό-
μη, εὐκαιρία ἀνασυ-
ντάξεως καί ἀνανε-

ώσεως τῶν πνευματικῶν προσπαθειῶν καί ἀγώνων
μας. Μιά ἐπί πλέον ἀφορμή ἀναθεωρήσεως καί
ἀναβαθμίσεως σκέψεων, λόγων, λογισμῶν καί
πράξεων. Μιά νέα πίστωση χρόνου -ἐκκλησιαστι-
κοῦ χρόνου ἀπό τόν Πανάγαθο Κύριό μας στή ζωή
μας.

Μέ τήν πολύτιμη αὐτή εὐκαιρία, πού μᾶς χαρί-
ζει ὁ Πολυεύσπλαγχνος Κύριος καί Θεός μας, ἄς
μοῦ ἐπιτραπῆ νά κάμω ὡς ἐλέω Θεοῦ Ἐπίσκοπος
καί Ποιμενάρχης σας ὠρισμένες σκέψεις, ἐπιση-

μάνσεις καί ὑποδείξεις γιά τήν διανύομενη ἤδη νέα
ἐκκλησιαστική μας χρονιά, γιά τήν ὠφέλεια καί τήν
οικοδομή ὅλων μας καί τῆς Τοπικῆς μας Ἐκκλη-
σίας.

**Πρῶτον. Τό νέο ἐκκλησιαστικό ἔτος νά εἶναι
χρόνος πύο συνειδητῆς καί εὐάρεστης Θείας Λα-
τρείας ἀπό μέρους μας.** Νά προσεγγίσουμε περισ-

σότερο γνωσιολο-
γικά καί βιωματικά-
ἐμπειρικά τήν λει-
τουργική καί λα-
τρευτική ζωή τῆς
Ἀγίας μας Ὁρθο-
δόξου Ἐκκλησίας.

Ἦδη, ἀπό τήν
πρώτη Κυριακή τοῦ
Σεπτεμβρίου τό
Γραπτό Θεῖο Κή-
ρυγμα ἀφορᾶ σέ
θέματα Θείας Λα-

τρείας καί Λειτουργικά (Ἱστορία καί ἐξέλιξις τῆς
Θ.Λατρείας, ἔννοια καί προσδιορισμός τῆς ἀλη-
θινῆς Θ.Λατρείας, ἐρμηνεῖα καί κατανόησις τῶν
ιερῶν κειμένων καί τῶν τελουμένων στή Θ. Λα-
τρεία, σωστή προετοιμασία καί τρόποι μεθέξεως
καί ἐνσυνειδήτου συμμετοχῆς μας εἰς αὐτήν, καί
ἰδιαιτέρως τῶν παιδιῶν μας, καί ἀποκτήσεως μυ-
στηριακῆς καί ἀγιοπνευματικῆς ζωῆς κ.ἄ.). Αὐτό μέ
τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ θά συνεχισθῆ καθ' ὅλη τήν
ἐκκλησιαστική αὐτή χρονιά καί ἂν χρειασθῆ θά ἐπε-

καθη και στις επόμενες. Δεν είναι ορθό να αγνοούμε βασικά και θεμελιώδη θέματα της Θ.Λατρείας ή να συγχέουμε την Λατρεία του Θεού με προλήψεις και προκαταλήψεις, με δεισιδαιμονίες και διάφορες αντίληψεις προχριστιανικών εποχών.

Δεύτερον. Ἡ κατ' ἰδίαν προσευχή και ὁ τακτικός Ἐκκλησιασμός. Ἡ ἐπίτευξις τῶν ἱερῶν στόχων και σκοπῶν τῆς Θείας Λατρείας εὐοδῶνεται μέ τήν καλλιέργεια τῆς κατ' ἰδίαν προσευχῆς και μέ τόν τακτικό ἐκκλησιασμό μας. Ἡ προσωπική μας προσευχή δέν πρέπει νά περιορίζεται σέ λίγες συγκεκριμένες χρονικές στιγμές και οὔτε σέ μία ξηρή και τυποποιημένη ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό. Εἶναι ἀνάγκη νά γίνεται συχνά και μέσα σέ ἀτμόσφαιρα ἀγαπητικῆς κοινωνίας και ἐξαρτήσεως τῆς ζωῆς και τοῦ μέλλοντός μας ἀπό τόν Θεό Πατέρα, τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ και τό Πανάγιο Πνεῦμα.

Τό νά σταθοῦμε λίγες στιγμές τυπικά και ὑποχρεωτικά μπροστά στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς Παναγίας μας, ἢ τό νά ἐκκλησιασθοῦμε πιεστικά ἢ ἀπό κάποια συνήθεια μερικές Κυριακές και ἑορτές **αὐτό δέν σημαίνει τίποτε και δέν λέγεται συνειδητή συμμετοχή στήν Θεία Λατρεία.** Οὔτε πάλιν ὠφελεῖ ἢ οἰκοδομεῖ τό νά ἀνάψωμε τό κερὶ στήν Ἐκκλησία και ἀμέσως νά ἐξέλθωμε τοῦ Ναοῦ και νά συζητᾶμε ἐξω καθ' ὅλη τήν ὥρα τῆς Θείας Λατρείας. **Μέ τήν κατ' ἰδίαν προσευχή θερμαίνεται και πυρακτώνεται ἡ καρδιά τοῦ πιστοῦ** καθώς κοινωνεῖ και ἐνώνεται μέ τόν Πλάστη και Δημιουργό του. **Και μέ τόν ἐνσυνείδητο ἐκκλησιασμό του ἐνώνεται ὀργανικά μέ τό ἅγιο Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας μας, τῆς ὁποίας κεφαλὴ εἶναι ὁ Χριστός.**

Τρίτον. Μελέτη και ἀκρόασις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Μέσα στήν παραγμένη και συγχυσμένη σημερινή ἐποχή τῆς ποικιλόμορφης κρίσεως **μόνον ὁ Χριστός, ὁ Ἄρχων τῆς εἰρήνης και ὁ Θεῖος Λόγος Του, γραπτός και προφορικός, Εὐαγγελικός και Πατερικός ἀναπαύουν και ἡρεμοῦν τόν ἄνθρωπο.** Ἐκτός ἀπό τό προφορικό και γραπτό Θεῖο Κήρυγμα, πού ἀνελλιπῶς ἀκούεται στοῦς Ἱεροῦς Ναοῦς μας κάθε Κυριακή και ἑορτή, ἐκφωνεῖται ἀπό τούς τοπικούς μας Ραδιοφωνικούς σταθμούς, και μέσω τοῦ διαδικτύου, μέ τή σύνδεσί σας μέ τήν ἰστοσελίδα τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς μας, γιά ἕκτη συνεχόμενη χρονιά, χωρίς κενά και διακοπές, **«Τό Μήνυμα τῆς Κυριακῆς»** τοῦ Μητροπολίτου σας μέ ἐκλεκτή ἐκκλησιαστική μουσική και τήν παράθεσι διδασκαλίας Ἀγίων Πατέρων και Ἐκκλησιαστικῶν Διδασκά-

λων και διαφόρων ἐπικαίρων παραδειγμάτων.

Ἀκόμη, **τά Κατηχητικά Σχολεῖα,** πού ξαναρχίζουν τό τελευταῖο 10ήμερο τοῦ Σεπτεμβρίου, **ἡ λειτουργία τῆς Λέσχης παινιδίων στό Λεοντοσίνο Πνευματικό Κέντρο τοῦ Κεραμωτοῦ, οἱ Κύκλοι μελέτης Ἀγίας Γραφῆς στή Χώρα, τό Λιβάδι και τόν Ποταμό, τά σεμινάρια τῶν Σχολῶν Γονέων στή Χώρα και στό Ποταμό κάθε μήνα, οἱ ἐκκλησιασμοὶ τῶν Σχολείων μας** μέ τά ἐπίκαιρα σύντομα κηρύγματα και ὠρσιμένες εἰδικές ὀμιλίες ἀπό τά Ραδιόφωνα τῶν Κυθῶρων συντελοῦν στήν πνευματική οἰκοδομή μέ τήν μελέτη και ἀκρόασι τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, και

Τέταρτον. Σεβασμός τῆς ἁγίας ἡμέρας τῆς Κυριακῆς και τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἑορτῶν.

Ἡ Κυριακή εἶναι ἡ πρώτη και μεγάλη ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος και εἶναι ἡ κατ' ἐξοχήν ἡμέρα τοῦ Κυρίου μας, ὅπως τό λέγει τό ὄνομά τῆς. Εἶναι ἡ πρώτη και κυρία ἡμέρα ἐκκλησιασμοῦ, ἁγιασμοῦ, Θείας Λατρείας, καλῶν ἔργων και ψυχικῆς ἀναπαύσεως. Δεν εἶναι ἡμέρα ἀπεριορίστου ὕπνου, συναλλαγῶν και παζαριῶν, και μάλιστα τήν ὥρα τῆς Θείας Λειτουργίας, ξεφαντώματος, γλεντιῶν και διασκεδάσεων, ἐκδρομῶν, ξεφρενης και ἀνέμελης ζωῆς κ.ά.

Ὁ πιστός Χριστιανός ἀπό τό Σαββατόβραδο ἐγκρατεύεται και προετοιμάζεται μέ προσευχή και ψυχική ἐπιμέλεια γιά τήν αὐριανή ἡμέρα τοῦ Κυρίου. Δεν ξενυχτᾶει περιερχόμενος σέ ἠθική παράλυσι, δέν παραδίδει τόν ἑαυτό του στήν κραιπάλη και τήν μέθη, δέν παραφέρεται.

Γι' αὐτό ἡ μακραιώνη ἐκκλησιαστική παράδοσις δέν θέλει γάμους τήν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου και μάλιστα τό Σαββατόβραδο μέ τίς ὀλονύκτιες διασκεδάσεις και τά γλέντια, γιατί ἔτσι ἔμμεσα καταργεῖται ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, ἡ Κυριακή, μέ τήν Θεία Λατρεία και τίς εὐκαιρίες τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς. Δυστυχῶς, οἱ γάμοι τοῦ Σαββάτου, και μάλιστα τῶν ἀπογευματινῶν ὥρων ἐπεβλήθησαν τά τελευταῖα χρόνια και δέν γίνονται, ὅπως εἶναι τό σωστό και ἦταν πάντοτε καθιερωμένο τήν ἡμέρα τῆς Κυριακῆς, χάριν τοῦ ὀλονύκτιου γλεντιοῦ, ἐπειδὴ ἡ ἄλλη ἡμέρα, ἡ Δευτέρα, εἶναι ἐργάσιμη. Ἔτσι, ὅμως, βεβηλώνεται και δέν ἀγιάζεται ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς και ἡ πνευματική ζημιά, πού προκύπτει ἀπό αὐτό, εἶναι μεγάλη.

Αὐτόν τόν μήνα Σεπτέμβριο, τόν πρώτο μήνα
Συνέχεια στή σελ. 5

Ἐκκλησία ἐκτός τῆς Μιάς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀνύπαρκτι

(Απόσπασμα ἀπό τό «Μήνυμα τῆς Κυριακῆς» 16-10-2011)

...Συνεχίζουμε, ἀγαπητοί μου ἀκροατές, τήν εβδομαδιαία ἐκπομπή μας «Τό Μήνυμα τῆς Κυριακῆς», πού ἐκπέμπεται ἀπ' τούς Ραδιοφωνικούς σταθμούς τῶν Κυθῆρων, καί μέσω τοῦ διαδικτύου, ἀπό τό εὐλογημένο νησί τῆς Μυρτιδιώτισσας.

Μιλῆσαμε μέχρι τώρα, μέ ἀφορμή τήν σχετική διδασκαλία τοῦ μεγάλου νηπτικού Πατρός καί Μυστικού Θεολόγου Ἁγίου Συμεών, γιά τό πῶς μπορεῖ κάποιος ἐμπειρικά νά γνωρίσῃ ὅτι εἶναι χριστοφόρος καί ἔχει γίνει μέτοχος καί κοινωνός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶπαμε, ἀκόμη, ὅτι οἱ Ἅγιοι Πατέρες, πού γιορτάζουμε σήμερα, ἦταν ὄντως χριστοφόροι καί πνευματέμφοροι λειτουργοί τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐγαλουχῆθησαν καί ἀνετράφησαν πνευματικά μέσα εἰς τούς κόλπους τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐποτίσθησαν μέ τό λογικό καί ἄδολο γάλα τῆς πίστεως. Ἐτράφησαν καί ἐζῆσαν μέ τόν Εὐαγγελικό, Ἀποστολικό καί Πατερικό Λόγο τοῦ Θεοῦ, καθώς προσφέρεται καί ἀναπτύσσεται στήν Ἁγία Γραφή καί τά Πατερικά συγγράμματα. Μετελάμβαναν ἀπό τήν Θεία Τροφή τοῦ Ἁγίου

Σώματος καί τοῦ Τιμίου Αἵματος τοῦ Ζωοδότου Χριστοῦ, φυλάσσοντες ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τήν ὀρθήν πίστιν καί τήν ἐν γένει ὀρθόδοξον παράδοσιν καί ἔχοντες **«βίον καθαρὸν ἐν μετανοίᾳ κτι-**

σθέντα» (δηλ. καθαρὴ καί εὐλογημένη ζωὴ, πού κτίσθηκε πάνω στή μετανοία καί τήν ἀρετή).

Ὅντως οἱ ἅγιοι καί Θεοφόροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἐλάτρευαν **«ἐν Πνεύματι καί ἀληθείᾳ»** τόν Πανάγιον Θεόν μας, εἶχαν διά τῶν ἁγίων Μυστηρίων, καί μάλιστα μέ τό ἀγιώτατο Μυστήριο τῆς

Θείας Εύχαριστίας - Θείας Λειτουργίας, τόν Κύριόν μας Ἰησοῦν Χριστόν **«κατοικοῦντα καί μένοντα»** μέσα τους. Ἦταν τά ζωντανά καί ὀργανικά μέλη τοῦ ἁγίου Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας κεφαλή εἶναι ὁ Χριστός. Τό δέ Πανάγιο Πνεῦμα, τό ὁποῖο φωτίζει, στηρίζει καί ἀγιάζει τίς ψυχές μας ἦταν τό μόνιμο καί ἀναφαίρετο θεῖο δῶρο καί κτῆμα τους.

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας ἦσαν ἄνθρωποι βαθεῖα χριστιανικῆς ἀγάπης καί ζωντανῆς καί θερμουργοῦ πίστεως. Γι' αὐτό καί ἦσαν οἱ **«ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ»** (Ἐφ. σ. δ, 15). Δέν ἐθυσίαζαν ποτέ τήν σῶζουσαν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ χάριν τῆς ἐπιπολαίως νοουμένης ἀγάπης, ἀλλά ἡ χριστιανική ἀλήθεια καί ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἦταν μαζί βαθεῖα ριζωμένες στήν ψυχή τους.

Ἐβίωσαν καί ὁμολογοῦσαν τήν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ μέσα στό γνήσιο πνεῦμα τῆς θείας ἀγάπης, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀγάπης. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας ἔφθασαν **στό ὑπέρ φύσιν καί στή θέωσι, στήν κατάστασι τῶν θεουμένων καί «τῶν ἐν θεωρίᾳ διαβεβηκότων»**. Ἀγίασαν καί χαριτώθηκαν, ἀφοῦ πέρασαν ἀπό τά στάδια τῆς καθάρσεως καί τοῦ φωτισμοῦ, βιώνοντας ἀληθινά καί θεοδίδακτα τό μέγα Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ θεοφώτιστοι Ὅροι καί τά ὄντως θεόπνευστα δόγματα, ὡς καί ἡ ἐν γένει Ὁρθόδοξος διδασκαλία τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Μιάς, Ἀγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί οἱ Πνευματοχάρακτοι Θεοὶ καί Ἱεροὶ Κανόνες τῆς εἶναι ἀπαρασάλευτοι, αἰώνιου κύρους καί διαχρονικῆς ἰσχύος, ἀφοῦ εἶναι καρποὶ καί Ἀγιοπνευματικά ἀποστάγματα τῶν Ἁγίων Οἰκουμενικῶν καί τῶν κεκρωμένων ὑπ' αὐτῶν ἁγίων Τοπικῶν Συνόδων καί ἀποτελοῦν τό Ἱερὸν Πηδάλιον καί τήν ἀλάθητη πυξίδα γιά τήν συνέχισιν τῆς ἀσφαλούς καί ἀκινδύνου πλοηγέσεως τοῦ νοητοῦ Πλοίου τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Οἱ αἵρέσεις καί οἱ παγιωμένες αἵρετικῆς διδασκαλίαι, ἡ κακοδοξία καί ἡ πλάνη, τό σχίσμα καί τά παρεπόμενα μιάς συνειδητά ἀποστασιοποιημένης ἀπό τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πορείας, ἀποκόπτουν τούς ποικιλώνυμους αἵρετικούς καί σχισματικούς ἀπό τήν Μία καί μόνη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, τήν Κιβωτόν τῆς σωτηρίας καί τήν Οἰκονόμον τῶν Θεῶν Μυστηρίων τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ Λυτρωτοῦ.

Ἡ μή συνειδητοποίησις τοῦ τοιοῦτου πνευματι-

κοῦ ἐκτροχιασμοῦ καί τῆς περιπλανήσεως εἰς τά σκοτάδια τῆς πλάνης καί τῆς αἵρέσεως, ἡ μή ἀπάνησις καί ἀπόπτυσσις τοῦ θανατηφόρου δηλητηρίου αὐτῆς καί ἡ ἔμμομη προσκόλλησις σ' αὐτή τήν ἐκτρωματικήν κατάστασι, ὁμολογουμένως δέν θεραπεύονται χωρίς ἀληθινή μετάνοια, συντριπτική ταπείνωσις καί κυρίως χωρίς τόν θεῖο φωτισμό, τό ἄπειρον ἔλεος καί τήν σῶζουσα Χάρι τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό ἡ μὲν αἵρεσις, ἡ κακοδοξία, ἡ πλάνη καί ἡ ἀπόσχισις ἀπό τήν Μητέρα Ἐκκλησία εἶναι βδελυκτές, ὀλέθριαι καί θανατηφόροι, οἱ αἵρετικοί, ὅμως, οἱ κακοδοξοὶ καί οἱ πεπλανημένοι εἶναι συμπαθεῖς ὡς ἄνθρωποι γιά τήν πτῶσιν, τήν πλάνην καί τήν τλαιπωρίαν τους, καί πολύ περισσότερο, ὅταν τό ἀντιλαμβάνονται αὐτό, ὅταν ἀνησυχοῦν καί ἀγωνίζονται νά ἀπαγκιστρωθοῦν ἀπό τήν πλάνην καί τήν αἵρεσιν.

Σ' αὐτό, ὅμως, δέν βοηθαί, ὅχι ἡ υγίης καί ὀρθόδοξη οἰκουμηνική κίνησις, ἀλλά ἡ κακῶς νοουμένη καί ὑποκινουμένη οἰκουμηνιστική κίνησις.

Δυστυχῶς καί στίς ἡμέρας μας ἀναδύονται μέσα ἀπό τόν θεολογικόν ἄνιστον ὄρισμα ἡρακλεῖς τῆς οἰκουμηνιστικῆς κινήσεως, οἱ ὁποῖοι βιάζονται νά φθάσουν στό τέρμα καί τό πρῶτον ἀνθρώπινον ποθούμενον ἀγαθόν **«τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως»**, μέ τήν συμπροσευχή καί κοινωνία μετὰ τῶν κανονικῶς ἀκοινωνητῶν ἑτεροδόξων καί σχισματικῶν, ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης, χωρίς προηγουμένως νά ἐξομαλυνθοῦν πλήρως καί νά διευθετηθοῦν μέ γνώμονα τήν ὀρθόδοξον πίστιν καί παράδοσιν οἱ βασικές καί λοιπές δογματικές καί ἐκκλησιολογικές διαφορές. Δέν εἴμεθα κατὰ τῶν διαχριστιανικῶν διαλόγων, ὅταν γίνονται μέ θεοφιλεῖς ὄρους καί σωστῆς προϋποθέσεως, ὅταν ἐργάζονται διά τό **«μή μεταίρειν ὄρια αἰώνια, ἃ οἱ Πατέρες ἔθεντο»**, χωρίς σπουδή καί βεβιασμένες κινήσεις, ἀλλά μέ τό πνεῦμα καί τόν φωτισμό τοῦ Θεοῦ καί τήν εὐθυγράμμισιν πρὸς τήν σῶζουσα ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπικαλοῦνται τήν θεωρίαν περί ὑπάρξεως «Ἐκκλησίας ἔξω τῆς Ἐκκλησίας», τήν συμπροσευχή καί συλλειτουργία Ὁρθόδοξων καί Λατίνων στό ἄπώτερον παρελθόν, ἐπὶ φραγκοκρατίας, σέ δυσχεῖς περιστάσεις καί παρηκμασμένους γιά τήν σκλαβωμένην ὀρθόδοξον πατρίδα μας καιρούς, στά νησιά τῶν Κυκλάδων, ἐπιδιώκουν τήν ἀναστολήν τῆς ἰσχύος τῶν ἀπαγορευτικῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας κανόνων μέ τούς ἑτεροδόξους, ὁμιλοῦν διά τήν ἐξέλιξιν τοῦ κόσμου καί τήν ἀναθεώρησιν καί τήν δημι-

ουργία νέων ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καί στιγματίζουν τὴν προσκόλλησι τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν στὴν «νοσηρή», κατ' αὐτούς, καί μὴ «ὀρθόδοξη» παράδοσι τοῦ θέματος τῆς συμπροσευχῆς καί κοινωνίας μετὰ τῶν ἑτεροδόξων κ.λπ.

Πιστεύω ὅτι στὰ θέματα αὐτὰ θὰ δοθοῦν σύντομα οἱ δέουσες θεολογικὲς καί κανονικὲς ἀπαντήσεις ἀπὸ τὸ εὐτυχῶς ὑπάρχον δυναμικὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Στὰ σύντομα ὅρια τοῦ Κυριακάτικου αὐτοῦ μηνύματος θὰ ἤθελα νὰ τονίσω μὲ ἐπίτασι καί μὲ ὅλη τὴν δύναμι τῆς καρδιᾶς μου τὴν μεγάλη ἀλήθεια ὅτι **Ἐκκλησία ἔξω τῆς Ἐκκλησίας δέν ὑπάρχει**. Ὁ Θεὸς Δομῆτωρ ἱδρυσε τὴν συγκεκριμένη Ἐκκλησία Του, «**τὴν μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων**», ἀλλ' οὐσαν «**ἀγίαν καί ἁμωμον**», τῆς ὁποίας «**καί πύλαι Ἰδοὺ οὐ κατισχύουσιν**».

Ἀσφαλῶς ὁ Θεὸς Λυτρωτῆς μας ἔχει τὸ δικαίωμα καί τὴν δύναμι νὰ σώσῃ καί ἀνθρώπους εὐρισκομένους ἐν ἀγνοίᾳ καί πλάνῃ ἔξω ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀλλὰ καλοπροαίρετους καί ἀγα-

θοῦς (προφανῶς ὄχι καί ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐνσυνείδητα, ἀπροκάλυπτα καί ἀμετανόητα ἀνήκουν σὲ αἰρέσεις, σχίσματα καί κακοδοξίες, ἐκτός καί ἐάν κάποτε εὐλκρινῶς μετανοήσουν). Ὅμως, **μὴ πλάνωμεθα ἀδελφοί**. Ἐάν Ὁρθόδοξοι πιστοὶ ἐνσυνείδητα ἀναζητοῦν ἔξω τῆς Ἐκκλησίας τὸν Ζῶντα Θεόν, τὴν ἀλήθεια καί τὴν ζωὴ, νοθεύουν καί ἀλλοιώνουν τὴν ὀρθόδοξη πίστι καί παράδοσι καί ἀδιαφοροῦν γιὰ τὴν σωτηρία τους, τότε ἐδῶ ἰσχύει τὸ «**extra Ecclesia nulla salus**» (ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, δέν ὑπάρχει σωτηρία). Ἡ Ὁρθόδοξη δογματικὴ διδασκαλία εἶναι ἀναλλοιώτη καί οἱ Θεοὶ καί Ἱεροὶ Κανόνες δέν πρέπει ποτέ νὰ παραβιάζονται. Ἄλλωστε, οἱ ἴδιοι οἱ Ἱεροὶ Κανόνες μόνον τους προβλέπουν ἐνίοτε κάποια ἐκκλησιαστικὴ οἰκονομία καί ἐπιείκεια. Ἄς παύσουν ἐπὶ τέλους νὰ προκαλοῦν τὸ αἶσθημα τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ οἱ «εὐαγγελιστές» τῆς ἄνευ (τῶν θεολογικῶν-δογματικῶν) ὄρων καί (τῶν κανονικῶν) προϋποθέσεων ἐνώσεως τῶν χριστιανικῶν ὁμολογιῶν μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας...

Γιὰ μιά εὐλογημένη ἀρχὴ στό νέο σωτήριο ἔτος

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 2

τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ἐπὶ δύο συνεχόμενες Παρασκευὲς βράδυ ὠρίσθησαν, δυστυχῶς, ὀλονύκτια γλέντια - παρ' ὅτι ἡ Παρασκευὴ εἶναι ἡμέρα νηστείας- γιὰ διαφόρους σκοποὺς. Ὅμως, λησμονοῦμε ἀδέλφια μου, ὅτι ὅταν μιά ὀλόκληρη κοινωνία καταλύει τὴν ἡμέρα τῆς νηστείας, γιὰτὶ πανηγυρίζουμε ἕναν Ἅγιο, αὐτὸ ὄχι μόνον δέν εὐαρεστεῖ, ἀλλὰ λυπεῖ τὸν Ἅγιο, γίνεται καί πρόξενο πνευματικῆς βλάβης.

Ἀγαπητοὶ μου Πατέρες καί Ἀδελφοί μου Χριστιανοί

Ὡς Ἐπίσκοπος καί Πνευματικὸς σας Πατέρας ἀπὸ Θεοῦ τεταγμένος, αἰσθάνθηκα τὴν ἀνάγκη νὰ καταθέσω τὰ ἀνωτέρω εἰς τὴν εὐλάβειά σας, ὄχι διὰ νὰ σᾶς λυπήσω, ἀλλὰ διὰ νὰ σᾶς βοηθήσω πνευματικά καί νὰ συμπροβληματισθοῦμε δι' ὠρισμένα πράγματα. Ἀναμφιβόλως διερχόμεθα κρίσιν, ἠθικὴ καί πνευματικὴ πρωτίστως, καί ἔπειτα οἰκονομικὴ. Ταπεινά φρονῶ ὅτι διὰ νὰ ἐξέλθωμε ἀπὸ τὴν μεγάλη αὐτὴ δυσκολία πρέπει νὰ ἐπιστρατεύσωμε ὅλοι μας τίς πνευματικὲς μας δυνάμεις, νὰ εἴμεθα συνειδητὰ ἐνωμένοι μὲ τὸν Χριστὸ καί

τὴν Ἁγία μας Ἐκκλησία καί νὰ ἀναβιώσωμε τὴν ὠραία καί περισπούδαστη ὀρθόδοξη Παράδοσι μας καί τὴν ἱερὴ παρακαταθήκη τοῦ Ἑλληνορθοδόξου Γένους μας.

Ἐπιθυμοῦμε διακαῶς τὴν πρόοδο καί τὴν εὐμερία, τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξι καί τὸν ἀληθινὸ Πολιτισμὸ τοῦ τόπου μας, τὴν πραγματικὴ χαρὰ καί εὐτυχία σας, τὴν ἄνοδο καί πνευματικὴ ἀναβάθμισι τῶν παιδιῶν καί τῶν οικογενειῶν σας καί σὲ καμμιά περιπτώσι δέν θέλουμε τὴν δυστυχία καί τὴν ὅποια ζημία καί ὑποβάθμισι σας.

Καθημερινῶς καί ἀδιαλείπτως προσευχόμεθα μαζί μὲ τοὺς ἀγαπητοὺς σας Ἱερεῖς διὰ τὴν πνευματικὴ ἄνοδο καί προαγωγή σας, γιὰ τὴν υγεία καί τὴν καθ' ὅλα προκοπὴ σας.

Μὲ αὐτὲς τίς σκέψεις καί πατρικὲς συστάσεις μου σᾶς εὐχομαι εὐλογημένο καί καρποφόρο τὸ νέο ἐκκλησιαστικὸ ἔτος μεστὸ ἀφθόνων χαρίτων καί πνευματικῶν εὐλογιῶν.

Διάπυρος πρὸς Κύριον εὐχέτης σας
Ὁ Μητροπολίτης
+ Ὁ Κυθῆρων Σεραφεῖμ

Γιά Γονείς και παιδιά

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ (ύπ' αριθ. 84/2011)

Ευλογημένοι Χριστιανοί και αγαπητά μας παιδιά,
Μετά την έναρξη της σχολικής αυτής χρονιάς αρχίζουμε πλέον και την νέα Κατηχητική περίοδο, την νέα πνευματική σπορά του Λόγου του Θεού στις παιδικές και νεανικές καρδιές, στο χωράφι της ψυχής των παιδιών μας.

Η ιερή αυτή προσπάθεια της Εκκλησίας μας, μέσω των Κατηχητικών Σχολείων μας και των κατά ένορία νεανικών συντροφιών, είναι η συνέχεια

της χριστιανικής αγωγής και πνευματικής διαπαιδαγωγήσεως των παιδιών μας μέσα στην οικογένεια, που όπως διδασκόμαστε συχνά στη Σχολή Γονέων της Ιεράς Μητροπόλεως μας, (ή οποία αρχίζει σε λίγες ημέρες για έκτη χρονιά την λειτουργία της), πρέπει να γίνεται εξ απαλών ονύχων, από την βρεφική και νηπιακή τους ηλικία.

Νοιώθει μεγάλο και ιερό τό χρέος της ή Μητέρα Εκκλησία να εύρισκεται κοντά στα πνευματικά της σπλάγχνα, τα παιδιά μας, και σε συνεργασία με την οικογένεια και τα σχολεία μας να τονώνη και να καταρτίζη πνευματικά τους νέους μας, με την χειραγωγήσι τους στο δρόμο του Χριστού, στις πνευματικές αúλεις της και στην οδό της άρετης και της ήθικης και πνευματικής τελειότητας.

Η Εκκλησία μας προσκαλεί κοντά της όλα της τά παιδιά στη Θεία Λατρεία της Κυριακής μέσα στον Ιερό Ναό, στα Πνευματικά της Κέντρα, όπου γίνονται τά Κατηχητικά της Σχολεία (στη Χώρα, τό Λιβάδι, τό Κεραμωτό, τόν Ποταμό, τόν Καραβά και την Άγια Πελαγία), στη Νεανική Λέσχη του Λεονταίνιου Πνευματικού Κέντρου του Κεραμωτού,

πού όπως πέρυσι θά λειτουργεί τρία άπογεύματα την εβδομάδα (Τετάρτη, Σάββατο και Κυριακή) με έπιτραπέζια παιγνίδια και θά γίνεται ή **έκπαίδευσις των χορευτικών συγκροτημάτων, θεατρική παιδεία και κέντημα και στόν άθλητισμό, καθώς προετοιμάζεται τό γήπεδο της ένορίας Παναγίας Κοντελετούς Λιβαδίου**. Άκόμη, **στό Πνευματικό Κέντρο Άγίου Γεωργίου, στό Λιβάδι**, κάθε 15 ήμερες, Παρασκευή τό άπόγευμα θά λειτουργή **τμήμα Βυζαντινής Μουσικής για τά παιδιά**, όπως γίνονταν μέχρι τώρα εδώ και τρία συνεχόμενα χρόνια, μαζί με την **Σχολή Βυζαντινής Μουσικής για τούς Ιεροψάλτες και βοηθούς των**, που ακολουθεί.

Θέλουμε την ένεργό συμμετοχή των παιδιών σας και ιδικών μας πνευματικών παιδιών διά να εύρισκουν καλή πνευματική χειραγωγή και τροφодοσία. Για να καλλιεργούνται ψυχικά και να προβληματίζονται σωστά στην πορεία της ζωής τους.

Για να άθλούνται ψυχοσωματικά και να ψυχαγοούνται χωρίς να άμαρτάνουν και να βαρύνουν την συνειδησί τους. Για να άποτελούν, όπως και είναι, **την χρυσή έλπίδα του μέλλοντος του τόπου μας**.

Εύχομαι σε όλους σας, γονείς και παιδιά, **καλή, εύλογημένη και καρποφόρα σχολική και κατηχητική χρονιά**. Πλούσιο τόν θείο φωτισμό και καλή δύναμη στόν πνευματικό και μορφωτικό άγώνα. Καλούμε προς τούτο σε συνεργασία όλους τούς φορείς του τόπου μας, Άρχοντες, Ιερό Κλήρο, Εκπαιδευτικούς, Γονείς και τά αγαπητά μας παιδιά.

Η Χάρις του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ήμών Ιησού Χριστού να είναι μετά πάντων ήμών.

Μετά πατρικών εύχών και άγάπης

Ό Μητροπολίτης

+ Ό Κυθήρων Σεραφείμ

Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας

Ἀρχιμ. Νικοδήμου Γ. Ἀεράκη, Ἱεροκήρυκος

Β'

«Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἀποδίδει ἄριστα τὴν φύσιν, τὴν σύνθεσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία, καθ' ὅσον εἷς εἶναι ὁ Ἰδρυτὴς αὐτῆς, ὁ Κύριος, μία ἡ ἐμψυχοῦσα καὶ ζωοποιούσα αὐτὴν ἀρχή, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐν δὲ τὸ σῶμα τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων καὶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ζωοποιουῦ Τριάδος βαπτισμένων. Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ ἐνότης αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐνότης ἐσωτέρα καὶ ὀργανική. Ὡς ὀργανισμός ἡ Ἐκκλησία μίαν μόνον κεφαλὴν δύναται νὰ ἔχῃ καὶ ἐν σῶμα, συναπτομένων τῶν χριστιανῶν εἰς μυστικὴν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἐνότητα. Ἐκ τοῦ Χριστοῦ, ὡς τῆς μυστικῆς τῆς Ἐκκλησίας κεφαλῆς, πᾶν τὸ σῶμα τῶν πιστευόντων «**συναρμολογούμενον καὶ συμβιβάζομενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ**» (πρβλ. Ἐφεσ. δ, 16). Τὴν ἰδρυσιν ἄλλωστε μιᾶς μόνης Ἐκκλησίας ἠθέλησε αὐτός οὗτος ὁ Σωτὴρ, ὁ Ὅποιος δὲν ἰδρυσε πολλὰς ἐκκλησίας παραλλήλως ἱσταμένας ἐν τῷ κόσμῳ τοῦθ' ὅπερ θὰ καθίστα ὄχι μόνον προβληματικὴν, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον τὴν ἐνέργειαν τοῦ σωτηρίου ἔργου τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο καὶ ἡ Ἁγία Γραφή ὑποδηλοῦσα παριστᾷ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς μίαν ποίμνην ὑπὸ ἓνα ποιμένα τελοῦσαν (Ἰωάν. ι, 16), ὡς μίαν ἄμωμον τοῦ Χριστοῦ νύμφην (Ἐφεσ. ε, 27) καὶ ὡς ἐν σῶμα Χριστοῦ (Ῥωμ. ε, 27)». (Α. Θεοδώρου: «**Ἡ οὐσία τῆς Ὁρθοδοξίας**», σελ.96-97).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι χωρὶς τὴν ταυτότητα τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καὶ τῆς διοικήσεως, εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐνωσις «τῶν Ἐκκλησιῶν», διότι ἄνευ αὐτῶν τῶν προϋποθέσεων δὲν ὑπάρχει ἡ ἐνότης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ οὕτω καταλύεται ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Ὡς ἐκ τούτου «ἡ διάρρηξις τῆς ἐν τῇ πίστει ἐνότητος χαρακτηρίζεται ὡς αἵρεσις καὶ σχίσμα, ἐκείνη μὲν ὡς παρέκκλισις ἐκ τῆς παραδεδεγμένης δογματικῆς τῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίας, τοῦτο δὲ ὡς ἀπόρριψις τῆς κανονικῆς τῆς Ἐκκλησίας διοικήσεως, ἀπειλεῖ νὰ καταλύσῃ τὴν οὐσιώδη ὑπόστασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ νεκρώσῃ τὴν ἀγάπην τῆς ἀποτελοῦσαν τὸν συνεκτικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος δεσμόν ... Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πέποιθεν ἑαυτὴν ὡς τὴν μίαν ὑπὸ τοῦ Χρι-

ΙΕΡΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

στοῦ ἐπὶ γῆς ἰδρυθεῖσαν Ἐκκλησίαν, ὡς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων καὶ τῶν μεγάλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀποκαλυφθεῖσα θεῖα διδασκαλία φυλάσσεται ἀκεραία καὶ ἀμόλυντος, ἀνακλῶσα θαυμασίως ἐπὶ τῆς ὅλης λατρείας, τοῦ πολιτευματος καὶ τῆς συνειδήσεως αὐτῆς». (Α. Θεοδώρου: «**Ἡ οὐσία τῆς Ὁρθοδοξίας**», σελ.96-97).

Ἀκόλουθον εἶναι τὸ συμπέρασμα, ὅτι πᾶσα χριστιανικὴ ὁμολογία, διὰ νὰ ἐπανεναχθῆ εἰς τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν ὀφείλει νὰ ἀποπτύσῃ τὰς πλάνας, αἱρέσεις καὶ κακοδοξίας καὶ νὰ ἀποδεχθῆ τὴν Ὁρθόδοξον θέσιν, καθ' ἣν ἀληθές εἶναι «**ὄ,τι πάντοτε πανταχοῦ καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη**» (Βικέντιος ὁ ἐκ Λιρίνου). Ἐπιτυγχάνεται δὲ τοῦτο, ἐφ' ὅσον ἀπὸ κοινοῦ αἱ χριστιανικαὶ ὁμολογίαι ἀποδεχθῶμεν τὸ πιστεῦν τῆς ἐπὶ ὀκτῶ αἰῶνας ἠνωμένης χριστιανοσύνης ἐν τῇ Μιᾷ, Ἁγίᾳ, Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀφαιρούντες τὰς προσθήκας καὶ προσθέτοντες τὰς ἀφαιρέσεις, αἵτινες αὐθαρέτως ἐγένοντο κατὰ τῆς ἀληθείας, τῆς λατρείας καὶ διοικήσεως τῆς ἀρχηγόνου Μιάς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

II. ΑΙ ΠΛΑΝΑΙ ΤΟΥ ΠΑΠΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Διὰ νὰ γίνῃ σαφές τὸ ἀδύνατον τῆς ἐνώσεως τῶν «Ἐκκλησιῶν» ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, θὰ ἀπαριθμήσωμεν ἐν κοντῷ τὰς πλάνας τοῦ Παπισμοῦ τὰς κηρυχθείσας καὶ ἀνακηρυχθείσας εἰς δόγματα πίστεως ὑπ' αὐτοῦ ἀνά τοὺς αἰῶνας, μετὰ τὴν ἀποβολὴν τούτου ἀπὸ τοῦ Σώματος τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῷ 1054 διὰ τῆς διαγραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ Πάπα ἐκ τῶν διπτύχων τῆς Ἐκκλησίας.

(Συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενο τεύχος)

Κληρικολαϊκή Συνέλευση στο Άνοιχτό Θέατρο του Ποταμού την Κυριακή 24 Ιουλίου 2011

Ελένης Χάρου-Κορωναίου, Φιλολόγου

Τήν Κυριακή 24 Ιουλίου 2011 συνεκλήθη στο Άνοιχτό Θέατρο του Ποταμού η Κληρικολαϊκή μας Συνέλευσις, ή όποία, έκτός από τό καθαρώς διδακτικό καί έποικοδομητικό μέρος, είχε καί τό

Ο μάεστρος κ. Στράτης Θεοδωρακάκης

γνωσιολογικό, γύρω από τά θέματα τής μουσικής, καί δή τής βυζαντινής, αλλά καί τό ψυχαγωγικό, τήν έπιλογή τής μουσικής, πού παράλληλα μεταδίδει χρήσιμα καί ώφέλιμα γιά τή ζωή μηνύματα.

Ο γιατρός κ. Γαβριήλ Ψαράς.

Η εκδήλωση ξεκίνησε μέ εκκλησιαστικούς ύμνους από τήν Χορωδία Βυζαντινής Μουσικής τής Ίερās Μητροπόλεως, υπό τήν διεύθυνσι του Καθηγητού - Χοράρχου κ.Γεωργίου Κατσούλα. Η εισήγηση γιά τή μουσική καί κυρίως γιά τήν Βυζαντινή Μουσική έγινε από τόν καθηγητή κ. Γεώργιο Κατσούλα.

Ο Καθηγητής-Θεολόγος κ. Νικ. Ζαχαριάδης

Συνεσχίστηκε μέ εισήγηση γιά τό Δημοτικό τραγούδι από τόν Θεολόγο-Πρωτοψάλτη Μυρτιδιών κ.Γεώργιο Λουράντο καί μέ Δημοτικά τραγούδια από τήν

Χορωδία βυζαντινής μουσικής τής Ί. Μητροπόλεως υπό τήν διεύθυνσιν του κ.Γεωργίου Κατσούλα.

Ο καθηγητής τής Φιλοσοφικής Σχολής κ. Κων/νος Νιάρχος ώμίλησε μέ θέμα **"Μπροστά στην όποια σύγχρονη κρίση"**. Ανέλυσε μέ πολλή έπιστημοσύνη καί σαφήνεια, αλλά καί παράθεσι φιλοσοφικών καί θεολογικών γνώσεων καί έπιχειρημάτων τό πολύ σπουδαίο αυτό θέμα του, τά βασικά σημεία του όποίου θά αναγνώσετε πιό κάτω, σε ιδιαίτερο κείμενο.

Στή συνέχεια, ό Κύπριος μουσικολογιάταος Θεολόγος Καθηγητής κ.Νικόλαος Ζαχαριάδης ώμίλησε γιά **"Τό Κυπριακό Δημοτικό Τραγούδι"** καί έψαλε ύπέροχα τόν **"Ύμνο τής Αγάπης"** του Άποστόλου Παύλου σε ήχο πλάγιο β' καί ώρισμένα δημοτικά τραγούδια, Κυπριακά καί μή.

"Τό έλαφρό καί νησιώτικο τραγούδι" άπετέλεσε τό άντικείμενο όμιλίας του Χοράρχη - Μαέστρου κ.Ευστράτιου Θεοδωρακάκη καί άκολούθησε ή παρουσίαση έλαφρών καί νησιώτικων τραγουδιών από τήν Φιλαρμονική του κ.Ευστρ. Θεοδωρακάκη.

Η όμιλία του κ.Γαβριήλ Ψαρά, Ίατρού, γιά τό **λαϊκό τραγούδι**, αλλά καί τά επίλεκτα λαϊκά τραγούδια από τό μουσικό συγκρότημα του κ.Γαβριήλ Ψαρά έδωσαν ξεχωριστό χρώμα στην εκδήλωση.

"Σχόλια σε στίχους τής λαϊκής μουσικής" ήταν τό θέμα τής όμιλίας του π.Πέτρου Μαριάτου, Ίατρού, ό όποιος έβγαλε ένδιαφέροντα μηνύματα από τό λαϊκό τραγούδι, πού εγγίζουσι τίς χορδές τής ψυχής του λαού μας, καθώς αναφέρονται σε θέματα τής καθημερινής ζωής (φτώχεια, βιοπάλη, ύπομονή, τιμιότητα, άφοσίωση στή συζυγική καί οικογενειακή ζωή, προσήλωσι σε ήθικές καί πνευματικές άρχές).

Η εκδήλωση συμπληρώθηκε μέ **άναφορά στους Δημοτικούς χορούς καί έκτέλεση Δημοτικών Χορών** από τά χορευτικά συγκροτήματα τής Ίερās Μητροπόλεως υπό τήν εύθύνην τής Καθηγήτριας κ.Ελένης Χατζοπούλου - Τζοβάρα. Εύχάριστη παρένθεση υπήρξε ή **έκτακτη συμμε-**

τοχή της καθηγήτριας της μουσικής κ. Καλίκια ή όποια κάνει τις διακοπές της στο νησί μας.

Τήν εξοχή αυτή εκδήλωση έκλεισε, μετά τετράωρη περίπου διάρκεια, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Σεραφείμ, ο οποίος εξήγησε αφ' ενός μὲν τήν σπουδαία σημασία καὶ βαρύτητος ὀμιλία τοῦ Καθηγητοῦ κ. Κων/νου Νιάρχου μὲ τὰ πρὸς πᾶσαν κατεῦθυσιν βαρύγδουπα καὶ ἀφύπνιστικά μηνύματά της γιὰ τήν ὑπέρβασι τῆς ὁποίας σύγχρονης κρίσεως - τὸν τρόπο τῆς ὁποίας ὑπέδειξε σαφέστατα- καὶ ἀφ' ἑτέρου τήν ἀξία καὶ τήν διαχρονικὴ προσφορά τῆς μουσικῆς, καὶ μάλιστα τῆς βυζαντινῆς «τῆς γλώσσης τῶν Ἁγγέλων», ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς μουσικῆς, πού προέρχεται ἀπὸ τήν λαϊκὴ ψυχὴ καὶ εἶναι «ἡ γλώσσα τῶν ἀνθρώπων», ὅπως χαρακτηριστικὰ εἶπε.

Περὶ μουσικῆς καὶ εἰδικώτερα περὶ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς

(Εἰσήγησις τοῦ κ. Γ. Κατσούλα, Καθηγητοῦ - Χοράρχου)

Σεβασμιώτατε, κ. Δήμαρχε, κύριοι Δημοτικοὶ Σύμβουλοι, κυρίες καὶ κύριοι.

Ἡ Μουσικὴ εἶναι ἡ τέχνη πού μὲ διάφορους συνδυασμούς ἤχων ἀποσκοπεῖ στό νά δημιουργεῖ διάφορα συναισθήματα ἰκανά νά βοηθήσουν τὸν ἄνθρωπο στίς καθημερινές του ἐνέργειες καὶ νά τὸν ὀδηγήσουν στήν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάταση.

Οἱ πρωτόγονοι, οἱ ἄνθρωποι τῶν σπηλαίων, ἐνοιῶσαν τήν ἀνάγκη νά ἐξωτερικεύουν τὰ συναισθήματά τους μὲ τὴ φωνὴ τους. Ἄρχισαν, λοιπόν, νά τραγουδοῦν τὰ ὅποια τραγούδια τους, γιατί ἐτσι ἐνοιῶσαν.

Διανύθηκαν, ὅμως, αἰῶνες μέχρις ὅτου αὐτὴ ἡ ἐνστικτώδης ἐκφραση νά μορφοποιηθεῖ, νά ἀποκτήσει ἀρμονία καὶ σιγὰ σιγὰ νά ἀποκτήσει τὴ μορφὴ τῆς καλῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἄσματος.

Ἡ καλλιέργεια τῆς φωνητικῆς καὶ τῆς ἐνόργανης μουσικῆς ἀπαντᾶται σ' ὅλους τοὺς ἀρχαίους λαοὺς ἀκόμη καὶ στοὺς ἀπολίτιστους καὶ στοὺς βαρβάρους.

Ἐξαρχῆς λοιπόν ἡ μουσικὴ κατέλαβε ἐξέχουσα θέση καὶ στήν θρησκεία τῶν λαῶν.

Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Ἕλληνες, οἱ

Πέρσες, οἱ Ἰουδαῖοι κ.ἄ. λαοὶ ἀξιοποιοῦσαν τήν μουσικὴ σὲ διάφορες θρησκευτικὲς τελετές.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πίστευαν ὅτι ἡ μουσικὴ τους εἶχε θεϊκὴ καταγωγή μὲ κυρίαρχη μορφὴ τὸν Ἀπόλλωνα.

Ἡ μουσικὴ γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἦταν μετὰ τὴ γλώσσα τὸ δεύτερο σκέλος τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας.

Ἡ μουσικὴ, λοιπόν, εἶναι ἡ τέχνη καὶ ἡ ἐπιστῆμη τοῦ ἄσματος, ἡ ὁποία ἀναπτύχθηκε σὲ μεγάλο βαθμὸ σύμφωνα καὶ μὲ τὶς μαρτυρίες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Φιλοσόφων καὶ Μαθηματικῶν.

Οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες παράλληλα μὲ τοὺς ἀθλητικούς ἀγῶνες ὀργάνων καὶ μουσικούς.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ οἱ διάδοχοί του μὲ τήν κατάκτηση τῶν βαρβάρων μετέδωσαν τὸ ἀρχαῖο πνεῦμα, τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ, τὴ γλώσσα καὶ τὴ μουσικὴ σ' ὅλους τοὺς λαοὺς πού κατακτοῦσαν.

Ἀκολούθησαν οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον δὲν πολέμησαν τήν ἑλληνικὴ μουσικὴ, ἀλλὰ τήν υἱοθέτησαν, τὴ χρησιμοποιοῦσαν σὲ διάφορες τε-

Ὁ π. Πέτρος Μαρτιάτος, ἱατρός.

Ἡ κ. Ελένη Καλίκια.

Ἡ καθηγήτρια κ. Ελένη Τζοβάρια.

λετές και οι αυτοκράτορες των τήν σπουδαζαν, γι' αυτό και σωστά ειπώθηκε ότι «*Ἡ Ἑλλάς κατακτηθεῖσα κατέκτησε τὸν νικητὴν*».

Οἱ Ἑβραῖοι, ἐπίσης, διακρίνονταν γιὰ τὴν ἀγάπη στὴ μουσική, ἡ ὁποία τοὺς συνόδευε σ' ὅλες

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ χορῶν κ. Κατσούλας.

τὶς θρησκευτικὲς τελετές.

Φθάνουμε, λοιπόν, στὴν ἐποχὴ τῆς ἐμφάνισης τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἡ ὁποία ἐξαπλώθηκε σ' ὅλη τὴν ἀχανῆ Ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία παρά τοὺς διωγμούς καὶ τὶς ἀπαγορεύσεις.

Ὁ Χριστιανισμὸς, προκειμένου νὰ διαδοθεῖ ταχύτερα, υιοθέτησε τὴν Ἑλληνικὴ

γλῶσσα καὶ τὴ μουσική γιὰ τὶς λειτουργικὲς του ἀνάγκες, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν ἐπεξεργάσθηκε καὶ τὴν διαμόρφωσε ἀνάλογα μὲ τὸ σεμνὸ καὶ πνευματικὸ περιεχόμενον τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὸ κήρυγμά τους διέδωσαν τὴν χριστιανικὴ θρησκεία ἀπὸ ἄκρον εἰς ἄκρον τῆς οἰκουμένης ὀδηγώντας ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπὸ τὸ σκοτάδι στὸ φῶς, ἀπὸ τὴν βαρβαρότητα στὸν πολιτισμὸ καὶ ἀπὸ τὴν πλάνη στὴν μετάνοια.

Γιὰ νὰ μπορέσουμε ὅμως, Σεβασμιώτατε, νὰ παρακολουθήσουμε τὴν ἐξέλιξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ πῶς ἐφτάσε μέχρι σήμερα κατατάσσουμε τὴν ἱστορικὴ της πορεία σὲ τέσσερις περιόδους.

α) Ξεκινώντας ἀπὸ τὸ **33-300μ.Χ.**, τὴν **πρῶτη περίοδο**, ἀπὸ τοὺς Ἀποστολικούς χρόνους καὶ μετὰ στὴ Θεία Λατρεία χρησιμοποιοῦσαν ὕμνους καὶ ᾠδὲς ἀπλῆς καὶ εὐπρεπεῖς. Οἱ χριστιανοὶ συγκεντρώνονταν σὲ αὐτοσχέδιους Ναοὺς, σπηλιές, στὶς κατακόμβες τὴν περίοδο τῶν διωγμῶν καὶ ἔψελαν μὲ τὴν ἴδια φωνή «ὁμότονα» καὶ χωρὶς τὴ χρήση τῶν ὀργάνων.

Μὲ Ἀποστολικὲς διατάξεις εἶχε ἀπαγορευθεῖ ἡ χρῆση τῶν ὀργάνων, πρῶτον γιὰ λόγους δογματικούς, ὡστε νὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τὴ λατρευτικὴ μουσικὴ τῶν εἰδωλολατρῶν, καὶ δευτέρον γιὰ λό-

γους ἀσφαλείας.

Οἱ ὕμνοι ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἦσαν οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ, οἱ ᾠδὲς τῶν Γραφῶν.

Οἱ πρῶτοι ὕμνογράφοι τῆς περιόδου αὐτῆς ἦταν κατ' ἀρχὴν οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι. Ὅπως ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (κεφ. κδ 53) «*ἦσαν διὰ παντός ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν*». **Ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ὁ Ἱερόθεος ὁ Ἀ΄ Ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, ὁ Πολύκαρπος Ἐπίσκοπος Σμύρνης, ὁ μάρτυς Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος, ὁ Εἰρηναῖος Ἐπίσκοπος, ὁ Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Ὠριγένης** καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Τοὺς ὕμνους τοὺς συνέθεταν οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μὲ θέμα τὴν Ἁγία Τριάδα, τὸν Χριστό, τὴν Παναγία καὶ τοὺς μαρτυρήσαντες Ἁγίους.

Ἡ μουσικὴ τῆς περιόδου αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ μετέπειτα ἦταν μονοφωνικὴ καὶ ποτὲ δὲν χρησιμοποιήθηκε πολυφωνικὸ σύστημα μὲ συνοδεία ὀργάνων.

β) Ἐρχόμαστε στὴν **Β΄ περίοδο ἀπὸ τὸ 300-700 μ.Χ.** Τὸ 313 ὁ Μέγας Κων/νος καὶ ὁ Λικίνιος ἐξέδωσαν τὸ περίφημο διάταγμα τῶν Μεδιολάων, μὲ τὸ ὁποῖο σταμάτησαν οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ ἀναγνωρίσθηκε τὸ δικαίωμα τῶν Χριστιανῶν νὰ ἀσκοῦν ἐλεύθερα τὴ λατρεία τους. Ἐγινε ἡ μεταφορὰ τοῦ Κέντρου τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴ Νέα Ρώμη καὶ ἄρχισε ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, μαζί μὲ τὶς ἄλλες τέχνες.

Τὴν περίοδο αὐτὴ ἡ Μουσικὴ τῆς Ἐκκλησίας γνωρίζει ἀλματώδη ἀνθιση τόσο στὴν ὕμνολογία ὅσο καὶ στὴ μελωδία. Αὐτὸ εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νὰ ὀνομασθεῖ πλέον ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ. Βυζαντινὴ Μουσικὴ, ἐπειδὴ ἀναπτύχθηκε τὴν περίοδο τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Τὸν Δ΄ αἰῶνα οἱ Ἅγιοι Πατέρες γιὰ νὰ περιορίσουν τὴν ἐξάπλωση τῶν αἱρέσεων συνέθεσαν ἐντυπωσιακοὺς ὕμνους ποὺ ἀναφέρονταν στὴν Ἁγία Τριάδα, στὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὴν Παναγία Μητέρα καὶ στοὺς Ἁγίους Πατέρες μὲ πλουσιώτερα καὶ τεχνικώτερα μέλη.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς συνέθεσε ὕμνους καὶ ἔδωσε τίτλους καὶ ἀξιώματα στοὺς ψάλτες ἀναγνωρίζοντας τὸ σπουδαῖο ἔργο τους.

Μεγάλη φυσιογνωμία ἐκτὸς τῶν Τριῶν Ἱε-

ραρχῶν, τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου καὶ ἄλλων εἶναι **ὁ Ρωμανός ὁ Μελωδός ποιητής τῶν Κοντακίων**. Ἐγράψε πάνω ἀπό 1000 κοντάκια καὶ μεταξύ αὐτῶν διακρίνονταν τό «*Ἡ Παρθένος σήμερον*» Κοντάκιον τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων «*Ἐπεφάνης σήμερον*». Χαρακτηρίζεται δέ ὡς **ὁ Πίνδαρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης**.

γ) Ἀκολουθεῖ ἡ **Γ΄ Περίοδος (700-1453 μ.Χ.)**

Ἦδη ἡ μουσικὴ τῆς Θείας Λατρείας τὴν περίοδο αὐτὴ ἔχει φθάσει σὲ τέτοιο βαθμὸ τελειότητος, ὥστε νὰ θεωρεῖται σήμερα ἀπὸ ἐπιφανεῖς μουσικολόγους σάν **τό πιό τέλειο καὶ θαυμαστό μουσικὸ σύστημα**.

Αὐτὸ ὀφείλεται σὲ ἰδιοφυεῖς ἀνυπέρβλητους ὕμνογράφους καὶ μελουργοὺς ἱερωμένους ἢ λαϊκοὺς.

Ἐξέχουσα, λοιπόν, μορφή τῆς περιόδου αὐτῆς εἶναι κατ' ἀρχάς **ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός, Μέγας φιλόσοφος, μουσικός καὶ Θεολόγος**, τὸν ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία μας κατέταξε στὴ χορεία τῶν Ἁγίων. Εἶναι **ἡ πρώτη πηγή τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς**. Δημιούργησε τὴν «*Ὀκτώηχον*» λειτουργικὸ βιβλίον **μέ τούς ὀκτῶ ἤχους (τὴν Παρακλητικὴν)**. Ἐγράψε **κανόνες Ἰαμβικούς**, χρησιμοποίησε **τά τρία γένη τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς: Διατονικό- ἐναρμόνιο- χρωματικό**, προσαρμοσμένα ὁμως **στὰ χριστιανικά δόγματα καὶ στό αὐστηρὸ πνευματικὸ πνεῦμα τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς**.

Εἰσήγαγε ἀπλούστερο σύστημα παρασημαντικῆς τὴν ἀγκιστροειδῆ γραφή.

Ξεκαθάρισε τὸ ἐκκλησιαστικὸ μέλος ἀπὸ τὴν θυμελικὴ μουσικὴ τοῦ θεάτρου καὶ τῶν κοσμικῶν τελετῶν καὶ μελοποίησε ποικίλα καὶ πολυάριθμα ἐκκλησιαστικά μέλη καὶ κατέγραψε πολλὰ παλαιὰ μέλη. Ἀναθεώρησε τὸ παλαιὸ τυπικὸ τοῦ Ὁσίου Σάββα τοῦ ἡγιασμένου καὶ πέτυχε τὴν Ἐκκλησιαστικὴ ἐνότητα στὴν ὁμοίομορφη τέλεση τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν σὲ ὅλες τὶς ἐκκλησίες.

Ἄλλοι μελωδοὶ τῆς περιόδου αὐτῆς εἶναι **ὁ Κοσμάς ὁ Μελωδός ποιητής πολλῶν κανόνων Στεφάνος Σαββαΐτης, Θεόδωρος Στουδίτης, Κασσιανὴ Μοναχὴ** ἡ ὁποία ἐγράψε τούς Εἰρμούς τοῦ Κανόνα «*Κύματι θαλάσσης*» καὶ τὸ γνωστὸ τροπάριον τῆς Μ. Τρίτης τῆς «*Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή...*».

Ἄλλη μεγάλη μορφή εἶναι ὁ **Ἰωάννης Κουκουζέλης περίφημος μελοποιός καὶ πρωτοψάλ-**

της, ὁ διδάσκαλος τῶν διδασκάλων καὶ ἡ δευτέρη πηγή τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς μετὰ τὸν Ἰωάννη Δαμασκηνό.

Κατεκόσμησε τὴν ἐκκλησιαστικὴ ψαλμωδία μέ μελισταγῆ ἄσματα καὶ βελτίωσε τὴν παρασημαντικὴ Γραφή τοῦ Δαμασκηνοῦ μέ κυκλικὴ γραφή. Μέγα ἴσον.

Ἡ τρίτη πηγή τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Εἶναι ὁ **Ἰωάννης Κλαδάς, Λαμπαδάριος στὴν Ἀγία Σοφία** ὅπου ἐψάλλε πολλὰ χρόνια καὶ ἄφησε πλούσιον ἔργον καὶ φθάσαμε στὴν τελευταία περίοδο.

Δ΄ Περίοδος. Ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι σήμερον.

Μετὰ τὴν ἄλωση **οἱ ἄρχοντες Πρωτοψάλτες καὶ Λαμπαδάριοι τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ** ἐπαίξαν σημαντικὸ ρόλο στὴ διάδοση καὶ διάσωση τῆς Θείας Τέχνης τοῦ Ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ. Στὴν πλειάδα λοιπόν τῶν **Πρωτοψαλτῶν καὶ Λαμπαδαριῶν τῆς περιόδου αὐτῆς ξεχωρίζει ὁ Λαμπαδάριος Πέτρος Πελοποννήσιος, μέγας μουσικός τοῦ 18ου αἰώνα**, εἶχε καὶ τὴν ἐκτίμηση τῶν Μωαμεθανῶν καὶ Ἀραβοπερσῶν ὡς γνώστης τῆς μουσικῆς τους. Μέγας δάσκαλος.

Διακρίνεται γιὰ τὸ ἀπλό καὶ ἀπέριττο ὕφος τῶν μελῶν του. Ἀπλοποίησε τὸν τρόπο γραφῆς καὶ μετέφερε τὰ παλαιότερα μαθήματα καὶ κατέγραψε μέλη πού ἐψάλλοντο μόνο μέ τὴν προφορικὴ παράδοση. Δικαίως ὀνομάσθηκε ἡ **τέταρτη πηγή τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς** καὶ εἶναι ὁ **πρόδρομος τῆς νέας γραφῆς** πού θὰ ἐφεύρουν οἱ μαθητὲς του ἀργότερα.

Οἱ ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα λοιπόν, ἀποτελοῦν **σταθμὸ ὀρόσημο στὴν Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς**.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ, λοιπόν, συναντήθηκαν καὶ συνεργάσθηκαν **τρεις μεγάλοι δάσκαλοι: ὁ Γρηγόριος ὁ Λευΐτης** πρωτοψάλτης **ὁ Χουρμούζιος Χαρτοφύλακας** καὶ ὁ **Χρῦσανθος Μητροπολίτης Δυρραχίου** καὶ πρότειναν τὸ 1814 μιά νέα ἀπλουστευμένη γραφὴ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς πού καθιστοῦσε εὐκόλη τὴν ἐκμάθησίν της.

Γραφή ἡ ὁποία δοκιμάσθηκε, ἀλλὰ μέ πατριαρχικὴ ἀπόφαση ἀνεγνωρίσθηκε καὶ ἀποτελεῖ σήμερα τὴν σημειογραφία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Ἡ νέα γραφὴ ἀναγνωρίσθηκε ὡς «ἐφεύρεση» καὶ χαρακτηρίστηκε ἐθνικὴ εὐεργεσία καὶ οἱ τρεῖς δάσκαλοι θεωροῦνται εὐεργετὰ τοῦ ἔθνους.

Τμήμα της Φιλαρμονικής των Κυθήρων.

Μετέφεραν στή νέα γραφή όλα τὰ ἀρχαία κείμενα, ὁ Χρῦσανθος ἔγραψε τὸ Μέγα Θεωρητικὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς καὶ δίδαξαν στήν Πατριαρχική Μουσική Σχολή ἀπ' ὅπου ἀποφοίτησαν πάρα πολλοὶ σπουδαστές. Ἡ προσπάθεια τῶν τριῶν διδασκάλων ὀλοκληρώθηκε μέ τήν ἐπιτροπή τοῦ 1881 πού καθόρισε τὰ διαστήματα τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ συνέταξε θεωρητικό γιά τήν διδασκαλία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, σάν συμπλήρωμα τῶν θεωρητικῶν τοῦ Χρῦσανθου.

Ἡ Βυζαντινή Μουσική στήν ἀπελευθερωμένη Ἑλλάδα πέρασε ἀπό πολλές δοκιμασίες, ἔτυχε κακῆς ἐκμετάλλευσης ἀπό τούς ἐρμηνευτές της καὶ κινδύνεψε μέ τίς τετραφωνίες καὶ τίς καντάδες πού ἤθελαν νά ἐπιβάλουν κάποιοι τῆς περιόδου αὐτῆς.

Καθωριστικό ρόλο ὅμως γιά τήν ἐξέλιξη τῶν μουσικῶν πραγμάτων καὶ τήν ἐπιβολή τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης στήν Ἑλλάδα ἦταν ὁ **ἐρχομός τοῦ Κωνσταντίνου Ψάχου στήν Ἀθήνα μέ ἐντολή τοῦ Πατριάρχου καὶ ἡ ἴδρυση τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Σχολῆς στό Ὡδεῖο Ἀθηνῶν**, ὅπου φοίτησαν πλήθος μαθητῶν ἄξιοι συνεχιστές τῆς ψαλτικῆς παράδοσης, τόσο στό ἀναλόγιο ὅσο καὶ στή διδασκαλία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Πρωτοψάλτες λοιπόν, **μουσικολόγοι, χοράρχες, μουσικές Σχολές, Ὡδεῖα, Σωματεία, Σύλλογοι καὶ οἱ Ἱερές Μητροπόλεις ἐπιδεικνύουν ἀξιοθαύμαστες ἐπαινετές δραστηριότητες γιά τήν προβολή καὶ διάδοση τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.**

Μιά τέτοια Σχολή λειτουργεῖ καὶ στήν Ἱερά Μητρόπολη Κυθήρων καὶ Ἀντικυθήρων ὑπό τίς εὐλογίες τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ.Σεραφεῖμ μέ στόχο τή διδασκαλία τῆς ψαλτικῆς

τέχνης καὶ τῆ συνέχιση τῆς μουσικῆς παράδοσης, τῆ δημιουργία χορωδίας καὶ μεταλαμπάδευση τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς στή νέα γενιά.

Ἡ Βυζαντινή Μουσική καὶ ἡ ἐκκλησιαστική ὕμνολογία εἶναι ἀκατάλυτες πηγές ἠθικῆς διδασκαλίας, χριστιανικῆς διαπαιδαγώγισης καὶ διαμόρφωσης ὑγιοῦς ψυχισμοῦ, χαρακτήρων, γι' αὐτό παρακαλοῦμε νά προτρέπετε τὰ παιδιά σας στή μάθηση τῆς ψαλμωδίας, ἀλλά καὶ οἱ μεγάλοι νά συμμετέχου-

με, ὥστε ἡ Ὁρθόδοξη ψαλτικὴ τέχνη νά παραμείνει στοὺς αἰῶνες διατηρώντας τὸν Ἑλληνικό της χαρακτήρα, τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματά της, τὴν ἀπλότητά της, τὸ μεγαλεῖο της καὶ νά γεμίζει μέ τίς παναρμόνιες καὶ θείες μελωδίες της τοὺς ὀρθόδοξους Ἱερούς Ναοὺς καὶ τίς ψυχές τῶν προσευχομένων χριστιανῶν.

Ἡ Ὑπέρβαση τῆς ὅποιος κρίσης

(Ἐπιλέκτα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν εἰσήγηση τοῦ κ. Κωνσταντίνου Γ. Νιάρχου, Καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν)

...Ὁπωσδήποτε ἡ διαπιστουμένη πανταχόθεν κρίση στήν παιδεία σήμερα εἶναι χαρακτηριστικὴ ἔκφραση τῆς σοβούσης καὶ ἐνίοτε ἐμφανιζομένης μεγάλης κοινωνικο-πολιτικῆς κρίσεως. Τὸ γεγονός αὐτὸ δημιουργεῖ τεράστιες εὐθύνες σ' ὅλους μας καὶ μάλιστα ὑπὸ τὸ φῶς τῆς κλασσικῆς παιδείας, τῆς ὁποίας μέτοχοι πρέπει νά γίνωμε. Ἡ κρίση αὐτὴ ἐκφράζεται καθημερινῶς μέ τὴν ὀλοφάνερη φθίση τῆς γλώσσας μας, ἡ ὅποια τόση ἀναστάτωση ἔχει προκαλέσει στή χώρα μας, κυρίως γιὰτί οἱ πλέον ἀναρμόδιοι, ἀπὸ ἐπιστημονικῆς πλευρᾶς, θεσμοθετοῦν τὴν ἀποδέσμευσή της καὶ τὴν ἀπομάκρυνσή της ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ μορφή της, τὴν ἀστείρευτη «νερομάνα» τῆς νεοελληνικῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως. Ὁ χώρος τῆς Μέσης Παιδείας καὶ τῆς δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσέως ὑποφέρει ἀπὸ τὴν κρίση αὐτὴ, ἡ ὅποια κορυφώνεται ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία «μεθέξεως» στή μυσταγωγία τῆς ἀληθοῦς παιδείας καὶ γίνεαι τραγικὴ στήν Ἀνωτάτη Παιδεία καὶ τὴν τρι-

τοβάθμια εκπαίδευση. Έτσι, ενώπιόν μας προβάλλει τό έρώτημα: *είναι ή κρίση τής Παιδείας ή κατ' εύθειαν άντανάκλαση τής κρίσεως τών αξιών καί τό άντίστροφον έν πολλοίς;*

1. ΟΙ ΑΞΙΕΣ: Νοήματα καί Βιώματα. Η έννοια τής αξίας έχει πολλαπλή σημασία, αναλόγως πρός τήν εποχή καί τήν περιοχή όπου άνεπτύχθη καί έχρησιμοποιήθη. Η αναφορά τής σέ ύλικά άντικείμενα σημαίνει τήν αξιολόγησή τους καί τήν αποτίμησή τους, πάλι μέ όρους καθαρά ύλικούς. Πρίν από τήν εποχή του Rudolf H. Lotze (1817-1881) δέν ύπήρχε συγκεκριμένη έννοια γιά τίς αξίες· κυρίως χάρη στίς έρευνές του ό όρος αξία ελήφθη σοβαρώς ύπ' όψη από τούς φιλοσόφους καί κατόπιν γενικεύθηκε στήν φιλοσοφική προβληματική τής θεωρήσεως τής ανθρωπίνης ζωής καί δημιουργίας γενικώτερον. Άλλωστε ή συνήθης αναφορά τής φιλοσοφίας στήν έννοια τής αξίας ήτο γνωστή ως *bonum et bonitas*...

...Η έννοια τής αξίας τελικώς εκφράζεται ως τό μέτρον του όντος καί όλων τών ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Κάθε απόπειρα έκτροπής τής από τήν αποστολή τής αυτή όδηγεϊ σέ πλήρη αποδυνάμωση τής ουσίας τής, αλλά καί περαιτέρω στήν άκύρωση τής ύπάρξεώς τής, καθ' όσον ή αξία δέν ύπάρχει καθ' έαυτήν, παρά μόνον ως αξία τινός. Έπομένως, ή αξία ως προσδιοριστική ιδιότητα τών όντων καί τών πραγμάτων γενικώτερον διακρίνεται ως αξία προσωπική, αξία ήδονών καί

Τά παιδιά του χορευτικού μας συγκροτήματος.

άξια χρησιμότητας. Η προσωπική αξία ύπάρχει καθ' έαυτήν, καθ' όσον τόσον ή πηγή τής όσον καί τό σημείον αναφοράς τής συνυπάρχουν στό ίδιο τό πρόσωπο, εκφραζόμενον ως νοϋς καί ως βούληση, ως άντίληψη καί ως πράξη, ως ύποκειμενον καί ως αίτια τών ύπ' αυτού πραττομένων, πού έχουν άμεση σχέση καί αναφορά στό ίδιο τό πρόσωπο. Επί πλέον, ή προσωπική αξία, από οικονο-

μική εξέλισσεται σέ φυσική, πνευματική (τό αληθές, τό ώραϊον, τό ήθικώς αγαθόν), καί θρησκευτική (έννοια του άγίου). Η τάξη αυτή προτεραιότητας θεμελιώνεται στήν τάξη του όντος, όπου κατά κανόνα οι θρησκευτικές αξίες κατέχουν τήν πιά ύψηλή θέση, κυρίως γιατί αναφέρονται στήν έννοια του Άπολύτου Όντος, τής Άπόλυτης Άξίας...

...2. Κρίση τών αξιών - Κρίση τών συνειδήσεων. Οι αξίες καθ' έαυτές άποτελοϋν συγκεκριμένα επιτεύγματα τής συνειδήσεως, κατόπιν έπισταμένης δια-

Ο Καθηγητής κ. Κων/νος Νιάρχος.

δικτικής σχέσεως του Έγώ πρός τό Σύ τών γνωστικών άντικειμένων· οι αξίες αυτές έν συνεχεία γίνονται ό στόχος τής φοράς τής συνειδήσεως, προκειμένου ν' αξιολογηθούν, τόσον ως πρός τήν ουσία τους καθ' έαυτήν, όσον καί ως πρός τήν συγκεκριμένην αποστολήν τους....

...Έκ τών άνωτέρω προκύπτει τό γεγονός ότι όλος ό κόσμος τών αξιών πού έμπεριέχεται στή συνείδηση είναι τό πλουσιώτερο, τό εύμενέστερο καί τό ύπεροχώτερο δημιούργημα του ανθρωπίνου πνεύματος. Η δημιουργία τών αξιών, ως προβολών τής συνειδήσεως, έγινε επί τώ τέλει τής αναδομήσεως του κόσμου γιά χάρη του. Πράγματι ό κόσμος, μόνον ως κόσμος αξιών είναι δυνατόν νά θεωρηθή συνολικώς καί νά εκτιμηθή δεόντως ως αξία καί ύπό τήν έποψη αυτή άποτελεί τό άντικείμενο αναφοράς τής συνειδήσεως. Λόγω τής ιδιαιζούσης φύσεως τών αξιών τοποθετούνται ως τι μεταξύ του αισθητού κόσμου καί τής ίδιας τής συνειδήσεως, πρός τήν όποιαν καθρεφτίζονται όλα τά επί μέρους στοιχεία τών πραγμάτων.

...3. ΠΑΙΔΕΙΑ: Άπαξίωση ή καταξίωση τών συνειδήσεων; Οι αξίες του πολιτισμού δέν είναι δυνατόν νά νοηθούν δίχως τό κατ' έξοχήν παιδευτικόν καί παιδαγωγικόν γνώρισμά τους. Ό ποιητής καί ό καλλιτέχνης, ό φιλόσοφος καί ό πολιτικός ένσαρκώνουν τίς ύψηλότερες αξίες επί τή βάσει τών όποιων οικοδομείται ό πολιτισμός, ως τό πλαίσιο τής επικοινωνίας τών συνειδήσεων άφ'

Τό μουσικό συγκρότημα του κ. Ψαρᾶ.

ένος καί ἀφ' ἑτέρου ὡς ἡ δυνατότητα περαιτέρω καλλιέργειάς τους. Ὑπό τήν ἐποψη αὐτή ἡ παιδεία εἶναι συντελεστική τῆς μεταλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀτόμου, σέ ἀνθρώπον ὡς πρόσωπον, καθ' ὅσον ἡ ἔννοια τοῦ προσώπου ἀπαραίτητως συνδυάζεται πρὸς τήν ἔννοια τῆς ἀξίας ὡς δυνατότητας τοῦ ἀνθρώπινου εἶναι νά ἐξελιχθῆ σέ πλέον εἶναι, μέ κύριο γνώρισμά του τό ἠθικόν ἀνάπτυγμα τοῦ ἀτόμου...

...Ὁ ἄνθρωπος τῆς παιδείας εἶναι ὁ κατ' ἐξοχήν ἄνθρωπος τῶν ἀξιών καί ἡ κρίση τῶν ἀξιών συνεπάγεται κρίση τῆς παιδείας καί τάνάπαλιν.

Ἡ ἔννοια τῆς παιδείας συνδυάζεται πρὸς τήν ἔννοια τοῦ κράτους, καθ' ὅσον μόνον ἐντός τοῦ πλαισίου του εἶναι δυνατή ἡ ἀνάπτυξη καί ἡ δημιουργική παρουσία της. Ὁ κόσμος τῶν ἀξιών τῆς παιδείας ἐνδεχομένως ὑψώνεται ἀντιμέτωπος τοῦ κόσμου τῶν πολιτικῶν καί τῶν σοφιστῶν, τῶν ποιητῶν καί τῶν καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ δημιουργοῦ του. Ὁ Πλάτων ὀρίζει τόν φιλόσοφον καί τήν φιλοσοφίαν, ὡς τήν αἰτία καί τήν ἀρχή κάθε παιδευτικῆς δραστηριότητος, καθ' ὅσον, μέσω τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ, καί δι' καί μέσω τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας, «ἐξ ἧς ἔστιν τά τε πολιτικά δίκαια καί τά τῶν ἰδιωτῶν πάντα κατιδεῖν», εἶναι δυνατή ἡ ἀποτίμησις τῶν ἀξιών, ὡς τῶν κυρίων ἀρμῶν τοῦ βίου...

...Ἡ συνύπαρξη καί συνεργασία παιδείας καί πολιτείας εἶναι ἀπαραίτητη γιά τήν πνευματική καί τήν ψυχική ἀναδημιουργία τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου...

...Δυστυχῶς τά προβλήματα τῆς παιδείας στή χώρα μας συσσωρεύονται συνεχῶς. Ἡ σημερινή παιδεία ἔχει μεταβληθῆ σέ πηγή προσφορᾶς γνώσεων μέ ἀνταλλάξιμα ἀγαθά (πτυχίο, διορισμός, σταθερό εἰσόδημα), δηλαδή κατασκευάζει κατα-

ναλωτές καί ὄχι πολίτες· δημιουργεῖ μιά λογική σχέσεων πολίτη καί κράτους· διεκδικήσεις καί παροχές, ἐξαφανίζει τόν ἀνθρωπισμό, δημιουργεῖ ἐγκεντριισμό καί ἀδιαφορία γιά τόν συνάνθρωπο, τή συνείδηση τοῦ ἄλλου, ἀγνοώντας τή βασική ἀρχή ὅτι ἡ γνώση τοῦ Ἐγώ γίνεται μόνον μέσω τῆς ἐπικοινωνίας τοῦ Ἐγώ μέ τό Σύ...

...Δυστυχῶς κέντρα παιδείας καί ἐκπαιδύσεως ἔχουν μεταβληθῆ σέ ἐστίες ἠθικῆς μόλυνσεως καί σήψεως, ἀφοῦ κύριοι στόχοι τους εἶναι ἡ παντελής ἀποξένωση τῶν ἑλληνοπαίδων ἀπό ὅλα τά στοιχεῖα ἐκεῖνα πού συγκροτοῦν τό εἶναι, τήν παράδοση ἀλλά καί τό μέλλον τοῦ Γένους μας. Τό ἦθος καί τό ὕφος τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνα, τοῦ χριστιανοῦ στοχαστή, τοῦ δημιουργικοῦ νεοέλληνα ἔχουν ἐγκαταλειφθῆ, γιά νά υιοθετηθῆ ἓνας ἀπαράδεκτος μιμητισμός καί πιθηκισμός, τόσο στίς ἀξίες ὅσον καί στήν ἴδια τήν παιδεία.

Ἐπιχειρεῖται μιά ἀνεπίτρεπτη καί χυδαία κατασκοφάντηση ἱστορικῶν γεγονότων ἀπό τοὺς ἐπιλήσμονες τῆς ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας «ἱστορικούς», προκειμένου νά ἐξυπηρετηθοῦν ἀλλότριες ἐπιδιώξεις καί ἐφήμερες ἀπολαύσεις, μέ ἀποτέλεσμα νά διακυβεύωνται τά ἱερά καί τά ὅσια τῆς πατρίδος μας.

Ἡ κρίση τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας σήμερα, ἔγκειται κυρίως στό γεγονός ὅτι οἱ Ταγοί της ἔχουν συμπτύξει τίς τρεῖς φιλοσοφικές κατηγορίες τοῦ χρόνου: Παρελθόν - Παρόν - Μέλλον, σέ μιά, τό Παρόν, ἀντί τοῦ ὀρθοῦ σέ δύο: Παρελθόν-Μέλλον...

...Ἐπομένως, τό τέλμα τοῦ στατικοῦ παρόντος καθιστά τό ὅλο πρόβλημα τῆς παιδείας τραγικόν, καί θά παραμείνῃ τελεματώδες, ἐάν καί ἐφ' ὅσον δέν μεταβληθῆ ἡ θέση ὅλων μας ἐναντι τῶν φιλοσοφικῶν κατηγοριῶν τοῦ χρόνου: Παρωχημένου -Νῦν- Ἐπερχομένου, δηλαδή ἀν δέν γίνῃ συνείδηση τῆς ἀναμνήσεως καί τοῦ προοδοκωμένου.

Ἐπικρατεῖ μεγάλη σύγχυση ἰδεῶν. Δέν διακρίνεται ἡ ἰδεολογία ἀπό τό νόημα, τόν σκοπό, ὄχι τή σκοπιμότητα, τήν προοπτική τῆς ἀξίας τῆς παιδείας, Ποῦ εἶναι ἡ ὀρθή ἀντιμετώπιση τῆς ἀξίας τῆς γλώσσας καί τῆς μορφῆς της στή διαχρονική της ἐξέλιξη; Ποῦ εἶναι τό κριτικό πνεῦμα, πού ἔχει ὑποκατασταθῆ ἀπό τό πνεῦμα κακόβουλης καί κακόπιστης κριτικῆς;

Ἡ ἀξία τῆς παιδείας, ὡς ἡ κατ' ἐξοχήν ἀξία τοῦ

άνθρωπιστικού ιδεώδους, άποτελεί τήν μεγάλη ανάγκη τών νέων ανθρώπων, εκείνων πού μέ άγωνία αναμένουν από τήν σημερινή πολιτική και πνευματική ήγεσία ν' ανταποκριθούν στό αίτημά τους. Ένα είναι τό χρέος τής ήγεσίας. Χρέος πρός τήν νεότητα, στήν όποία όφείλει νά έναπο-

Η εκκλησιαστική χορωδία.

θήσει τούς καρπούς τής έπιστημονικής, τής ήθικης και κοινωνικοπολιτικής έμπειρίας τής.

“Άλλωστε μόνο μέσω τών νέων μας είναι δυνατή ή γονιμοποίηση του ώραίου, του ύψηλου και του άγαθού προκειμένου οι άξίες αυτές νά εύδοκιμήσουν και στίς έπερχόμενες γενεές.

Τό Δημοτικό μας Τραγούδι

Του κ. Γεωργίου Λουράντου, Θεολόγου

Τό Δημοτικό τραγούδι είναι ή ποιητική και μουσική έκφραση τών Έλλήνων διαμέσου τών αιώνων. Είναι τό καταστάλαγμα τής λαϊκής εύαισθησίας πού μέσα από τόν ποιητικό και μουσικό λόγο εκφράζει μεγάλα και μικρά συναισθήματα, ανθρώπινες καταστάσεις, περιστατικά και γεγονότα πού συγκινούν και άγγίζουν τόν άπλό λαό, όλα βγαλμένα από τήν ίδια τή ζωή.

Δημιούργημα του ίδιου του λαού, άνωνύμων και προικισμένων δημιουργών, συνταιριάζει στίχους, τραγούδι και χορό, για νά έπιστρέψει πάλι σέ αυτόν και νά γίνει κτήμα του, κομμάτι τής δικής του ζωής. Για νά θυμίσει ή νά ύμνησει συναισθήματα, νά άφηγηθεί ανθρώπινες καταστάσεις και γεγονότα, όλες τής πτυχές τής ζωής. Και για νά τόν συντροφέψει σέ λύπες και χαρές, στή δουλειά και τήν άνάπαυση, σέ γλέντια και γιορτές, στόν πόλεμο, στή ξενιτιά και στό θάνατο.

Τό δημοτικό μας τραγούδι, αναπόσπαστο κομ-

μάτι τής λαϊκής μας παράδοσης, ζυμώθηκε μέ τή νεότερη έλληνική ιστορία, μέ ιδιαίτερο σταθμό τήν περίοδο τής ελληνικής επανάστασης του 21. Άποτέλεσε έτσι ένα πολύτιμο συστατικό τής ιστορικής πορείας του τόπου, κρατώντας ζωντανή τήν ιστορική μνήμη και αναλλοίωτη τήν έθνική συνείδηση. Στήν πολύπαθη και περιλάλητη τούτη χώρα, σέ αυτόν έδω «τόν κόσμο τό μικρό τό μέγα», τών θρύλων, τών μύθων και τών μουσών ή λαϊκή μουσα μέ περίσσια συναισθηματική φόρτιση τραγούδησε μάχες και γεγονότα, δεινά και κατ-ορθώματα, μορφές ήρώων, ποιμενικές σκηνές και στιγμιότυπα.

Και περνώντας από στόμα σέ στόμα, από γενιά σέ γενιά, διαμορφώθηκε, τροποποιήθηκε ή προσαρμόστηκε σύμφωνα μέ τά τοπικά χαρακτηριστικά και τής ιστορικές συγκυρίες, για νά φτάσει μέχρι τής μέρες μας, κακοποιημένο ένίοτε, παραμένοντας όμως γνήσιο

κλήμα, πνευματικό έργαλειό και αύθεντικός τρόπος έκφρασης του λαού. Για νά επαληθευτεί έτσι ό τι άποτελεί «τό άψευδες κάτοπτρο πάνω στό όποιο καθρεπίζεται ό κατ' ούσίαν άτομικός και έθνικός βίος ενός λαού».

Η άξια του δημοτικού τραγουδιού έχει αναγνωριστεί άπό κορυφαίους ξένους και Έλληνες μελετητές, λογοτέχνες και διανοούμενους.

Ό δημοσιογράφος Παντελής Μπουκάλας στήν Καθημερινή τής Κυριακής έγραψε πρόσφατα για τό δημοτικό τραγούδι «...**Τό ύμνησε ό Γκάιτε. Τό λάτρεψε ό Σολωμός. Τό προσκύνησε ό Βαλαωρίτης. Τό άγάπησε ό Παλαμάς κι ό Μαλακάσης βέβαια και ό Κρυστάλλης. Τό έκτίμησε ιδιαίτερα ό Καβάφης. Τό έκθείασε ό Σεφέρης, πού τό μετρούσε σάν «άτόφια ελληνική φωνή». Τό σεβάστηκε ό Έλύτης... Ό Γκάτσος μαθήτευσε σέ αυτό όπως και ό Ρίτσος. Και άλλοι πολλοί τό ύπρέτησαν και τό τίμησαν μέ τόν τρόπο του ό καθένας. Πλούσιο μέσα στήν ποικιλία του τό δημοτικό τραγούδι, εύαι-**

Ό θεολόγος Καθηγητής κ. Γεώργιος Λουράντος.

σθητο, έλευθερωμένο από προκαταλήψεις και συμπλέγματα, άρα και συναρπαστικά έλευθερωτικό, απέσπασε κάτι βαθύτερο από τόν θαυμασμό και πνευματικά γονιμότερο: τό σέβας...» (έφημερίδα «Καθημερινή τής Κυριακής» τής 29-3-2011, άρθρο του Παντελή Μπουκάλα με τίτλο «ή «άγρια τόλμη» τών δημοτικών τραγουδιών»).

Άλλά και μεγάλοι Έλληνες μουσουργοί και συνθέτες έμπνεύστηκαν από τό δημοτικό τραγούδι. Ο Μανόλης Καλομοίρης, ό Άντιοχος Εύαγγελάτος, ό Νίκος Σκαλκώτας, όπωσδήποτε έπηρεάστηκαν από γνωστά κλέφτικα δημοτικά μοτίβα.

Στό έλληνικό δημοτικό τραγούδι, σέ όλα σχεδόν τά είδη του (παραλογές τής αγάπης, έρωτικά, λατρευτικά, άκριτικά, κλέφτικα, ιστορικά, μοιρολόγια, παιδικά, μαντινάδες κ.ά.) κυριαρχεί μία αύθεντική απλότητα και χάρη, όπως και ένας άπαράμιλλος λυρισμός. Σήμερα πλέον είναι εύρεως άποδεκτό ότι άποτελεί τό πρώτο μεγάλο σταθμό τής Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και ένα σημαντικό μνημείο του νεοελληνικού λυρισμού.

Παράλληλα σημαντική είναι και ή ιστορική και ή τεχνική του άξια από πλευράς μουσικής και ρυθμού. Οί ξένοι και όί Έλληνες ειδικοί έντυπωσιάζονται από τήν ποιητική φαντασία, τή ρυθμική ποικιλία, τόν πλούτο τών ιδιωματισμών, τήν έπανάληψη τών συλλαβών. Όλα συνθέτουν ένα τέτοιο πολύπτυχο ιδιαιτεροτήτων, πού καθιστούν τό δημοτικό μας τραγούδι μοναδικό στό είδος του σέ παγκόσμια κλίμακα.

Όστόσο όί έπαινοι πού κέρδισαν τά δημοτικά τραγούδια δέν σχετίζονται άποκλειστικά με τό καλλιτεχνικό τους ύφος, τή λογοτεχνική τους εύφυία και διαύγεια, τήν έκπληκτική τους οικονομία. **Άνταποκρίνονται σέ όρισμένα γνωρίσματά τους πού σπάνια κάμπτονται ή ύποχωρούν. Τέτοια είναι ή εύθύτητα, ή δικαιοσύνη και ή τιμότητα με τήν όποία θεωρούν τά ανθρώπινα πράγματα, ή βαθειά συγκίνηση πού προκαλούν αλλά και ή απλότητά τους όταν μετράνε ή ζυγίζουν τόν κόσμο ή όταν έρμηνεύουν ποικίλες έκδηλώσεις του, εύφρόσυνες ή πικρές, ειρηνικές ή πολεμικές.** Αύτή ή «άγρια τόλμη» για τήν όποίαν διακρίνουμε όχι μόνο στήν εικονοποιία και τήν τεχνική τών δημοτικών τραγουδιών, αλλά και στήν στάση τους σέ όσα συμβαίνουν, μία στάση πού μπορούμε νά τήν θεωρήσουμε φυσική και αύθόρ-

μητη, καρπό ενός λαϊκού πολιτισμού πού κρατάει τίς άξίες του, και όχι προϊόν κάποιας θεωρητικής σύλληψης.

Γιά τόν άπλό λαό πού τραγουδά και βιώνει τό δημοτικό τραγούδι, ή άξια του είναι πρώτιστα αισθητική. Η δημοτική μουσική έλάφρωνε τίς καρδιές τών ανθρώπων από τήν τραχύτητα τών όρων διαβίωσης και τίς ξένες έπιβουλές και κυριαρχίες, ξορκίζοντας τήν άδικία και μεταφέροντας μίαν αίσθηση έρωτισμού και έλπίδας. **Άλλωστε κάτι άνάλογο έγινε και στό νησί μας όπου ό τσιριγώτικος λαός τραγούδησε μέσα από αυτά τίς λαχτάρες και τίς έπιθυμίες του, τίς χαρές και τίς λύπες του, τόν πόνο τής ξενιτιάς, τήν αγάπη στή φύση, τήν αγάπη σέ πρόσωπα άκριβά και αγαπημένα ακόμα και τήν πίστη του στους τοπικούς Άγίους και τή Μυρτιδιώτισά μας.**

Σήμερα τό δημοτικό τραγούδι ακούγεται στά πανηγύρια μας και στίς έθνικές έορτές μας και πραγματικά συγκινεί όταν έρμηνεύεται από γνήσιους και σοβαρούς έρμηνευτές, με προσεγγμένα ήχητικά, πού δέν αναλώνονται στήν ήχορύπανση, τήν ήλεκτρονική και μουσική αλλοίωση και δέν ταυτίζονται με κάποια σαχλοτράγουδα χάριν τής κατανάλωσης. Σέ διαφορετική περίπτωση, και δέν είναι λίγες όι φορές, προξενούν άποστροφή και άπογοήτευση.

Η σημερινή έκδήλωση πού όργάνωσε ή Ίερά Μητρόπολη Κυθήρων πιστεύω πώς δέν έγινε μόνο για νά δοθεί μία ακόμα πνευματική άπόλαυση. Όπως έγινε και για αυτό. **Η βαθύτερη αίτια πιστεύω είναι άλλη και σπηρίζεται στήν άκράδαντη πίστη μας πώς τό δημοτικό τραγούδι, όπως άλλωστε και ή μοναδική βυζαντινή μουσική μας περιέχει, για μάς τουλάχιστον, άξίες ζωντανές και άκατάλυτες με άνυπολόγιστη δύναμη και σημασία.**

Γιά αυτό είναι ύποχρέωση όλων μας αυτό τόν Έθνικό Πλούτο, τήν έλληνορθόδοξη παράδοσή μας, τό «τζιβαϊρικό πολυτίμητο» κατά τόν Στρατηγό Μακρυγιάννη «τήν αγιασμένη κιβωτό» και τό «άσάλευτο θεμέλιο» κατά τόν Φώτη Κόντογλου, με τήν ενεργή βοήθεια τής Έκκλησίας και τής Πολιτείας νά διατηρήσουμε σάν άσβεστο φάρο πού στό πέραςμα του χρόνου θά φωτίζει και θά κατευθύνει τίς έπερχόμενες γενιές αλλά και μέσα στήν Ένωμένη Εύρώπη νά άποτελεί τόν πρέσβη τής χώρας μας στον πνευματικό και πολιτισμικό χώρο.

Κυθηραϊκό Συναπάντημα στά Μυρτίδια και τά Φράτσια

Στήν ἐτήσια ἐκδήλωση τοῦ Κυθηραϊσμοῦ στίς 30 Ἰουλίου 2011, τό «**Συναπάντημα τῶν ἀπανταχοῦ Κυθηρίων καί Φιλοκυθηρίων**», πού γίνεται κάθε χρόνο στά Μυρτίδια καί κατόπιν στά Φράτσια, παρευρέθησαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης

διευθυντής δημοσίων σχέσεων καί ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἡλίας Μαρσέλλος, ἐξέφρασε γιά μιά ἀκόμη φορά τήν ἀγωνία του γιά τοὺς ὁμογενεῖς μας, κυρίως δέ γιά τοὺς νέους. Ἀνέπτυξε λεπτομερῶς τά σχέδια καί τίς στρατηγικές

πού πρέπει νά ἀκολουθηθοῦν, ἔτσι ὥστε οἱ δεσμοὶ τῶν Ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Κυθηρίων νά ἐνδυναμωθοῦν ἀκόμη περισσότερο.

Ἀκολούθησαν προβολές μέ θέμα τά Κύθηρα τοῦ παρελθόντος καί ἡ ἐκδήλωση ἐκλείσσε μέ τό παραδοσιακό κέρασμα Κυθηραϊκῶν γλυκισμάτων ἀπό ὁμορφες σπαλετοφόρες κοπέλλες.

Ὁ κ.Μαρσέλλος ὑποσχέθηκε πῶς ὁ χαρακτήρας τοῦ συναπαντήματος αὐτοῦ θά λαβαίνει συνεχῶς πλουσιότερη

μας κ.Σεραφεῖμ, ὁ Δήμαρχος Κυθήρων κ. Θ.Κουκούλης, οἱ Ἀντιδήμαρχοι, Μέλη τῶν Κυθηραϊκῶν σωματείων τῆς Αὐστραλίας, τῆς Ἀθήνας καί τοῦ Πειραιᾶ, ὁ βουλευτής Πειραιῶς καί Νήσων κ.Π.Μελάς καί ἀρκετοὶ κάτοικοι, παρόλο πού θά μπορούσαν νά εἶναι καί περισσότεροι.

Ὁ ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας «Κυθηραϊσμός» καί

καί πιό ποικιλόμορφη ὑπόσταση.

Σέ ὅλα αὐτά τά σχέδια ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.Σεραφεῖμ ἐδῆλωσε τήν ἀπόλυτη συμπαράσταση καί ὑποστήριξη του.

Τό σημεῖο τοῦ «Συναπαντήματος» εἶναι ἓνα μνημεῖο στήν πλατεία τῶν Φρατσίων πού γράφει : «ΣΕ ΑΝΑΜΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΗΜΙΑΣ Η ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΓΗ ΑΦΙΕΡΩΝΕΙ».

Ἄντωνης Λαμπρινίδης

Ο έορτασμός τῆς ἑορτῆς τῆς Ἁγίας Πελαγίας στὰ Κύθηρα

Με ἐξαιρετική λαμπρότητα τὸ ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς 22 Ἰουλίου ἐ.ἔ. πραγματοποιήθηκε ὁ πανηγυρικός Ἑσπερινός τῆς ἑορτῆς στὸν Ἱερό Ναὸ τῆς Ἁγίας Πελαγίας, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ.Σεραφεῖμ ὁ ὁποῖος καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖο Λόγο καὶ παρουσία πλήθους κόσμου.

Ἀκολούθησε ἡ καθιερωμένη λιτάνευση τῆς ἀνθοστόλιστης εἰκόνας τῆς Ἁγίας Πελαγίας τῆς Τηνίας ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς φιλαρμονικῆς τοῦ Ποταμοῦ.

Ὁ ἑορτασμός συνεχίστηκε στὸν μῶλο τῆς Ἁγίας Πελαγίας μὲ τὴν φιλαρμονική τοῦ Ποταμοῦ καθὼς καὶ τὴν χορωδία τῆς Φιλαρμονικῆς. Τὸν ἑορτασμό συμπλήρωσε τὸ τοπικὸ χορευτικὸ συγκρότημα τῆς Ἁγίας Πελαγίας πού χόρευσε τοπικοὺς Κυθηραϊκοὺς χορούς, ἀλλὰ καὶ δημοτικὸς χορούς ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας.

Ἀπὸ τὸ Συναξάρι τῆς Ὁσίας Πελαγίας τῆς Τηνίας

Ἡ Πελαγία ἦταν κόρη τοῦ παπᾶ Νικηφόρου Νεγρεπόντη. Ἡ μητέρα τῆς ἦταν ἀπὸ τὸν Τριπόταμο τῆς Τήνου καὶ ἀνῆκε στὴν οἰκογένεια Φραγκούλη.

Γεννήθηκε τὸ 1752 στὸ χωριὸ Κάμπο τῆς Τήνου καὶ τὸ κοσμικὸ τῆς ὄνομα ἦταν Λουκία. Ἀπὸ διάφορα ἔγγραφα φαίνεται ὅτι εἶχε ἀκόμα τρεῖς ἀδελφές. Ἡ οἰκογένειά τῆς διακρινόταν γιὰ τὴν ἀγνή πίστη καὶ τὴν προσήλωση στὰ θρησκευτικὰ ἰδεώδη. Λίγα χρόνια μετὰ τὴ γέννηση τῆς Λουκίας ὁ πατέρας τῆς πέθανε. Ἦταν τότε 12 χρονῶν καὶ εἰδειχνε σημάδια ἔντονης ἐπιθυμίας νὰ ἀφιερωθεῖ καὶ νὰ ὑπηρετῆσει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Οἱ δυσκολίες τῆς ζωῆς ἔκαναν τὴν μητέρα τῆς νὰ τὴ στείλει στὸν Τριπόταμο, στὴν κάπως πῶ εὐκατάστατη ἀδελφῆ τῆς. Ἐκεῖ ἡ Λουκία ἔμεινε τρία χρόνια καὶ συχνὰ ἐπισκεπτόταν τὴν ἄλλη θεία τῆς, πού ἦταν Μοναχὴ στὴ Μονὴ Κεχροβουνίου.

Ἐνοίωσε τότε ἐπιτακτικὴ τὴν ἀνάγκη ν' ἀκολουθήσει τὸν Μοναχικὸ βίο καὶ σὲ ἡλικία 15 χρονῶν μπῆκε στὸ Μοναστήρι σὰν δόκιμη, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῆς θείας τῆς, Μοναχῆς Πελαγίας. Ὅταν ἤλθε ἡ ὥρα ἐγίνε καὶ ἡ ἴδια Μοναχὴ μὲ τὸ ὄνομα Πελαγία. Ὡς Μοναχὴ ἀφοσιώθηκε μὲ ψυχὴ καὶ

σῶμα στὴν λατρεία τοῦ Θεοῦ καὶ στὴν ἀνακούφιση τῶν πασχόντων. Ἡ ἀγνότητά τῆς ψυχῆς τῆς, ἡ ὁσιότητα τῆς ζωῆς τῆς, ἡ αὐταπάρνησή τῆς, ἡ μουσικὴ ζωὴ τῆς καὶ ὁ πόθος τῆς γιὰ λύτρωση συνετέλεσαν ὥστε ἡ Μοναχὴ Πελαγία νὰ γίνε τὸ «σκεῦος ἐκλογῆς» γιὰ ν' ἀποκαλυφθεῖ σ' αὐτὴν ἡ Παναγία γιὰ τὴν εὕρεση τῆς Ἁγίας Εἰκόνας τῆς στὸν ἀγρὸ τοῦ Δοξαρά στὴν πόλη τῆς Τήνου (30 Ἰανουαρίου 1823), γεγονός πού ἐμελλε νὰ κάμει τὴν Τήνο ἱερὸ νησί καὶ νὰ κατατάξει τὴν Πελαγία μεταξὺ τῶν Ἁγίων.

Τὸ γεγονός δὲ αὐτὸ συνέβη ὅταν ἡ Ὁσία ἦταν 73 χρονῶν καὶ Ἀρχιερέας Τήνου ἦταν ὁ Γαβριήλ. Ἡ Ὁσία Πελαγία ἔκανε, μὲ τὶς πρεσβείες τῆς Παναγίας καὶ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, ἀρκετὰ θαύματα πρὶν καὶ μετὰ τὴν κοίμησή τῆς. Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ στίς 28 Ἀπριλίου 1834 καὶ τάφηκε στὸ Ναὸ τῶν Ταξιαρχῶν τοῦ Μοναστηριοῦ.

Τὸ 1973 ὅμως, κτίστηκε μεγαλοπρεπῆς ναὸς στὸ ὄνομά τῆς, ὅπου φυλάσσεται καὶ προσκυνεῖται ἡ ἅγια κάρα τῆς σήμερα. Ἀνακηρύχθηκε ἅγια μὲ Συνοδικὴ Πατριαρχικὴ Πράξη στίς 11 Σεπτεμβρίου 1970 καὶ ἡ μνήμη τῆς καθορίσθηκε νὰ τιμᾶται στίς 23 Ἰουλίου, τὴν ἡμέρα δηλαδὴ τοῦ ὁράματός τῆς.

Ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς ἐτελέσθη ἡ Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία, παρουσία πολλῶν πιστῶν, ντόπιων καὶ ξένων. Κατ' αὐτὴν ὁμίλησε ὁ Θεολόγος Καθηγητῆς Νικόλαος Ζαχαριάδης, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν μουσικὴ του κατάρτιση καὶ τὴν καλλιφωνία του ἔψαλε μελωδικὰ μὲ τοὺς ἐντόπιους Ἱεροψάλτες.

Τά Ἀντικύθηρα ἐόρτασαν τόν Πολιοῦχο καί Προστάτη τους Ἅγιο Μύρωνα

«Χαίροις Ἱερέων ὑπογραμμός» ἔψαλε Κληρός καί λαός στίς 16 καί 17 Αὐγούστου ἐ.ἔ. στό Ἱερό Προσκύνημα τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Μύρωνος, Πολιοῦχου καί Προστάτου τῆς νήσου τῶν Ἀντικυθίων.

Μέ προεξάρχοντα τόν ἐπιχώριο Μητροπολίτη, Σεβασμιώτατο Κυθίων & Ἀντικυθίων κ. Σεραφεῖμ, ἔλαβαν χώραν οἱ ἐορταστικές ἐκδηλώσεις, ὅπως κάθε χρόνο, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἱερομάρτυρος Ἁγίου Μύρωνος, πού μαρτύρησε ἐπὶ αὐτοκράτορος Δεκίου μέ φρικτά βασανιστήρια, στή θεά τῶν ὁποίων δέν δειλίασε, ἀλλά μαρτυρικά τὰ ὑπέμεινε «τελέσας τόν δρόμον, τηρήσας τήν πίστιν, ἀγωνισάμενος τόν καλόν ἀγῶνα τῆς πίστεως» καί κερδίζοντας ἔτσι τόν αἰώνιο καί ἀμαράντινο στέφανο τῆς δόξης.

Τήν παραμονή τῆς ἐορτῆς 16-08 τελέσθηκε ὁ Μέγας Πανηγυρικός Ἐσπερινός μετ' Ἀρτοκλασίας καί ἐμπεριστατωμένου Θείου Κηρύγματος ὑπό τοῦ Σεβ. Ποιμενάρχου μας κ. Σεραφεῖμ. Ἀνήμερα 17-08 ὁ Ὅρθρος καί ἡ Πανηγυρική Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου καί μέ τή συμμετοχή τοῦ Πανος Ἀρχιμανδρίτου π. Παλαμᾶ Κυριλλίδη, Ἱγουμενοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Θεοτόκου Καλλιπέτρας Ράχης Βεροίας, τοῦ Πανος Ἀρχιμανδρίτου π. Φρουμεντίου Δημητρίου, ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ Χώρας Κυθίων, τοῦ Πανος Ἀρχιμανδρίτου π. Μελετίου Στάθη, συνεργάτου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί

τοῦ π. Ἀντωνίου Λιγοψυχάκη, ἐπὶ 30ετία ἱερέως τῶν Ἀντικυθίων.

Τόν Θεῖο Λόγο κήρυξε ὁ Πανος Ἀρχιμανδρίτης π. Παλαμᾶς Κυριλλίδης καί τόνισε ὅτι ὁ Ἅγιος Μύρων ἦταν «*ιερέυς ἐννομώτατος*», ὅπως λέει χαρακτηριστικά ἕνας ὕμνος πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου καί ὅτι ἀποτελεῖ πρότυπο Ἱερέως καί μάρτυρος, καθώς ἡ βαθιά πίστη Του στό Χριστό τόν ὀδήγησε στό φρικτό μαρτύριο, μέ ἀποτέλεσμα τόσους αἰῶνες μετά νά τόν τιμοῦμε καί νά τόν γεραίροῦμε μέ ὕμνους καί λατρευτικές συναξέες.

Τόνισε δέ ὅτι στήν ὀρθόδοξη πίστη δέν υπάρχουν καλοί καί κακοί ἄνθρωποι, ἀλλά φωτισμένοι καί λιγότερο φωτισμένοι καί ὁ Ἅγιος Μύρων ὑπῆρξε ἕνα λαμπρό παράδειγμα φωτισμένου Ἱερέως πού ἀκτινοβολεῖ ἀνά τοὺς αἰῶνες μέ τή ζωή καί τό μαρτύριό του. Μετά τό πέρας τῆς πανηγυρικῆς Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας ἐγίνε ἡ λιτανεία τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνος τοῦ Ἁγίου Μύρωνος μέχρι τό σπήλαιο τῆς εὐρέσεως, ὅπου τελέστηκε Ἁγιασμός καί στή συνέχεια ὅλο τό ἐκκλησίασμα πέρασε κάτω ἀπό τήν εἰκόνα ὅπως ἀπαιτεῖ τό ἔθιμο.

Οἱ ἐορταστικές ἐκδηλώσεις ὁλοκληρώθηκαν μέ τήν ἐόρτιο τράπεζα πού παρατέθηκε ὅπως κάθε χρόνο στόν αὐλεῖο χώρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ, καί τοὺς γιορτινοὺς παραδοσιακοὺς χορούς. Τά ἐξοδα τῆς φετινῆς πανηγύρεως προσέφερε ὁ κ. Διονύσιος Γαλανάκης ἀπό τίς ΗΠΑ, διακεκριμένος Ἴατρος στό νοσοκομεῖο Stonybrooke τῆς Νέας Υόρκης.

Παρέστησαν ὁ Δήμαρχος Κυθίων κ. Θεόδωρος Κουκούλης συνοδευόμενος ἀπό τοὺς Ἀντιδημάρχους, τόν Πρόεδρο τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καί Δημοτικούς Συμβούλους, προσκυνητές ἀπό τήν Κρήτη, τὰ Κύθηρα καί δεκάδες ἀπόδημοι Ἀντικυθῆριοι τῆς Αὐστραλίας καί τῆς Ἀμερικῆς πού κάθε χρόνο ἐκπληρώνουν τό τάμα τους καί προσκυνοῦν στήν ἐορτή τοῦ Ἁγίου Μύρωνος.

Τίς ἐορταστικές ἐκδηλώσεις λάμπρυνε μέ τή παρουσία του γιά ἐνδέκατη συνεχῆ χρονιά κλιμάκιο τοῦ Χοροῦ Ψαλτῶν «Ψαλτικῆς Διάκονοι» ἀπό τήν Ἀθήνα ὑπό τή χορορχία τοῦ Πρωτοψάλτου κ. Ἱ. Τσοῦνη.

Μεγάλες ιερές πανηγύρεις του καλοκαιριού

Άγιας Όσιοπαρθενομάρτυρος Ελέσης (1η Αυγούστου)

Με την παρουσία πυκνού εκκλησιάσματος, πολυαριθμωμένων προσκυνητών, Κυθηρίων και επισκεπτών, έλαβε χώραν ο πανηγυρικός έορτασμός της άγιας Προστάτιδος του νησιού μας Ελέσης την πρώτη ημέρα του Δεκαπενταυγούστου.

Με εὐλάβεια προσήλθαν οι πιστοί και κατά την παραμονή, στον Πανηγυρικό Έσπερινό, αλλά και ανήμερα, κατά την Αρχιερατική Θ.Λειτουργία.

Σ' όλες τις Ίερες Άκολουθίες και την Θεία Λειτουργία προέστη, έχοροστάτησε, ιερούργησε και εκήρυξε τον Θείο Λόγο ο Σεβ. Μητροπολίτης Με-

σογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαος, κατόπιν προσκλήσεως και παρακλήσεως του συλλειτουργήσαντος Σεβ. Μητροπολίτου μας κ. Σεραφείμ.

Όμολογουμένως, η σεμνή παρουσία του αγίου

Μεσογαίας, με την ιεροπρεπή διακονία του και τόν μεστό πνευματικά λόγο του, εύχαρίστησε και προκάλεσε μεγάλη ψυχική ωφέλεια και οικοδομή στον λαό του Θεού. Επίσης, η Θεία Ίερουργία, κατά την προηγούμενη ημέρα, την Κυριακή στην Παναγία μας την Μυρτιδιώτισσα και η χοροστασία του κατά την πρώτη Ίερή Παράκλησι στην Ίλαριώτισσα του Ποταμού έχαροποίησε και ενίσχυσε πνευματικά τους χριστιανούς.

Κατά τις Ίερες Άκολουθίες της Άγιας μας έψαλε ο Πρωτοψάλτης - Καθηγητής της Βυζ. Μουσικής κ. Ιωάννης Καρασταμάτης ο Ύδραϊος, μαζί με τον δικό μας Πρωτοψάλτη των Μυρτιδίων Θεολόγο κ. Γεώργιο Λουράντο και άλλους έντοπίους Ίεροψάλτες.

Άπό τό βράδυ της κυριώνυμης αυτής ημέρας άρχισε και ο Δεκαπεντισμός στο Μοναστήρι της Άγιας Ελέσας με την συμμετοχή άνω των δέκα δεκαπεντιστών.

Μεταμορφώσεως του Χριστού στην Άγία Μόνη

Κι έφέτος ένα μεγάλο πλήθος προσκυνητών, έντοπίων και παρεπιδημούντων, άνέβησαν στο Μοναστήρι της Άγιας Μόνης για τή Δεσποτική γιορτή της Μεταμορφώσεως, αλλά και ανήμερα της Παναγίας μας (15 Αυγούστου).

Άπό τό άπόγευμα της παραμονής συνέρρευσαν πάρα πολλοί πιστοί για να γιορτάσουν την Θεία Μεταμόρφωσι. Σ' όλες τις λατρευτικές εύκαιρίες - Άκολουθίες προέστη ο Σεβ.Μητροπολίτης μας κ. Σεραφείμ, ο όποίος και ώμίλησε επίκαιρα και έποικοδομητικά βράδυ - πρωϊ.

Μαζί μας και οι Τοπικές Άρχές, ο κ.Δήμαρχος, οι κκ. Άντιδήμαρχοι, ο Διοικητής της Ναυτικής βάσεως, ο νέος Διοικητής του Άστυνομικού Τμήματος, ο Πρόεδρος και Μέλη της Έγχωρίου και άλλοι εκπρόσωποι.

Η εκκλησιαστική μας χορωδία υπό την διεύθυνσι του κ. Γεωργίου Λουράντου έψαλε μελωδικά.

Αυτή τη φορά είχε αύξηθη ο αριθμός των δεκαπεντιστών, περί τά είκοσι άτομα, τά όποια παρακολούθησαν τό πρόγραμμα των ιερών Άκολουθιών όλη την ιερή αυτή περίοδο.

Ὁ ἑορτασμός τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στήν Παναγία τήν Μυρτιδιώτισσα

Καί αὐτή τή φορά ὁ πανηγυρικός ἑορτασμός τῆς κορυφαίας αὐτῆς Θεομητορικής ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στά Μυρτιδία ἦταν ἓνα ἀπό τά σημαντικότερα γεγονότα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τοῦ καλοκαιριοῦ.

Συμπολίτες μας ἀπ' ὅλο τό νησί, τό λεκανοπέδιο τῆς Ἀττικῆς καί τήν μακρινή Αὐστραλία, ἀλλά καί λοιποί προσκυνητές ἀπό διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος κατέκλυσαν τό Παναγιοσκέπαστο Μοναστήρι τῆς Μυρτιδιώτισσας.

Οἱ Ἱερές Ἀκολουθίες καί ἡ πανηγυρική Θεία Λειτουργία ἔγιναν σέ πανηγυρικό τόνο καί μέ μέθεξι ψυχῆς.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Σεραφεῖμ προεξῆρχε ὅλων αὐτῶν τῶν λειτουργικῶν εὐκαιριῶν, περιστοιχούμενος ἀπό τούς Ἱερεῖς μας. Κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου καί Πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ ὠμίλησε ἐπίκαιρα καί ἐποικοδομητικά ὁ Αἰδ/τος Πρωτ. π. Πέτρος Μαριάτος, ἱατρός, ἐνῶ κατά τήν κυριώνυμη ἡμέρα καί ἑορτή τόν Θεῖον Λόγον ἐκήρυξε ὁ Σεβασμιώτατος.

Μετά τήν Θεία Λειτουργία ἀκολούθησε ἡ Ἱερά Λιτάνευσις τῆς ἀγίας Εἰκόνας τῆς Παναγίας μας μέχρι τοῦ ἐξωτερικοῦ προαυλίου χώρου, προπορευμένης τῆς Φιλαρμονικῆς τοῦ νησιοῦ μας, ὑπό

τήν διεύθυνσι τοῦ ἀκούραστου μαέστρου κ. Στράτη Θεοδωρακάκη.

Κι ἐφέτος ὑπῆρξε μεγάλη προσέλευσις δεκαπεντιστῶν στήν Μυρτιδιώτισσα, ἡ μεγαλύτερη ἀπό τά ἄλλα Μοναστήρια τοῦ νησιοῦ, οἱ ὁποῖοι καί μέ εὐλάβεια παρακολούθησαν καί συμμετείχαν στό πρόγραμμα τῆς λατρευτικῆς ζωῆς τῆς ἀγίας αὐτῆς περιόδου τοῦ δεκαπενταγούστου.

Στήν Παναγία τοῦ Κάστρου Κυθήρων

Πανηγυρικός ἑορτασμός ἔγινε καί στήν Παναγία τοῦ Κάστρου τῶν Κυθήρων, βράδυ - πρωί μέ τήν συμμετοχή πλήθους προσκυνητῶν.

Ἐγινε ὁ Πανηγυρικός Ἑσπερινός ἀπό τόν

π.Φρουμέντιο, Ἐφημέριο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς Χώρας, καί πρὸς τό μέσον τοῦ Ἑσπερινοῦ προσῆλθε, ὅπως καί κάθε χρόνο, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας ἐχοροστάτησε, ἔψαλε μέ τόν χορό τῶν Ἱεροψαλτῶν τά Ἐγκώμια τῆς Παναγίας μας καί στή συνέχεια ἔγινε ἡ ἐξοδος καί ἡ ἱερή λιτάνευσις τοῦ Ἱεροῦ Ἐπιταφίου τῆς Θεομήτορος ἐντός τοῦ Κάστρου τῆς Χώρας ὑπό τό φῶς χαμηλῶν φωταγωγῶν.

Τήν ἄλλη ἡμέρα ἐτελέσθη ἡ Θεία Λειτουργία ἀπό τόν ἐν λόγῳ Ἐφημέριο π. Φρουμέντιο.

Τό πρόγραμμα τῶν Μονοπατιῶν τῶν Κυθήρων καί Ἀντικυθήρων καί ἡ Ἱερά Μητρόπολη Κυθήρων

Ἐδῶ καί δύο χρόνια, τό Κυθηραϊκό Ἰδρυμα Πολιτισμοῦ καί Ἀνάπτυξης (ΚΙΠΑ) προχωράει μέ σταθερά βήματα τό πρόγραμμα τῶν μονοπατιῶν τῶν Κυθήρων καί τῶν Ἀντικυθήρων. Τό πρόγραμμα αὐτό ἔχει σκοπό νά ἀναδείξει τήν φυσική καί πολιτιστική κληρονομιά τῶν δύο νησιῶν, ἐπιτυγχάνοντας παράλληλα τήν ἐπιμήκυνση τῆς τουριστικῆς περιόδου καί σέ χρόνο ἀλλά καί σέ ποιότητα. Ἰδιαίτερο βάρος δίνεται δέ στήν ἐκπαίδευση, ὅπου δάσκαλοι, καθηγητές καί μαθητές καλοῦνται νά γίνουν ἐνεργοί συμμέτοχοι στήν προσπάθεια.

Τό πρόγραμμα ἔχει ἤδη βρεῖ πολλούς ὑποστηρικτές. Ἀπό τή μακρινή Αὐστραλία, τή Σιγκαπούρη, τήν Ἀμερική, τήν Ὀλλανδία, τό Βέλγιο, ἀλλά καί φυσικά ἀπό τήν Ἑλλάδα καί πιό συγκεκριμένα ἀπό τά Κύθηρα, πολλοί ἄνθρωποι καί ὀργανώσεις συμβάλλουν στό πρόγραμμα εἴτε μέ οικονομική ὑποστήριξη, εἴτε μέ ἐθελοντική ἐργασία. "Ἐτσι στά δύο αὐτά χρόνια ζωῆς τοῦ προγράμματος ἔχουν γίνει μικρά θαύματα, ἀφοῦ τό ἀρχικό χρονοδιάγραμμα ἔχει ξεπεραστεῖ κατά περίπου ἕνα χρόνο!" Ἐτσι σήμερα μπορεῖ ὁ ἐπισκέπτης τοῦ νησιοῦ νά περπατήσει 4 σηματοδοτημένες διαδρομές, καί νά ἐνημερωθεῖ γιά τά μονοπάτια τῶν Κυθήρων καί τῶν Ἀντικυθήρων μέσω τῆς ιστοσελίδας μας www.kytherahiking.com.

Στό ταξίδι αὐτό εἶχαμε καί φέτος συνοδοιπόρο τήν Ἱ. Μ. Κυθήρων. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ προσέφερε τή διαμονή στό Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Μόνης σέ 4 ἐθελοντές, οἱ ὁποῖοι ἤρθαν στά Κύθηρα μέσω τοῦ προγράμμα-

τος των μονοπατιῶν. Οἱ ἐθελοντές γιά τά μονοπάτια φιλοξενήθηκαν μαζί μέ ἄλλα 25 ἄτομα ἀπό τήν Αὐστραλία (μέ τόν κ. Γιάννη Φαρδούλη) καί τήν Ἑλλάδα, οἱ ὁποῖοι συμμετεῖχαν στίς ἀρχαιολογικές ἀνασκαφές ὑπό τήν καθοδήγηση καί τήν ἐποπτεία τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Ἄρη Τσαραβόπουλου. Οἱ ἐθε-

λοντές ἔμειναν στά Κύθηρα ὅλο τόν Ἰούλιο τοῦ 2011. Ὡς ἀντάλλαγμα γιά τήν εὐγενική φιλοξενία, ἡ ομάδα τῶν μονοπατιῶν, μέ τήν ἐθελοντική ἐργασία καί ἐποπτεία τοῦ Φοίβου Τσαραβόπουλου, καθάρισε μονοπάτια γιά τρία ἐκκλησάκια, τά ὁποῖα δέν εἶχαν ἄλλη πρόσβαση. Τά ἐκκλησάκια αὐτά εἶναι τοῦ Προφήτη Ἡλία (πάνω ἀπό τό ἀεροδρόμιο), τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ καί τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στό Παληόκαστρο.

Προφήτης Ἡλίας

Τό ἐκκλησάκι εἶναι κτισμένο στό ὕψωμα Κουτσόκεφαλο, πάνω ἀπό τό ἀεροδρόμιο τῶν Κυθή-

ρων. Χρειάστηκε πολλή προσπάθεια για τόν καθαρισμό της πρόσβασης καθώς η βλάστηση είχε κυριεύσει τὰ πάντα. Τό μονοπάτι καθαρίστηκε ἀπό τήν ομάδα τῶν μονοπατιῶν, καθώς καί ἀπό τούς Δημήτρη Γαλακάτο, Ἀλέκο Καστρίσιο καί τὰ παιδιά τῆς ἀρχαιολογικῆς ομάδας. Τό ἐκκλησάκι καθαρίστηκε καί ἀσβεστώθηκε. Ἐτσι ὅλα ἦταν ἔτοιμα γιά τήν λειτουργία πού ἐτέλεσε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ στίς 21 Ἰουλίου. Παρόλον τόν καθαρισμό πού ἐγινε, ἡ ἀνάβαση στόν Προφήτη Ἡλία παραμένει δύσκολη, καί ἡ προσπάθεια τοῦ Σεβασμιώτατου Μητροπολίτη ἦταν πραγματικά ἀξιέπαινη. Ἀπ' ὅσο λέγεται, εἶναι πρώτη φορά πού στό ἐκκλησάκι λειτουργήσε Μητροπολίτης. Παρόντες ἦταν σύσσωμη ἡ ομάδα τῶν ἀρχαιολόγων, ἡ ομάδα τῶν μονοπατιῶν, καθώς καί κάτοικοι ἀπό τὰ Φριλιγκιάνικα, τὰ Καστρισιάνικα καί τό Διακόφτι.

Ἅγιος Κοσμάς καί Δαμιανός (Παληόκαστρο)

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Κοσμά καί Δαμιανοῦ εἶναι πιθανότατα κτισμένη πάνω σέ ἀρχαῖο ναό. Εἶναι μία ἀπό τίς παλαιότερες ἐκκλησίες τοῦ νησιοῦ, καί

χρονολογεῖται περίπου στό 600 μ.Χ. καί, στή σημερινή του μορφή, ἀπό τόν 13ο αἰώνα. Βρίσκεται πολύ κοντά στό χώρο τῶν ἀνασκαφῶν πού διενεργοῦνται στό Παληόκαστρο ἀπό τήν ΚΣΤ Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων. Ἐτσι ἡ ομάδα τῶν μονοπατιῶν συνέβαλε στόν καθαρισμό τοῦ μικροῦ μονοπατιοῦ πού ὀδηγεῖ ἐκεῖ. Στίς 23 Ἰουλίου, τό ἀπόγευμα, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ χοροστάτησε γιά δευτέρα φορά (πρώτη φορά ἱερούργησε πέρυσι, τό 2010).

Ἅγιος Γεώργιος (Παληόκαστρο)

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου βρίσκεται στήν κορυφή τοῦ λόφου Παληόκαστρο, δίπλα στίς ἀνασκαφές πού διενεργεῖ ὁ ἀρχαιολόγος Καθηγητής

Ἰ. Πετρόχειλος. Τό ἐκκλησάκι χρονολογεῖται στόν 15ο αἰ. Τήν 22α Ἰουλίου, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ ἀνέβηκε γιά νά λειτουργήσῃ ἕως τήν κορυφή τοῦ Παληόκαστρου ἀπό τό παλιό μονοπάτι, τό ὁποῖο ἀνακάλυψε καί καθάρισε ἡ ομάδα τῶν μονοπατιῶν, καθώς καί κάποιιοι ἐθελοντές ἀπό τήν ομάδα τῶν ἀρχαιολόγων.

Τό Κυθηραϊκό Ἴδρυμα Πολιτισμοῦ καί Ἀνάπτυξης θά ἤθελε νά εὐχαριστήσῃ ἰδιαίτερα τήν Ι.Μ. Κυθήρων καί τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ γιά τήν προσφορά τους στό πρόγραμμα τῶν μονοπατιῶν τῶν Κυθήρων καί τῶν Ἀντικυθήρων, εὐελπιστώντας ἡ συνεργασία αὐτή νά συνεχιστεῖ στό ἴδιες βάσεις καί τοῦ χρόνου. Ἰδιαίτερα δέ θά θέλαμε νά τονίσουμε πώς κάθε προσφορά στό ΚΙΠΑ γιά τὰ μονοπάτια εἶναι εὐπρόσδεκτη, καθώς τό ἔργο συντήρησης τῶν μονοπατιῶν πού ἔχουν διανοιχθεῖ εἶναι μεγάλο καί δύσκολο.

**Ἐκ μέρους τῆς ομάδας τῶν μονοπατιῶν
Φοῖβος Τσαρβάπουλος**

Ἐκδήλωση στή μνήμη τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητῆ Ἰωάννη Δ. Στρατηγοῦ στό Μυλοπόταμο Κυθήρων

Ὁ Κυθηραϊκός Σύνδεσμος Ἀθηνῶν, τό Τριφύλλιο Ἴδρυμα Κυθηρίων, ἡ Κυθηραϊκή Ἀδελφότητα Πειραιῶς - Ἀθηνῶν, ἡ Ἐταιρεία Κυθηραϊκῶν Μελετῶν καί ὁ Ὅμιλος Κυθηρίων Πανεπιστημιακῶν τιμώντας τή μνήμη τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητῆ Ἰωάννου Δημ. Στρατηγοῦ διοργάνωσαν ἀπό κοινοῦ ἐκδήλωση στίς 6 Αὐγούστου 2011, ἡμέρα Σάββατο καί ὥρα 8 μ.μ., στό προαύλιο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, στόν Μυλοπόταμο.

Προηγήθηκε Ἐσπερινός στόν Ἱερό Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Κυθήρων καί Ἀντικυθήρων κ. Σεραφεῖμ.

Στήν ἐκδήλωση παρευρέθησαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Σεραφεῖμ, ὁ Δήμαρχος

Κυθήρων κ. Θ. Κουκούλης, ὁ Ἀντιδήμαρχος κ. Ν. Μεγαλοκονόμος, ὁ πρῶν Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Γιώργος Σούρλας καί, ἐπίσης, ἀπό τόν Κυθηραϊκό Σύνδεσμο Ἀθηνῶν ὁ Πρόεδρος κ. Γιώργος Καρύδης, ἀπό τό Τριφύλλιο Ἴδρυμα Κυθηρίων ὁ Πρόεδρος κ. Γιώργος Κασμάτης, ἀπό τήν Κυθηραϊκή Ἀδελφότητα Πειραιῶς-Ἀθηνῶν ὁ Πρόεδρος κ. Βρεττός Κυπριώτης, ἀπό τήν Ἐταιρεία Κυθηραϊκῶν Μελετῶν ὁ κ. Γαβριήλ Νικηφοράκης, νομικός, ἀναπληρῶν τόν πρόεδρο κ. Νικ. Πετρόχειλο, ἀπό τόν Ὅμιλο Κυθηρίων Πανεπιστημιακῶν ὁ Πρόεδρος κ. Βασιλῆς Λευθέρης καί ἐπίσης ἄρκετοί Κυθηριοί, πού πάντα θυμοῦνται καί τιμοῦν τόν μεγάλο συμπατριώτη μας.

Στήν ἐκδήλωση ὠμίλησαν οἱ Πρόεδροι τῶν Κυθηραϊκῶν Σωματείων, ὁ Καθηγητής - Πρόεδρος κ. Γεώργιος Κασμάτης, πού ἦταν καί ὁ κύριος ὁμιλητής στήν ἐκδήλωση, ὁ Δήμαρχος κ. Κουκούλης, ὁ ὁποῖος καί ἀνακοίνωσε ὅτι πρὸς τιμὴν τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ Ἰωάννη Δ. Στρατηγοῦ τό Σχολεῖο τοῦ Μυλοποτάμου θά λάβει τό ὄνομα του, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Σεραφεῖμ καί ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας

Ἡ Κοίμησις ἑνὸς ἀγαθοῦ Λευῆτι

Ἡ Τοπικὴ μας Ἐκκλησία στερήθηκε ἕνα παλιό στέλεχος τῆς. Πλήρης ἡμερῶν ὁ πρωτοπρεσβύτερος π. Ἡλίας Χανιώτης παρέδωσε τὴν ψυχὴ του στὸν Κύριό του, στίς 30 Ὀκτωβρίου τὸ πρωί, μετὰ τὴν Κυριακάτικη Θεία Λειτουργία στὸ Γενικό Νοσοκομεῖο Κυθηρών, ὅπου νοσηλεύονταν τὶς τελευταῖες ἐβδομάδες.

Ὁ π. Ἡλίας γεννήθηκε στὰ 1913, στὸν Μυλοπόταμο Κυθηρών. Ἐγίνε ιερέας σὲ ὠριμὴ ἡλικία τὴν 1-8-1954 στὸν Ἱερό Ναὸ Ἁγίας Ἐλέσης Πούρκου. Διακόνησε σὲ πολλὰ ἐνορίες τοῦ νησιοῦ μας (Λογοθετιάνικα, Ἅγιος Θεόδωρος, Μυλοπόταμο) καί, κυρίως, στὴν Ζωοδόχο Πηγὴ (τὴν «Ἰλαριώτισσα») τοῦ Ποταμοῦ. Ἦταν ἕγγαμος καί ἡ πρεσβύτερα του Εὐαγγελία, παρὰ τὰ προβλήματα υγείας τῆς, τοῦ συμπαραστάθηκε σὲ ὅλη τὴν ἱερατικὴ του ζωὴ. Ἀπέκτησαν τρία παιδιά, τὸν Χαράλαμπο, τὸν Ἀντώνη καί τὴν Ἀθανασία, καθὼς καί ἐγγόνια. Τὴν ἀνέφελη ζωὴ μῆς σωστῆς οικογένειας τάραιξε ὁ θάνατος ἀπὸ ἀτύχημα τοῦ ἐγγονοῦ τους Ἡλίας. Ὁ π. Ἡλίας υπέμεινε αὐτὴ τὴν βαθεῖα θλίψη μὲ καρτερία, χωρὶς ἴχνος βαρυγκώμιας.

Γιὰ ὅσους τὸν γνωρίσαμε, ἦταν ἕνας ἀκάματος κληρικός: χωρὶς νὰ κάνει κηρύγματα, μιλοῦσε μὲ τὰ ἔργα του καί τὸν τρόπο του. Ἡ εὐλικρίνειά του, ἡ εὐθύτητα τοῦ χαρακτήρα του, ἡ ἄδολη πίστη του καί ἡ αἴσθησις τῆς πατρικῆς ζεστασιάς, ὅταν ἐξομολογοῦσε, ἦσαν μερικὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἱερατικῆς βιοτῆς του. Διέθετε μιά θαυμάσια μεταλλικὴ φωνή, πού δὲν εἶχε ἀνάγκη μικροφῶνων.

Καί -μποροῦμε πιά, μετὰ τὴν κοίμησή του νὰ τὸ ἀποκαλύψουμε- βοήθησε ὑλικά πολλοὺς ἀνθρώπους, πού βρίσκονταν σὲ ἀνέχεια.

Τὸ τέλος του ἦταν ἡρεμο, ἀφοῦ ἐπὶ ἀρκετὲς μέρες ἡ υγεία του ἐμφάνισε φθίνουσα πορεία. Λίγο πρὶν χάσει ἐντελῶς τὴν ἐπαφὴ του μὲ τὸν κόσμον, μετέλαβε συνειδητὰ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ὁ Μητροπολίτης μας τέλεσε διπλά στὸ κρεβάτι του στὸ Νοσοκομεῖο Κυθηρών τὸ Μυστήριον τοῦ ἱεροῦ Εὐχελαίου.

Ὁ κόσμος πλημμύρισε τὸν Ἅγιο Χαράλαμπο καί τὴν πλατεῖα στὸν Μυλοπόταμο, κατὰ τὴν ὥρα τῆς κηδεῖας του, τὸ μεσημέρι τῆς Δευτέρας 31/10/2011, στὴν ὁποία προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος καί ἐξήρθε τὴν εὐλογημένη μορφὴ τοῦ π. Ἡλία, μὲ τὴν συμμετοχὴ

τῶν Ἱερέων μας. Ὁ π. Παναγιώτης Μεγαλοκονόμος, Ἀρχιερατικός, παρουσίασε τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ μεταστάντος καί ὁ π. Πέτρος Μαριῶτος σκιαγράφησε τὴν ἀπλοϊκὴ του προσωπικότητα καί προσφορά. Τὴν περασμένη νύχτα ἐψάλη ἱερὴ ἀγρυπνία, μέσα στὴν ὁποία διαβάστηκε ἡ νεκρῶσιμη Ἀκολουθία σὲ Ἱερέα καί στὴ συνέχεια τελέσθηκε Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία ἀπὸ τὸ Σεβασμῶτατο καί τούς Ἱερεῖς μας.

Ἔτσι ἡ Τοπικὴ μας Ἐκκλησία συνόδευσε τὸν πάλλευκο Λευῆτη στὸ τελευταῖο του ταξίδι. Τὸ ταξίδι, πού προσεύχεται νὰ τὸν ὀδηγήσει στὸν Θρόνον τοῦ ἀδέκαστου καί φιλόανθρωπου Κριτῆ καί στὴν χαρὰ τῆς Βασιλείας Του.

τοῦ ἀειμνήστου ὁ Καθηγητῆς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀλέξανδρος Στρατηγός, ὁ ὁποῖος καί εὐχαρίστησε ὅλους αὐτοὺς πού διωργάνωσαν καί συμμετεῖχαν στὴν τιμητικὴ αὐτὴ ἐκδήλωση.

Ἡ ἐκδήλωση συνεχίστηκε μὲ παραδοσιακοὺς

χορούς πού ἐτέλεσαν χορευτικὰ Κυθηραῖκα συγκροτήματα ὑπὸ τὴν ἐπιμέλεια τῆς δασκάλας χοροῦ κ. Λίτσας Γαλανάκη.

Λόγῳ ἑλλείψεως χώρου στὸ παρὸν τεῦχος, τὸν λόγο τοῦ κ. Γεωργίου Κασμάτων θὰ τὸν βροῦμε στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας.

Ὁ πανηγυρικός ἑορτασμός τῆς 100ετίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ Ἀρωνιαδίκων Κυθῆρων

Τὴν Κυριακὴ 7 Αὐγούστου 2011, ἐτελέσθη Ἐσπερινός καὶ Ἱερά Παράκλησις στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο στὸν Ἱερό Ναό τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ Ἀρωνιαδίκων, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ. Σεραφεῖμ καὶ ἔψαλε ἡ ἐκκλησιαστικὴ χορωδία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κυθῆρων ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ κ. Γεωργίου Λουράντου, Θεολόγου, Πρωτοψάλτου τῶν Μυρτιδίων.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς Ἱεράς Παρακλήσεως ἔλα-

βε χώρα στὸ προαύλιο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ μεγάλη ἑορταστικὴ ἐκδήλωσι γιὰ τὴν συμπλήρωσι 100 χρόνων ἀπὸ τὴν θεμελίωσι τοῦ Ἑνοριακοῦ Ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ Ἀρωνιαδίκων.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ χορωδία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κυθῆρων, ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ κ. Γεωργίου Λουράντου, ἔψαλε ἐπικάμους ἐκκλησιαστικούς ὕμνους καὶ ἐπίσης ἡ Φιλαρμονικὴ ἔπαιξε ἐόρτιους ὕμνους ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ κ. Στράτη Θεοδωρακάκη, ἡ δὲ χορωδία τοῦ Ποταμοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ ἰδίου παρουσίασε τσιριγώτικα καὶ ἄλλα τραγούδια.

Κατὰ τὴν ὥραία αὐτὴ ἐκδήλωσι ὠμίλησαν :

Ἡ κ. Ἐλένη Χάρου-Κορωναίου, φιλόλογος, ἡ κύρια ὀμιλήτρια, ἡ ὁποία παρουσίασε τὸ ἱστορικὸ τοῦ Ἑνοριακοῦ Ναοῦ Ἀρωνιαδίκων καὶ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα γιὰ τὸν ἀπὸ 100ετίας ἀνεγερθέντα Ἱερό Ναό.

(Ἀπόσπασμα τῆς ὁμιλίας θά ἰδῆτε πιο κάτω. Τὸ ὄλο κείμενο δημοσεύεται στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κυθῆρων).

Ὁ κ. Χρῆστος Γιανναρᾶς, θερινός ἐνοριτῆς καὶ ἐθελοντῆς Ἱεροψάλτης τῆς ἑορτάζουσας ἑνορίας, καθηγητῆς φιλοσοφίας, ἀναφέρθηκε στὰ πνευματικὰ ὀφέλη τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐν Χριστῷ εὐλογημένης ἑνοριακῆς ζωῆς.

Ὁ τέως ἐκπαιδευτικός κ. Ἰωάννης Μαυρομάτης ὠμίλησε γιὰ τὸν Ναό, τὴν Ἑνορία, τὸν ἀκούραστο Ἱερέα τῆς π.Σαμψῶν καὶ τὴν σημασία τῆς ἐκκλησίας στὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἰδιαίτερη μνεία ἐγίνε ἀπὸ τὸν κ. Θεόδωρο Μαγονεζο, τὸν πιο ἠλικιωμένο ἴσως ἐνοριτῆ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, γιὰ τίς παιδικές ἀναμνήσεις του ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού χιζόταν ὁ Ἱερός Ναός.

Ἡ ἐκδήλωσι ἔκλεισε μὲ τὸν χαιρετισμὸ τοῦ Δημάρχου κ. Θ. Κουκούλη καὶ τὴν ὀμιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη μας κ. Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος ἔκανε λόγῳ γιὰ τὴν σπουδαιότητα καὶ ἱερότητα τοῦ ἐπιβλητικοῦ αὐτοῦ ναϊκοῦ οἰκοδομήματος καὶ συνεχάρη θερμὰ τὸν Παν/το Ἐφημέριον π.Σαμψῶν γιὰ τὴν ἀκάματη προσωπικὴ του ἐργασία, τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιον, ὅλους τοὺς προλαλήσαντες καὶ ὅλους τοὺς συντελεστές τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐκδηλώσεως.

Ἀπόσπασμα τοῦ λόγου τῆς φιλόλογου κ. Ἐλένης Χάρου

«...Αὐτὰ τὰ λίγα λόγια πού θά πῶ τὰ ἀφιερῶνω στὴ μνήμη τοῦ πατέρα μου τοῦ παπα-Σταύρου πού ἦταν Ἐφημέριος στὰ Ἀρωνιάδικα τὰ χρόνια τῆς Κατοχῆς. Αἰωνία ἡ μνήμη ὄλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, πού ὑπηρετήσαν τίς ἐνορίες τοῦ νησιοῦ μας καὶ διατήρησαν τὴ θρησκευτικὴ παράδοσι τοῦ τόπου μὲ τὴ ζέστη καὶ τὸ κρῦο, μὲ τὸ γαῖδουράκι σὲ κακοτράχαλα μονοπάτια καὶ κάτω ἀπὸ κάθε εἶδος ἀντίξοες συνθήκες.

Λοιπὸν, νὰ πάρωμε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχή. Δέν ξέρω πότε ἀκριβῶς καὶ ἀπὸ ποῖον χτίστηκε ὁ Σωτήρας στὰ Ἀρωνιάδικα. Πάντως τὸ 1688 ὑπάρχει, διότι τὸν βρήκα στὸ Ἀρχειο μας σὲ μιὰ διαθήκη. Προφανῶς χτίστηκε ἀπὸ κάποιον Ἀρῶνη τὸ 17ο αἰ. καὶ κατὰ τὴ συνήθεια τῆς ἐποχῆς ὁ ναός πῆγαινε ἀπὸ γενιά σὲ γενιά, ἀπὸ ἀρσενικό σὲ ἀρσενικό. Ἐάν αὐτὸς ὁ Ἀρῶνης εἶχε 5 γι-

ούς, μέσα σε 3 γενεές μπορούσε να βρεθούν 20-30 οικογένειες συνιδιοκτήτες. Κατά την παράδοση οι Άρωνηδες, που προέρχονται πιθανόν από την Κρήτη, εγκαταστάθηκαν στα Άρωνιάδικα μετά την καταστροφή της Παληόχωρας από τον Βαρβαρόσα. Έτσι μπορούμε να χρονολογήσουμε το ναό το 17ο αϊ. όπως και το Μιχαήλ Αρχάγγελο από αφιερωματικές επιγραφές.

Η Οικογένεια Άρωνη γρήγορα έγινε πολυκλαδική και σιγά σιγά έπεκράτησαν τα παρωνύμια. Τό 1721 ή ένορία του Σωτήρα έχει 11 οικογένειες Άρωνηδων. Βέβαια, στα Άρωνιάδικα ήταν άλλες δύο ένορίες. Η Παναγία και ο Μιχαήλ Αρχάγγελος. Τό 1788 οι οικογένειες των Άρωνηδων γύρω από τον Σωτήρα έγιναν 35. Σύνολο των ένοριτών του Σωτήρα 140. 2 ιερείς, 45 άνδρες, 49 γυναίκες, 44 παιδιά μέχρι 11 ετών. Τα παρωνύμια των Άρωνηδων έπεκράτησαν τό 19ο αϊ. Κάποια είναι πατρωνυμικά...

Κύθηρα. Οι αύξημένες ανάγκες των ένοριών δημιούργησαν την τάση της κατασκευής νέων μεγαλόπρεπων ναών στή θέση των παλαιών ή δίπλα απ αυτούς. Στόν Ποταμό, στα Άρωνιάδικα, στα Φριλιγκιάνικα, στα Φράτσια, στήν Καρβουνάδα, στα Φατσάδικα, στό Κάτω Λειβάδι, στα Μητάτα, στόν Κάλαμο, στό Κεραμωτό, δημιουργήθηκαν νέοι ναοί.

Στίς 30 Μαΐου τό 1911, εδώ στα Άρωνιάδικα, στό Δημοτικό Σχολείο Άρρένων, ένώπιον του Συμβολαιογράφου Βαλέριου Σεμιτέκολου συγκεντρώθηκαν οι συνιδιοκτήτες και άδελφοί του ναού του Σωτήρος και διόρισαν πληρεξούσιους αντιπροσώπους τους 7 άτομα...

...Τό σχέδιο του ναού, ό προϋπολογισμός, τό γενικό διάγραμμα των εργασιών έγιναν από τον αρχιτέκτονα Κολλιανίτη. Ό εργολάβος που ανέλαβε τό έργο πρέπει να συμμορφωθεί με τίς οδηγίες του αρχιτέκτονα. Κάθε εργασία που θά γίνεται και δέν είναι σύμφωνη με τό γενικό διάγραμμα του αρχιτέκτονα, καί δέν θά άρέσει στόν επιβλέποντα μηχανικό, θά άπορρίπτεται και θά επιβαρύνει τον εργολάβο. Η πληρωμή θά γίνεται κάθε μήνα στόν εργολάβο από τούς επιτρόπους ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών...

...Η άξία όλης της εργασίας υπολογίστηκε ύπό των συμβαλλομένων σε 10.000δρχ.

Τό έργο έφθασε μέχρι τούς θόλους και σταμάτησε. Τό 1923, 12 χρόνια μετά την έναρξη των εργασιών, τό έργο είναι ήμιτελές σύμφωνα με την Κυθηραϊκή Έπιθεώρηση του Σπύρου Στάθη. Η συνέχιση του έργου ήταν ζήτημα φιλοτιμίας για τά Άρωνιάδικα. Τό έργο ολοκληρώθηκε τό 1928 και εγκαινιάσθηκε επί Μητροπολίτου Κυθήρων Δωροθέου.

...Μιά μέρα τό 1846 καμιά 20αριά άτομα από αυτά τά 4 σόγια μαζεύτηκαν στό Σχολείο των Άρωνιαδικών μαζί με ένα συμβολαιογράφο και ζήτησαν τή σύνταξη συμβολαίου για τή διατήρηση των συμφερόντων του ναού.

Ξεκαθαρίζουν ότι κάθε μία από τίς παραπάνω γενεές θέλει χαιρεί την κυριότητα τόσον του ειρημένου ναού, καθώς και να βάζει εφημέριον. Καταγράφουν άκόμα τά περιουσιακά στοιχεία του ναού: 3 άμπέλια, 4 χωράφια, 1 περιβόλι, 10 ρίζες έλγής, και τό χωράφι, σεράγιον, του άνωθεν ναού, εις τό όποιον εύρίσκεται και τό Σχολειον...

...Τά χρόνια πέρασαν και μπήκε ό 20ός αϊ., ό όποιος έφερε και τίς όγκώδεις κατασκευές στα

Ὁ παλαιὸς ἑορτασμός τῆς Πολιούχου καί Ἐφόρου τῶν Κυθήρων Παναγίας Μυρτιδιώτισσας

Στις 24 Σεπτεμβρίου ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν εὑρεση τῆς εἰκόνας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς «Μυρτιδιώτισσας», τὴν ἴαση τοῦ παραλύτου στὸ νησί τῶν Κυθήρων καὶ ἅπαντα τὰ ἄπειρα θαύματα τῆς Θεομήτορος τῆς Μυρτιδιώτισσας «ἅπανα πᾶσι τοῖς Κυθηραίοις καὶ λοιποῖς ἐπικαλεσαμένοις κατὰ καιροὺς ἐτελέσθησαν». Ἐπίκεντρο τοῦ ἑορτασμοῦ τὸ νησί τῶν Κυθήρων, ὅπου μὲ θαυμαστὸ τρόπο βρέθηκε πρὸ πολλῶν αἰῶνων ἡ Θαυματουργὸς Ἱερά Εἰκὼν, ἀνάμεσα στὶς μυρτιές καὶ γι' αὐτὸ ἀποκλήθηκε Μυρτιδιώτισσα.

Στὴν Ἱερά Μονὴ Μυρτιδιῶν Κυθήρων συνέρρευσαν χιλιάδες προσκυνητές, ὄχι μόνο ἀπὸ κάθε γωνιά τῶν Κυθήρων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας, ἰδίως δὲ ἀπὸ τὴ γειτονικὴ Κρήτη καὶ τὴν Πελοπόννησο, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπόδημοι Κυθηριοὶ ἀπὸ τὴν Αὐστραλία καὶ τὴν Ἀμερική. Εἰδικὰ δρομολόγια γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν προσκυνητῶν πραγματοποιήθηκε τὸ Ε/Γ-Ο/Γ Βιτσέντος Κορνάρου τῆς LANE LINES, ποῦ ἐξυπηρετεῖ τὴ γραμμὴ τῶν Κυθήρων.

Τὸ ἑσπέρας τῆς ἑορτῆς τελέσθησαν ὁ Μικρὸς Ἑσπερινὸς καὶ ἀκολούθως ὁ Μέγας Πανηγυρικός Ἀρχιερατικὸς Ἑσπερινός, στὸν ὁποῖο χοροστάτησε καὶ κήρυξε τὸν Θεῖο Λόγο ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἐπιδαύρου κ. Καλλίνικος, εκπροσωπῶν τὸν Σεβασμῶτατο Μητροπολίτη Ἀργολίδος κ. Ἰάκωβο, ποῦ ἂν καὶ προσκεκλημένος νὰ μετᾶσχει στὴν ἑορτὴ δὲν μπόρεσε τελικὰ νὰ παρευρεθεῖ.

Ἄργα τὸ βράδυ τελέσθηκε Ἱερά Ἀγρυπνία στὸ παλαιὸ καθολικὸ, ὅπου καὶ ἡ εὑρεσις τῆς Ἱεράς Εἰκόνας. Ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς 24-09 τελέσθησαν ὁ Ὁρθρος καὶ ἡ πανηγυρικὴ πολυαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία, στὴν ὁποία προεξῆρχε καὶ κήρυξε τὸν Θεῖο Λόγο ὁ Σεβασμῶτατος Μητροπολίτης Μομφρασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιος, ἰδιαίτερα προσφιλεὶς καὶ ἀγαπητὸς στοὺς Κυθηριοὺς, ἀπὸ τὶς δύο φορὲς τῆς τοποτηρηθείας του στὸ νησί παλαιότερα.

Στὴ συνέχεια ἐγινε ἡ πάνδημος Λιτάνευσις τῆς Ἱεράς Εἰκόνας περὶ τῆς Ἱεράς Μονῆς μὲ τὴ συμμετοχὴ ὄλων τῶν τοπικῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν καὶ μὲ τὴ συνοδεία τῆς Φιλαρμονικῆς Κυθήρων ὑπὸ τὴν ἀκούραστη διεύθυνση τοῦ μαέστρου κ. Στρατῆ Θεοδωρακάκη. Ὁ Σεβασμῶτατος Μητροπολίτης Κυθήρων καὶ Ἀντικυθήρων κ. Σεραφεῖμ, λαβὼν τὸν λόγο πρὶν τὸ πέρας τῆς Ἱεράς Λιτανείας, εὐχαρίστησε τοὺς προσκεκλημένους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Ἱερεῖς καὶ τοὺς προσκυνητὲς γιὰ τὴν παρουσία τους, καθὼς καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἐγχεωρίου Περιουσίας Κυθήρων - Ἀντικυθήρων, γιὰ τὴ διοργάνωση τῆς Πανηγύρεως καὶ εὐχήθηκε ἡ χάρις τῆς Μυρτιδιώτισσας νὰ σκέπει καὶ νὰ φυλάττει τὰ Κύθηρα καὶ τὸ ἔθνος μας στὶς δύσκολες αὐτὲς στιγμὲς ποῦ ὅλοι περνοῦμε.

Ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ἀπηύθυνε στὸν ὁμογενὴ Κυθηριο τῆς Αὐστραλίας κ. Παναγιώτη Μά-

γεια που κάλυψε τη δαπάνη άναμετάδοσης των Ίερών Άκολουθιών μέσω διαδικτυακής τηλεοπτικής πλατφόρμας σε όλο τον κόσμο σε πραγματικό χρόνο (real time) κάτι που έγινε για πρώτη φορά και έφερε ζωντανές τις εικόνες από την Ίερά Μονή σε κάθε σπίτι Κυθηρίου της διασποράς. Τις Ίερές Άκολουθίες μετέδωσε και ο ραδιοφωνικός σταθμός της Εκκλησίας της Ελλάδος. Καρπός της άγαστης συνεργασίας μεταξύ Ίερας Μητροπόλεως, Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και Επιτροπής

Έγχωρίου Περιουσίας Κυθήρων - Άντικυθήρων είναι τα πολυάριθμα έργα που πρόσφατα εκτέλεστηκαν στο χώρο της Μονής, προς «εὐπρέπειαν του οίκου του Θεού», γεγονός που ιδιαίτερα εξήρε ο Σεβασμιώτατος Κυθήρων στην όμιλία του.

Τόν χορό των ψαλτών διηύθυνε ο Πρωτοψάλτης του Ί. Ν. Άγ. Ίωάννου Λ. Βουλιαγμένης Άθηνών κ. Γεώργιος Κατσούλας, ό οποίος και διευθύνει την Σχολή Βυζαντινής Μουσικής της Ίερας Μητροπόλεως Κυθήρων και Άντικυθήρων.

Κείμενο - φωτογραφίες: Στράτος Χαρχαλάκης

Ὁ ἑορτασμός τῆς 28ης Ὀκτωβρίου

Τά Κύθηρα σέ λαμπρή ἑορταστική ἀτμόσφαιρα γιόρτασαν τήν ἐπέτειο τῆς 28ης Ὀκτωβρίου στή Χώρα καί στόν Ποταμό. Τήν παραμονή ἔγινε στό Γυμνάσιο καί Λύκειο ἡ καθιερωμένη γιορτή μέ τήν παράδοση τῆς σημαίας στους σηματοφόρους καί παραστάτες καί μέ ἀφιέρωμα στήν ἐπέτειο. Τά Δημοτικά Σχολεῖα τοῦ νοτίου τμήματος τῶν

Κυθήρων γιόρτασαν στήν αἴθουσα τοῦ Κυθηραϊκοῦ Συνδέσμου μέ πολλή ἐπιτυχία. Ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς ἐτελέσθη Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία στό Μητροπολιτικό ναό τοῦ Ἐσταυρωμένου, στήν ὁποία προεξήρχε ὁ Μητροπολίτης μας κ. Σεραφεῖμ καί ἐν συνεχείᾳ ἐψάλη ἡ Δοξολογία, στήν ὁποία ἔλαβαν μέρος οἱ Ἀρχές τοῦ νησιοῦ πολιτικές καί στρατιωτικές μέ τά σχολεῖα. Ἐν συνεχείᾳ στήν πλατεία τῆς Χώρας ἔγινε ἡ καθιερωμένη δέηση στό μνημεῖο τοῦ ἀγνωστου στρατιώτη, ἡ κατάθεση στεφάνων καί ἡ ἐκφώνηση τοῦ πανηγυριοῦ ἀπό τή δασκάλα κ. Μαρία Κωστοπούλου.

Στή συνέχεια ἐπεδόθησαν τά ἀριστεία καί τά βραβεῖα προόδου εἰς τούς μαθητές πού πρῶτευσαν καί ἀρίστευσαν στό Γυμνάσιο καί Λύκειο, καθώς καί τά χρηματικά βραβεῖα ἀπό τήν Μητρόπολη Κυθήρων, τό Τριφύλλιο Ἴδρυμα, τό Κ.Ι.Π.Α καί τόν Κυθη-

ραϊκό Σύνδεσμο Ἀθηνῶν.

Ἐπακολούθησαν χοροὶ ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τῶν σχολείων καὶ ἡ γιορτὴ ἔληξε πανηγυρικά μὲ τὴν παρέλαση μπροστὰ στὶς ἀρχές καὶ σὲ πλῆθος κόσμου. Παροῦσα ὅπως πάντοτε καὶ ἡ Φιλαρμονικὴ Κυθήρων μὲ τὸ μαέστρο κ. Στράτο Θεοδωρακάκη, ἡ χορωδία τοῦ ὁποίου τραγούδησε προηγουμένως πολὺ ἐπιτυχημένα ἔθνηκα ᾄσματα καὶ τραγούδια.

Ἡ Σχολή Γονέων στά Κύθηρα γιά ἕκτη χρονιά

Πρωτ. π. Πέτρου Μαριάτου, Ἱατροῦ

Γιά τό Ἐκκλησιαστικό ἔτος 2011-2012 οἱ ἐναρκτήριες συνεδριάσεις πραγματοποιήθηκαν στίς 15 Ὀκτωβρίου στόν Ποταμό καί στίς 16 Ὀκτωβρίου στό Κεραμωτό.

Μέ τόν κ. Ξενοφώντα Παπαχαλαλᾶμπους

Προσκεκλημένοι ὁμιλητές ἦταν ὁ ὁμότιμος Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου κ. Ξενοφών Παπαχαλαλᾶμπους.

Ὁ κ. Παπαχαλαλᾶμπους ἔχει ισχυρούς δεσμούς μέ τά Κύθηρα. Ἡ ἀείμνηστος σύζυγός του Μαρία ἦταν Κυθήρια. Ὁ ἴδιος μένει πολλούς μήνες στά Κύθηρα, τά ὁποῖα τοῦ ὀφείλουν πολλά γιά τίς -ἐπώδυνες γι' αὐτόν- σωτήριες παρεμβάσεις του στά Ἐκκλησιαστικά πράγματα τοῦ νησιοῦ, σέ καιρούς χαλεπούς.

Θέμα τῆς ὁμιλίας του ἦταν: «**Ἡ σταδιακή ἀνοδική πορεία συμμετοχῆς τοῦ ἀνθρώπου στήν Θεία Λειτουργία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας**».

Ἀφοῦ τόνισε πῶς ἡ πραγμάτωση τῆς Λατρευτικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐπικεντρώνεται στήν Ἐνορία, ὑπογράμμισε πῶς ἡ Θεία Λειτουργία ἔχει ρίζα καί πηγή στό τελευταῖο Δεῖπνο τοῦ Κυρίου. Γι' αὐτό καί ὁ Χριστοκεντρικός της χαρακτήρας τήν διέπει καί εἶναι ἐμφανής τόσο στούς ὕμνους ὅσο -καί κυρίως- στίς εὐχές. Ὁ Χριστός εἶναι «*ὁ προσφέρων καί προσφερόμενος*».

Στήν Θεία Λειτουργία μετέχουν καί μὴ βαπτισμένοι, οἱ κατηχούμενοι. Ἡ ἀρχέγονη Λατρεία προέβλεπε ἔξοδο τῶν κατηχουμένων μετά τά ἀναγνώσματα (Ἀπόστολος καί Εὐαγγέλιον).

Στήν σημερινή, ὁμως, ἐποχή στό ἐκκλησίασμα ἐνίοτε ὑπάρχουν καί μὴ ὀρθόδοξοι.

Ὡς πρός τοὺς κανονικά μετέχοντες, τοὺς βαπτισμένους, πρέπει νά γνωρίζουμε, πῶς εἶναι ἀδιανόητη ἡ Θεία Μετάληψη ἂν δέν εἶναι παρόντες στό Μυστήριον, τουλάχιστον ἀπό τά Εὐαγγελικά ἀναγνώσματα. Τό φαινόμενο νά ἔρχονται νά μεταλαμβάνουν χριστιανοί στό τέλος τῆς Θ. Εὐχαριστίας εἶναι ἀπαράδεκτο ἐκκλησιαστικά.

Καί ὁ κ. Παπαχαλαλᾶμπους ἀναλύοντας σταδιακά τό νόημα τῶν εὐχῶν κατέδειξε τί σημαίνει π.χ. ἡ μικρή Εἴσοδος, τό αἴτημα γιά κατανόηση τοῦ

Θείου θελήματος, τό αἴτημα γιά τήν ἀπό Θεοῦ ἀξίωση τῶν Λειτουργῶν στό ἔργο τους καί ἡ καθοδήγηση τῶν κατηχουμένων στήν δοξολογία τοῦ Κυρίου.

Ἐν συνεχείᾳ, προχωρώντας στήν ἀνάλυση τῆς Λειτουργίας τῶν πιστῶν, ἀνέδειξε τήν σταδιακή ἀνοδική πορεία τῶν τελουμένων, ἕως τήν κορύφωση τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν Τιμίων Δώρων.

Ἐπέμεινε στήν ἐνεργή συμμετοχή τῶν πιστῶν, ἡ ὁποία πραγματώνεται μέ τόν διαλεκτικό τρόπο τῆς ἀκολουθίας καί -ὀφείλει νά- διευκολύνεται ἀπό τήν εὐκρινῆ ἀνάγνωση τῶν εὐχῶν ἐκ μέρους τῶν Λειτουργῶν. Βέβαια, αὐτό προϋποθέτει ποιμαντική φροντίδα τῶν ἱερέων, ὥστε νά κατατοπίζουν τοὺς ἐνορίτες τους γιά τήν σημασία τῆς Θ. Λειτουργίας. Τουλάχιστον, ἴθνα εὐχῆς ἔργο, νά ἀπαγγέλλονται ἀπό ὅλους τοὺς πιστοὺς **τό Σύμβολο τῆς Πίστεως καί ἡ Κυριακή Προσευχή!**

Ἡ ἐφετεινὴ χρονιά στήν Μητρόπολή μας, ὡς πρός τό κηρυγματικό μέρος, ἔχει ἀφιερωθεί στήν Θεία Λατρεία καί στήν συνειδητοποίησή της ἀπό τοὺς πιστοὺς.

Γι' αὐτό καί ἡ παρουσία τοῦ καθηγητοῦ κ. Παπαχαλαλᾶμπους ἦταν καίρια: Ἡ βαθεῖα Δογματική καί Λειτουργική του κατάρτιση, ἡ ζωρότητα τοῦ λόγου του (πού μαρτυροῦσε πῶς τά ἀναπτυσσόμενα ἀπό αὐτόν ἦσαν καί βιώμα του) καί ἡ εὐχέρεια ἀπαντήσεων σέ ἀπορίες καί σχόλια συνέβαλαν τά μέγιστα στήν προσπάθεια τοῦ Μητροπολίτη μας γιά ἐνορίες μέ ζωντανή Λατρευτικὴ Ζωή! Τόν εὐχαριστοῦμε.

Μέ την κ. Καλλιόπη Κόλλια

Καί τόν Νοέμβριο συνεχίσθηκαν τά σεμινάρια γιά τούς Γονεῖς καί τήν Οικογένεια στά Κύθηρα. Οἱ συνάξεις αὐτές (παρ' ὅτι δέν τυγχάνουν τῆς προσδοκώμενης συμμετοχῆς ἀπό νέους γονεῖς) ἀποτελοῦν πολύτιμες εὐκαιρίες καταρτίσεως γιά θέματα παιδαγωγικά. Οἱ προσκεκλημένοι ὁμιλητές εἶναι ἀνθρωποί μεγάλης μορφώσεως, ἄρτιου ἐπιστημονικοῦ ἐξοπλισμοῦ καί, μερικές φορές, ἄρτιοι ὁμιλητές καί δάσκαλοι.

Στίς 12 καί 13 Νοεμβρίου 2011 εἰσηγήτρια στήν μνηνιαία ἐκδήλωση τῆς Σχολῆς Γονέων ἦταν ἡ Παιδοψυχολόγος κ. Καλλιόπη Κόλλια. Πτυχιούχος τοῦ Παν/μίου Picarde Amien, τῆς Γαλλίας ἡ κ. Κόλλια εἶχε σπουδές καί στήν Σορβόνη, ἐνῶ συνεργάσθηκε γιά πολλά χρόνια ὡς Παιδοψυχολόγος σέ πολλά Σχολεῖα Στοιχειώδους καί Μέσης Ἐκπαίδευσης.

Θέμα τῆς ὁμιλίας τῆς ἦταν: **«Γιατί δέν μᾶς ἀκοῦν τά παιδιά μας;»**. Ἀρχίζοντας τήν ὁμιλία τῆς ἀνέστρεψε τό ἐρώτημα: «Εἶμαι σέ θέση ἐγώ, ὁ γονιός, νά ἀκούσω τό παιδί μου, νά ἐπικοινωνήσω μ' αὐτόν τόν «ἄλλον»;»

Ἐπικοινωνία σημαίνει, ἀναπόφευκτα, καί ἀλληλεπίδραση. Ἡ ὁμιλήτρια ἔδωσε στοιχεῖα γιά τήν ἀγαπητική ἐπίδραση τῶν ὑπερπροστατευτικῶν γονέων καί ἀναφέρθηκε στό σωστό μήνυμα, τό ὁποῖο θά δοθεῖ ὅταν ἐγώ, ὁ γονιός, γνωρίζω ποιός εἶμαι. Τό ἱστορικό τοῦ παιδιοῦ ξεκινάει ἀπό τήν ἐνδομήτρια ζωή καί τίς σχέσεις τῶν γονέων του. Ἄν τό παιδί νομίζει πῶς τό περιβάλλον, στό ὁποῖο βγαίνει, εἶναι δυσμενές, τό ἀπορρίπτει. Καί φθάνει νά ἐξελιχθεῖ ἡ σέ στοματικό τύπο ἢ σέ ἀπόρριψη καί αὐτῆς τῆς τροφῆς (δηλαδή σέ ψυχογενῆ ἀνορεξία). Στοματικός τύπος εἶναι αὐτός πού παίρνει ὅπως τό βρέφος πού θηλάζει- τήν ἀγάπη ἀπό τό στόμα: π.χ. ὁ ἀλκοολικός, ὁ καπνιστής, κ.λπ.

Ἐνῶ, λοιπόν, τό παιδί μέχρι τά 2,5 χρόνια του εἶναι προσκολλημένο στήν μητέρα του, ἀπό τά 3 ἀρχίζει νά δομεῖ τόν ἑαυτό του.

Ψυχοσωματικά συμπτώματα ἐμφανίζονται στά πρώτα χρόνια τοῦ σχολεῖου. Αὐτό συμβαίνει λόγω ἐξαρτήσεως ἀπό τήν μητέρα.

Καί ἐνῶ ἀπό τά 6 ἕως τά 12 ἐτῆ ἡ πρόοδος στήν δόμηση τοῦ προσώπου εἶναι θαυμαστή, πολλές φορές παρατηρεῖται καθυστέρηση «ταυτισμοῦ» μέ τόν ὁμόφυλο γονέα, ἐπειδή ἐκεῖνος εἶναι εἴτε ἀπομακρως, εἴτε πολύ αὐστηρός.

Τό ἴδιο ἀρνητικό ἀποτέλεσμα ἔχουν καί οἱ ἐριδές τῶν γονέων, πού δημιουργοῦν αἰσθημα ἐνοχῆς στό παιδί καί μειονεξία στό σχολεῖο. Τό ἐσωστρεφές παιδί ἔχει ἐπιθετικότητα κατά τοῦ ἑαυτοῦ του. Τό ἴδιο νόμισμα ἀπό τήν ἄλλη ὀψη εἶναι ἡ πρός τά ἐξω ἐπιθετική συμπεριφορά. Ἄν τό παιδί βρεῖ στό σχολεῖο αὐστηρό δάσκαλο ἢ ἐπιθετική συμπεριφορά τῶν συμμαθητῶν, δέν διαβάζει.

Σήμερα στήν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἔλλειμα ταυτότητας, ὀφειλόμενο σέ ἔλλειμα ταυτότητος τῶν γονέων. Οἱ τελευταῖοι ἀρκοῦνται σέ σλόγκαν τοῦ τύπου «Νά εἶσαι καλός μαθητής!». Ἐνῶ τό παιδί προσδοκᾷ νά συναντήσῃ ἓνα δίκαιο κόσμο. Σέ κόσμο ἄλλου εἴδους δέν πρόκειται νά ὑπακούσει.

Ἡ κ. Πόπη Κόλλια εἶπε πολλά «ἐν σμικρῶ»: ἡ εἰσήγησή τῆς κράτησε μόλις 35 λεπτά. Ὅμως, τόσο οἱ γνώσεις πού μετέδωσε, ὅσο καί ὁ πρακτικός τῆς τρόπος, μέ πληθός παραδειγμάτων, ἔκαναν τήν ὁμιλία τῆς ἄκρως ἐνδιαφέρουσα. Αὐτό φάνηκε καί ἀπό τόν ὑπερδιπλάσιο χρόνο, πού ἀπαιτήθηκε, ὥστε νά ολοκληρωθεῖ ἡ συζήτηση. Πολλοί ἀκροατές - μερικοί ἀπ' αὐτούς νέοι γονεῖς - ἔθυσαν πρακτικά ἐρωτήματα ἢ διετύπωσαν ἐνδιαφέρουσες ἀπόψεις.

Μέ χαρακτηριστική ἀνεση ἡ κ. Κόλλια κατεύθυνε τήν συζήτηση, χρησιμοποιώντας κάτι πρωτότυπο: πρῖν ἀπαντήσῃ ζητοῦσε τήν γνώμη τοῦ ἐρωτῶντος γιά τό πρόβλημα!

Γιά ὅλα τήν εὐχαριστοῦμε.

Ἡ Ἑορτή τοῦ Ἁγίου Φανουρίου στό Ναό Ἁγίου Χαραλάμπους στά Φράτσια

Τήν Παρασκευή 26 Αὐγούστου ἐτελέσθη μέ ἰδι-
αίτερη λαμπρότητα καί εὐλάβεια Ἑσπερινός καί Ἄρ-
τοκλασία στό Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους στά
Φράτσια στήν μνήμη τοῦ Ἁγίου Φανουρίου, χορο-
στατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κυ-
θέρων καί Ἀντικυθήρων κ.Σεραφεῖμ.

Ἐξαιρετική ὑπῆρξε ἡ συμμετοχή τῆς ἐκκλησια-
στικῆς βυζαντινῆς χορωδίας τοῦ κ. Κακουλίδη ἡ
ὁποία μέ τούς ψαλμούς τῆς ἐκόσμησε τήν ἱεράν τε-
λετήν.

Ἡ προσέλευση τῶν πιστῶν ἦταν ἀρκετά μεγάλη
ὅπως ἄλλωστε συμβαίνει κάθε χρόνο.

Ο ΑΓΙΟΣ ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ

Ὁ Ἅγιος Φανούριος εἶναι ἀναμφίβολα μία ἄγια,
σημαντική νεανική μορφή, πού ξεχωρίζει μέ τόν δι-
κό του τρόπο ἀνάμεσα στούς ἄλλους Ἁγίους τῆς
χριστιανοσύνης, γιατί δέν τιμάται ἀπλῶς σέ μία μό-
νον ἡμερομηνία, ἀλλά ἡ πίστη τῶν χριστιανῶν κάνει
συχνά τή γνωστή φανουρόπιττα.

Ὁ Ἅγιος Φανούριος, πού ἐζήσε στά Ρωμαϊκά
χρόνια, συγκρούσθηκε τότε θαρρετά μέ τόν κόσμο
τῆς εἰδωλολατρίας, γιατί τὸ χριστιανικό πνεῦμα τοῦ
Θεανθρώπου, δέν τοῦ ἐπέτρεπε ν' ἀρνηθεῖ τίς ἀναμ-
φισβήτητα ἐνάρετες ἀρχές του.

Ἐτοί τὰ 12 μαρτύρια πού ὑπόφερε ὁ Ἅγιος, ἀπο-
τελοῦν γιά μᾶς ἓνα δυνατό κίνητρο γιά ἀντοχή καί
προσκόλληση στίς ἠθικές ἀξίες τοῦ χριστιανισμοῦ,
γιά νά βγοῦμε νικητές ἀπό ἓνα ἀδιάκοπο ἀγῶνα,
ἐνάντια στήν ἀπιστία καί ἀδικία τῆς ἐποχῆς μας.

Ὁ Ἅγιος μᾶς δίδαξε μέ τήν πραγματική θυσία
του, πῶς ἐμεῖς τώρα δέν παλεύουμε βέβαια μέ στρα-
τοκράτες Ρωμαίους καί ἀπαίσιους Ἀγαρηνοῦς, ἀλλά
ἔχομε ν' ἀντιμετωπίσουμε τίς πιό ἐντεχνα στημένες

παγίδες τοῦ ὕλισμοῦ καί ἀθείσμοῦ, πού προσπαθοῦν
μαζικά νά σαρώσουν τίς τάξεις τῶν χριστιανῶν.

Ὁ Ἅγιος Φανούριος ἀκόμα μᾶς δίδαξε, πῶς τὸ
στεφάνι τῆς ἐνάρετης ζωῆς δέν κερδίζεται εὐκολα,
ἀλλά μόνον μέ συνεχεῖς δοκιμασίες, μέ θάρρος,
ὑπομονή καί ἀντοχή. Ἐπομένως σάν ἀληθινοὶ ἀγω-
νιστές τῆς πίστεως ἄς μμηθούμε τήν ὑποδειγματική
καί ἄμεμπτη ζωή τοῦ Ἁγίου, γιά νά καταξιωθούμε κά-
ποτε κι ἐμεῖς νά τιμήσουμε τὸ χριστιανικό ὄνομα πού
φέρουμε, ὅπως κι αὐτοῖς ἐπάξια τὸ τίμησε.

Γενικά γιά τή ζωή του

Γιά τήν καταγωγή καί τή ζωή τοῦ Ἁγίου Φανου-
ρίου δέν ὑπάρχει τίποτε συγκεκριμένο, ἐπειδή ὅλα
τά στοιχεῖα τῆς ζωῆς του χάθηκαν σέ καιροῦς ἀνω-
μαλίας.

Τά μόνα στοιχεῖα πού ἔχομε ἀναφορικά μέ τόν
Ἅγιο εἶναι ἡ εὕρεση τῆς εἰκόνας του, γύρω στά 1500
μ.Χ., σύμφωνα μέ τὰ συναξάρια, ἡ κατ' ἄλλους γύρω
στά 1355-1369 μ.Χ. Ἄλλοι ὑποστηρίζουν πῶς ἡ εἰκό-
να τοῦ Ἁγίου βρέθηκε στή Ρόδο καί ἄλλοι στήν Κύ-
προ.

Ἡ εὕρεση τῆς εἰκόνας

Ἐπιστρέφουμε στό παρελθόν, ὅταν οἱ Ἀγαρηνοὶ
ἐξουσίαζαν τή Ρόδο καί ἀποφάσισαν νά ξαναχτί-
σουν τὰ τεῖχη τῆς πόλης, πού βάρβαρα κατέστρεψαν
καί κατεδάφισαν στόν πόλεμο λίγα χρόνια πρῖν.

Ἄρχισαν λοιπόν νά στέλνουν ἐργάτες ἐξω ἀπ'
τὸ νότιο μέρος τοῦ φρουρίου καί νά μαζεῦουν πέ-
τρες ἀπ' τὰ μισογκρεμισμένα σπίτια τῶν κατοίκων,
γιά νά ξαναφτιάξουν τὰ νέα καί ἰσχυρά τεῖχη τῆς πό-
λης τους. Ξαφνικά μέσα στά χαλάσματα βρῆκαν μία
ὠραιότατη, ἀλλά μισοχαλασμένη στή μία πλευρά
ἐκκλησία κι ἐκεῖ μέσα βρῆκαν ἓνα σωρὸ εἰκόνες, πού
ἀπ' τήν πολυκαίρια δέν ξεχώριζαν τίς μορφές τῶν
Ἁγίων, καθώς καί τὰ γράμματα, πού εἶχανε ἐπάνω
τους.

Μία μόνο καταπληκτική εἰκόνα ξεχώριζε ἀπ'
ὄλες, πού ὁ χρόνος δέν τήν ἄγγιξε καί παρίστανε
ἓνα νέο ντυμένο σάν στρατιώτη. Ὁ τότε Μητροπο-
λίτης τῆς Ρόδου Νεῖλος ἔτρεξε ἀμέσως ἐπὶ τόπου
καί διάβασε καθαρά τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου, πού λεγό-
ταν Φανούριος.

Ἡ τέλεσις τοῦ Ἀγιασμοῦ γιά τήν ἔναρξι τοῦ φετινοῦ σχολικοῦ ἔτους

κ. Γιάννας Καραβοκύρη, Θεολόγου

Ὁ Ἀγιασμός γιά τήν ἔναρξι τῶν σχολικῶν μαθημάτων στά Σχολεῖα τῆς Πρωτοβάθμιας καί Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης Κυθῆρων ἐτελέσθη τήν 12ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἡμέρα Δευτέρα.

Στίς 9 π.μ. ἐψάλη ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ στόν χώρο τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῆς Χώρας, τῆς ὁποίας προέστη ὁ Σεβ.Μητροπολίτης μας κ.Σεραφεῖμ παρόντων τῶν Ἐφημερίων π.Φρουμεντίου Δημητρίου καί π. Παναγιώτη Μεγαλοκονόμου, τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Πρωτ/θμιας Ἐκπ/σης Πειραιᾶ κ.Μιχαήλ Τεκελῆ, τῶν Ἀντιδημάρχων κ.Μιχαήλ Πρωτοψάλτη καί κ.Νικολάου Μεγαλοκονόμου, τῶν κ. κ.ἐκπαιδευτικῶν, τῶν γονέων καί κηδεμόνων καί τῶν 50 περίπου μαθητῶν καί μαθητριῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ὠμίλησε ἐπίκαιρα καί πατρικικά ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας.

Ἀμέσως μετὰ ὠμίλησε ὁ Διευθυντής τῆς Πρωτ/θμιας Ἐκπ/σης Πειραιᾶ κ.Μιχ. Τεκελῆς, τοῦ ὁποίου ἡ παρουσία σηματοδότησε τήν ἔναρξι τοῦ νέου ἐνιαίου πλέον ἐξαθεσίου Σχολείου Χώρας - Καρβουνάδων Κυθῆρων.

Περί ὥραν 10 π.μ. ἐτελέσθη ὁ Ἀγιασμός τοῦ Γυμνασίου καί τοῦ Λυκείου Κυθῆρων, ἰερούργουντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου παρόντων τῶν Ἐφημερίων π.Φρουμεντίου Δημητρίου καί π.Παναγιώτη Μεγαλοκονόμου, τῶν Ἀντιδημάρχων κ.Μιχαήλ Πρωτοψάλτη καί κ.Νικολάου Μεγαλοκονόμου, τῶν κ. κ.ἐκπαιδευτικῶν, τῶν γυμνασιοπαίδων καί λυκαιοπαίδων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπήντησε πατρικούς λόγους στηρίξεως

καί οἰκοδομῆς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, εὐχόμενος εἰς ὅλους καλή καί εὐλογημένη σχολική χρονιά.

Ἀκολούθησε ὁ Ἀγιασμός εἰς τόν χώρο τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Καρβουνάδων, τοῦ ὁποίου ἐπίσης προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.Σεραφεῖμ παρόντων τῶν Ἐφημερίων π.Ευαγγέλου Λουράντου καί π.Παναγιώτη Μεγαλοκονόμου, τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Πρωτ/θμιας Ἐκπ/σης Πειραιᾶ κ.Μιχαήλ Τεκελῆ, τοῦ Ἀντιδημάρχου κ.Νικολάου Μεγαλοκονόμου, τοῦ Προέδρου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου κ.Λάζαρου Βέζου, τῶν κ. κ.ἐκπαιδευτικῶν, τῶν γονέων καί κηδεμόνων καί τῶν 60 περίπου μαθητῶν καί μαθητριῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ὠμίλησαν ἐπίκαιρως ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, καθώς καί ὁ Διευθυντής τῆς Πρωτοβάθμιας Ἐκπαίδευσης Πειραιᾶ κ.Μιχαήλ Τεκελῆς, ὁ ὁποῖος ἐπεσήμανε γιά ἀκόμη μία φορά τή μεγάλη σημασία τῆς ἴδρυσης τοῦ νέου ἐνιαίου ἐξαθεσίου Δημοτικοῦ Σχολείου Χώρας - Καρβουνάδων Κυθῆρων γιά τήν Πρωτοβάθμια Ἐκπ/ση τῆς νήσου τῶν Κυθῆρων.

Τήν ἴδια ὥρα ἔγινε καί ὁ Ἀγιασμός εἰς τό ἐξαθέσιον Δημοτικόν Σχολεῖον Ποταμοῦ, τόν ὁποῖο ἐτέλεσε ὁ Αἰδ/τος Πρωτ/ρος π.Πέτρος Μαριᾶτος.

Τήν ἐπομένη ἡμέρα ὁ Σεβασμιώτατος ἐπεσκέφθη τά ὑπόλοιπα σχολεῖα τοῦ νησιοῦ μας τά Νηπιαγωγεῖα Χώρας καί Ποταμοῦ, καθώς καί τοὺς Παιδικούς Σταθμούς Χώρας καί Ποταμοῦ καί εὐχήθηκε καλή σχολική χρονιά στοὺς ἐκπαιδευτικούς καί τά παιδιά.

Ἑγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ραφαήλ στὰ Ἀντικύθηρα

«Ἐγκαινίζεσθε ἀδελφοί καί τόν παλαιόν ἄνθρωπον ἀποθέμενοι, ἐν καινότητι ζωῆς πολιτεύεσθε... Οὕτως ἐγκαινίζεται ἄνθρωπος, οὕτω τιμᾶται ἡ τῶν ἐγκαινίων ἡμέρα» (στιχηρόν ἰδιόμελον ἐκ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῶν Ἱερῶν Ἐγκαινίων).

Μέ τά θεόπνευστα λόγια τοῦ Ἱεροῦ Ὑμνωδοῦ μᾶς καλεῖ ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία νά ἐγκαινισθοῦμε πνευματικά κάθε φορά πού τελοῦνται τά Ἱερά Ἐγ-

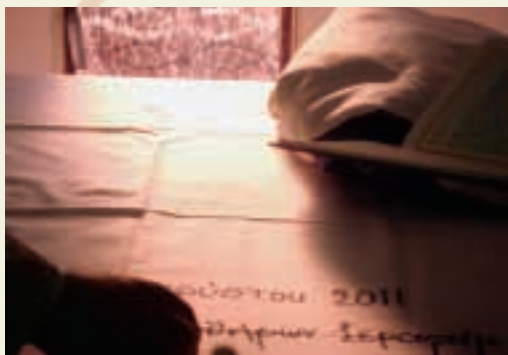
καίνια ἐνός νέου Ἱεροῦ Ναοῦ. Μᾶς καλεῖ ἡ Ἐκκλησία μας νά πορευθοῦμε «ἐν καινότητι ζωῆς» καί μέ ἀφορμή τήν τελετή τῶν Ἱερῶν Ἐγκαινίων νά προβοῦμε σέ μία ὀλική ἀναθεώρηση ἀρχῶν καί ἀξιών, τρόπου ζωῆς καί συμπεριφορᾶς, ὥστε «τόν παλαιόν ἄνθρωπον ἀποθέμενοι, τόν νέον ἐνδυσώμεθα» καί ἔτσι νά καταστοῦμε καί ἐμεῖς ναός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέ τή συμμετοχή μας στήν τελετή τῶν Ἱερῶν Ἐγκαινίων καί φυσικά στό μέγιστο ὅλων τῶν μυστηρίων, τῆ Θεῖα Εὐχαριστία.

Παράλληλα, ἡ Ἐκκλησία μας τονίζει πόσο σημαντική εἶναι ἡ ἀνέγερση ἐνός νέου Ἱεροῦ Ναοῦ καί τιμᾶ ἐξόχως τούς κτήτορες ἀναφωνώντας κάθε φορά πού ἐγκαινιάζεται ἕνας νέος Ἱερός Ναός «Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν Κτητόρων τοῦ ἁγίου Οἴκου τούτου». Ἀλλά καί σέ κάθε ἱεροπραξία ὁ λειτουργός ἱερεὺς εὐχεται ὑπὲρ μακαρίας μνήμης τῶν κτητόρων, εὐεργετῶν καί ἀνακαινιστῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καί στό τέλος κάθε Θεῖας Λειτουργίας ἀκοῦμε τήν παράκληση τοῦ Ἱερέως πρὸς τόν Κύριο νά παράσχει ἀγιασμό στούς «ἀγαπῶντας

τήν εὐπρέπειαν τοῦ Οἴκου Του».

Ἐκ Γυθείου ὀρμώμενος ὁ ἐν ἀποστρατεία Ταξίαρχος τῆς Πολεμικῆς Ἀεροπορίας κ. Ἰωάννης Τζινάκος ἀνήγειρε εἰς τήν περιοχὴν Καμαρέλα Χαρχαλιανῶν Ἀντικυθήρων καί ἐπὶ οἰκοπέδου πού δώρισε ὁ ἀειμνηστος ἐπὶ 70ετία Ἱεροψάλτης τῆς νήσου Γεώργιος Φραγκίσκος Ἱερέως Χαρχαλάκης (+2008), εὐπρεπῆ Ἱερόν Ναόν εἰς αἰώνιαν μνήμην τῆς ἀειμνήστου συζύγου του Εἰρήνης (+2009), ἡ ὁποία ἀγάπησε πολύ τό νησί καί ἐκοιμήθη πρόωρα κατ' ἄνθρωπον πρό δύο ἐτῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ἀντιμετώπισε μέ ὑποδειγματική ψυχική δύναμη τήν ἐπάρατο νόσο.

Ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης μας κ. Σεραφεῖμ, μέ τήν τιμία συνοδεία Του, τέλεσε τά Ἱερά Ἐγκαίνια τοῦ νέου αὐτοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τήν ἐπαύριο τῆς ἐορτῆς τοῦ Πολιούχου τῆς νήσου Ἁγίου Μύρωνος, καί ἔτσι ὁ Ναός παρεδόθη στή Θεῖα Λατρεία, πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καί εἰς τι-

μήν καί μνήμην τῶν ἐνδόξων Ἁγίων Ραφαήλ, Νικολάου καί Εἰρήνης τῶν ἐν Λέσβῳ καί τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ, ἰδρυτοῦ τοῦ Μοναχισμοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Κάτοικοι καί ἐπισκέπτες παρακολούθησαν τήν ὡραία τελετουργία τῶν Ἱερῶν Ἐγκαινίων μέ κατάνυξη καί εὐλάβεια καί ὑπὸ τούς μελωδικούς ἤχους τοῦ Χοροῦ Ψαλτῶν «Ἱεροῖ Μελωδοῖ» καί τοῦ Πρωτοψάλτου κ. Ἰωάννου Τσοῦνη, ἰδιαίτερως προσφιλοῦς στό νησί. Μεγάλης σημασίας ἡ βοήθεια πού

παρέσχε ο Πανος. Ἀρχιμανδρίτης π. Παλαμᾶς Κυριλλίδης, Ἡγούμενος τῆς Ἱεράς Μονῆς Θεοτόκου Καλλιπετρας Βεροίας τῆς Μακεδονίας, ὁ ὁποῖος μέ τις εὐλογίες τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας κ. Παντελεήμονος κόμισε στό νησί τά Ἅγια Μαρτυρικά Λείψανα πού τοποθετήθηκαν ἐντός τῆς Ἁγίας Τραπέζης τοῦ νέου Ἱεροῦ Ναοῦ, ἀλλά καί προετοίμασε ὅλη τήν τελετουργία τῶν Ἱερῶν Ἐγκαινίων ὡς ὁ Ἱερομνήμων τῆς τελετῆς, κατά τρόπο ὑποδειγματικό. Συμμετείχαν ἐπίσης ὁ Πανος.

Ἀρχιμανδρίτης π. Φρουμέντιος Δημητρίου, ἐφημέριος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἐσταυρωμένου Κυθήρων, ὁ Πανος. Ἀρχιμανδρίτης π. Μελέτιος Στάθης, συνεργάτης τῆς Συνδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τῶν αἱρέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ὁ σεβάσμιος Ἱερέας τῶν Ἀντικυθήρων π. Ἀντώνιος Λιγοψυχάκης. Κατά τήν Θεία Λειτουργία τῶν Ἱερῶν Ἐγκαινίων ὁ π. Παλαμᾶς ὠμίλησε - μέ τις εὐλογίες τοῦ Σεβασμιωτάτου - καί παρουσίασε τόν βίο τῶν τιμωμένων Ἁγίων, τόσο τῶν Μαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου καί Εἰρήνης τῶν ἐν Λέσβῳ, ὅσο καί τοῦ Ὁσίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου.

Στιγμές ἀγαλλίασης καί εὐφροσύνης πνευματικῆς πλημμύρισαν τό μικρό νησί κατά τις ἡμέρες αὐτές, καθώς ἡ τελευταία φορά πού τελέσθηκαν ἐγκαίνια Ἱεροῦ Ναοῦ στά Ἀντικύθηρα ἦταν ἀπό τόν ἀειμνήστο Μητροπολίτη Κυθήρων καί Ἀντικυθήρων κυρὸ Εὐθύμιο Καμβαθᾶ, ἥτοι στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ὅποτε ἐγκαϊνιάσθηκε ὁ Ἱερός Ναός τοῦ Προφήτη Ἥλια στόν οἰκισμό Γαλιανιά.

Στό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας τῶν Ἐγκαινίων ὁ Σεβασμιώτατος τέλεσε τό διετές Ἱερὸν Μνημόσυνον τῆς ἀειμνήστου Εἰρήνης Τζινάκου καί ἀναφερόμενος στό γεγονός τῆς τελέσεως τῶν Ἱερῶν Ἐγκαινίων ἀπηύθυνε θερμότερες εὐχαριστίες πρὸς τόν κτήτορα σύζυγό της, ὁ ὁποῖος δώρισε στόν Σεβασμιώτατο μιά ἀγιογραφία τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἔργον τῆς ἀειμνήστου συζύγου του, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἐξαιρετὴ βυζαντινὴ ἀγιογράφος. Ἐὶς ὅρτια κεράσματα παρατέθηκαν σέ ὅλο τό ἐκκλη-

σίασμα μετὰ τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας.

Ὁ νέος αὐτός Ἱερός Ναός παρεδόθη πλέον ἐπισημῶς, καί κατά τήν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας μας, στή Θεία Λατρεία καί στέκει ἄσειστος καί ἀσάλευτος στήν ὀμορφὴ αὐτῆς περιοχῆ τῶν Ἀντικυθήρων γιά νά ὑπομνήσει σέ ὅλες τις ἐπερχόμενες γενεές ὅτι μέσα στήν περίοδο αὐτῆς τῆς πνευματικῆς, ἠθικῆς ἀλλά καί ὑλικῆς κρίσης, δέν ἐξέλιπε ἡ προσφορά πρὸς τήν Ἐκκλησία καί ὁ σεβασμὸς πρὸς τόν Οἶκον τοῦ Θεοῦ, τόν ὁποῖον «ὁ Πατὴρ ἠκοδόμησε, ὁ Υἱὸς ἐστερέωσε, τό Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀνεκαίνισε».

Ἀναφωνοῦμε υἱκῶς τό Ἄξιον στόν Σεβασμιώτατο Ποιμενάρχη μας καί εἰς τόν κτήτορα κ. Ἰωάννη Τζινάκο εὐχόμεθα κάθε εὐλογία παρά Θεοῦ εἰς τόν ἴδιον καί τήν οἰκογένειάν του καί αἰωνία ἀνάπαυση γιά τήν ἀειμνήστη σύζυγό του Εἰρήνη.

Εὐστράτιος Ἀ. Χαρχαλάκης

Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Παντοκράτορος στά Κύθηρα

Μέ τήν πρέπουσα ἐκκλησιαστική τάξη ἔγιναν στίς 23 Σεπτεμβρίου 2011 τά Ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ στό Κάστρο τῶν Κυθήρων (Χώρας) ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κυθήρων καί Ἀντικυθήρων κ. Σεραφεῖμ.

Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Θεοτόκου Καλλιπέτρας Βεροίας, ὁ ὁποῖος ἦταν καί ὁ Ἱερομνήμων τῆς τελετῆς μέ τίς εὐλογίες τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας κ. Παντελεήμονος. Τήν τελετή τῶν Ἐγκαίνιων παρακολούθησαν ἀρκετοί πιστοί ἀπό τήν Κρήτη πού βρίσκονταν στά Κύθηρα μέ ἀφορμή τή μεγάλη πανήγυρη τῆς Παναγίας Μυρτιδιώτισσας. Ὁ Σεβασμιώτατος ὠμίλησε σχετικά μέ τήν τελετή τῶν Ἱερῶν Ἐγκαίνιων, ἐνώ ὁ π. Παλαμάς ἀναφέρθηκε στή ση-

Ἄγιος Ναός εἶναι κτίσμα τοῦ 1545 καί ἀποτελεῖ χαρακτηριστικό δείγμα νησιώτικου ναοῦ τῆς μεταβυζαντινῆς ἐποχῆς, βρίσκεται δέ στόν κεντρικό δρόμο, μπροστά ἀπό τό κτήριο πού στεγάζει τό Ἱστορικό Ἀρχεῖο Κυθήρων. Εἶναι μονόκλιτος (παλαιότερα ὑπῆρχε καί δεύτερο κλίτος ἀφιερωμένο στόν Τίμιο Πρόδρομο), θολωτός, χτισμένος μέ παχείς λιθοκτιστούς τοίχους καί μέ ἡμικυκλική ἀψίδα στό ἅγιο Βῆμα. Καθώς ὁ ναός δέ λειτουργήθηκε κατά τόν 20ῦ αἰῶνα καί μέ ἀφορμή τίς πρόσφατες ἐργασίες ἀνακαίνισης ἀπό τήν ἀρχαιολογική ὑπηρεσία, ἐκτίσθη νέα Ἁγία Τράπεζα (ἡ παλαιά εἶχε καταστραφεῖ ἀπό τούς Γερμανούς στήν Κατοχή πού εἶχαν μετατρέψει τό Ναό σέ πυριτιδαποθήκη) καί μέ πρωτοβουλία τοῦ Σεβασμιωτάτου τελέσθηκαν τά Ἐγκαίνια καί καθαγιασθήκε ἡ νέα Ἁγία Τράπεζα.

Τά ἅγια μαρτυρικά λείψανα κόμισε στά Κύθηρα ὁ Πανός. Ἀρχιμανδρίτης π. Παλαμάς Κυριλλίδης,

μασία τοῦ γεγονότος τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ, ἐπ' ὄνοματι τῆς ὁποίας καθαγιασθήκε ὁ Ἱερός Ναός. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Σεβασμιώτατος μοίρασε ὡς εὐλογία στόν πιστό λαό ἀποτιμήματα ἀπό τό ἱερό σάβανο τῶν Ἐγκαίνιων καί τόνισε ὅτι αὐτά ἀποτελοῦν ἱερά φυλακτῆρια πρὸς ἁγιασμόν καί εὐλογίαν τοῦ λαοῦ.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων και Αντικυθήρων κ. Σεραφεΐμ από του Ιουλίου του 2011 έως και του Νοεμβρίου του 2011 έλειτούργησε ή έχροροστάτησε σέ Έσπερινούς, Άκολουθίες και κατά περιπτώσεων έκήρυξε τόν Θείο Λόγο εις τούς Ίερούς Ναούς :

Ι. Ν. Άγιων Άναργύρων Ξερουλάκι: 1/7/, 31/10, Ι. Μονή Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης: 2/7, 1/8, 2/8, 14/8, 15/8, 23/9, 24/9, 21/11, 22/11, Ι. Ν. Έσταυρωμένου Χριστού Πιτσιανικών: 3/7, 13/8, 13/9, Ι. Ν. Άγιων Άναργύρων Φριλιγκιανικών: 3/7, 30/10, Ι. Ν. Άγιου Γεωργίου Καρβουνάδων: 6/7, 11/8, 24/11, Ι. Ν. Άγίας Κυριακής Άλεξανδράδων: 7/7, Ι. Ν. Άγιου Προκοπίου Καραβά: 7/7, 8/7, Ι. Ν. Άγιου Νικήτα Καλάμου: 10/7, 14/9, 15/9, 16/10, 13/11 Ίερά Μονή Άγίας Μόνης: 16/7, 5/8, 6/8, 25/9, Ι. Ν. Άγιου Νικολάου Αύλεμνος: 16/7, 9/8, Ι. Ν. Προφήτου Ήλιου Άγιου Ήλια: 20/7, 24/7, Ι. Ν. Προφήτου Ήλιου Άεροδρομίου: 21/7, Ι. Ν. Άγίας Τριάδος Άλεξανδράδων: 22/7, 5/8, 18/9, Ι. Ν. Οσίας Πελαγίας Άγίας Πελαγίας: 22/7, 23/7, 14/8, 11/9, 9/10, 6/11, Ι. Ν. Ίλαριωτίσσης Ποταμού: 24/7, 3/8, 7/8, 23/10, Ι. Ν. Άγίας Άννης Χώρας: 25/7, 9/9, Ι. Ν. Άγιου Γεωργίου Μητάτων : 30/7, 9/8, 20/11, Ι. Ν. Παναγίας Έλεούσης Φρατσίων: 31/7, 10/8, 21/8, 18/9, 22/10, 29/10, Ι. Ν. Άγίας Έλέσης: 31/7, 1/8, 13/8, 12/11 Ι. Ν. Άγιου Ιωάννου Στραποδίου: 2/8, Ι. Ν. Έσταυρωμένου Χριστού Χώρας: 2/8, 14/9, 2/10, 28/10, 22/11, 26/11, Ι. Ν. Άγιου Θεοδώρου: 3/8, Ι. Ν. Άγιου Μηνά Λογοθετιανικών: 3/8, 10/8, 10/11, Ι. Ν. Άγιου Σπυρίδωνος Καψαλίου: 4/8, Ι. Ν. Άγίας Τριάδος Φριλιγκιανικών: 4/8, 8/8, Ι. Ν. Παναγίας Οδηγήτριας Καλάμου: 4/8, 20/11, Ι. Ν. Μεταμορφώσεως Χριστού Άρωναδικών: 5/8, 7/8, Ι. Ν. Μεταμορφώσεως Χριστού Κεραμωτού: 6/8, 8/11, Ι. Ν. Άγιου Χαραλάμπους Μυλοποτάμου: 6/8, 31/10, Ι. Ν. Άγιου Έλευθερίου Δοκάνων: 8/8, Παρεκκλήσιον Γηροκομείου: 8/8, Ι. Ν. Άγίας Πατρικίας: 9/8, Ι. Ν. Άγιου Μηνά Διακοφτίου: 10/8, 11/11, Ι. Ν. Άγιου Σπυρίδωνος Καλοκαιρινών: 11/8, 10/9, Ι. Ν. Παναγίας «Κακής Μέλισσας» Στραποδίου: 11/8, Ι. Ν. Άγίας Παρασκευής Βιαραδικών: 12/8, Ι. Ν. Άγίας Ειρήνης Κατουνίου: 12/8, Ι. Ν. Παναγίας Μυρτιδιώτισσας Κάστρου: 14/8, Ι. Ν. Άγιου Γερασίμου Ποταμού: 16/8, 19/10, Ι. Ν. Άγιου Μύρωνος Αντικυθήρων: 16/8, 17/8, Ι. Ν. Άγιου Ραφαήλ Αντικυθήρων: 17/8, 18/8, Ι. Ν. Αναλήψεως Σωτήρος Χρι-

στου Άραχώρης: 20/8, Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ύδρας: 23/8, 19/11, Ι. Ν. Άγιου Χαραλάμπους Φρατσίων: 26/8, Ι. Ν. Άγιου Βασιλείου Χριστοφοριανικών: 27/8, Ι. Ν. Άγιου Ιωάννου Γερακαρίου: 28/8, Ι. Ν. Άγιου Ιωάννου του «έν κρημνῶ» Καψαλίου: 29/8, Ι. Ν. Παναγίας Δέσποινας Καραβά: 22/10, Ι. Ν. Άγιου Μάμαντος Πετρονίου: 1/9, Ι. Ν. Άγιου Μάμαντος Κατουνίου: 2/9, Ι. Ν. Άγιου Νεκταρίου Αιγίνης: 3/9, Ι. Ν. Γενεσίου τής Παναγίας «Κακοπέτρι»: 8/9, Ι. Ν. Παναγίας Μανωλίτισσας Φρατσίων: 8/9, Ι. Ν. Άγιου Σώζοντος Μυλοποτάμου: 11/9, Ι. Ν. Άγίας Σοφίας Μυλοποτάμου: 16/9, Ι. Ν. Άγίας Σοφίας Καλάμου: 16/9, 17/9, Ι. Ν. Άγιου Εύσταθιου Σταθιανικών: 19/9, 20/9, Ι. Ν. Παντοκράτορος Χριστού Κάστρου: 23/9, Ι. Παρεκκλήσιον Εύαγγελιστού Λουκά Μανιτοχωρίου: 17/10, 18/10, Ι. Ν. Άγιου Άρτεμίου Στραποδίου: 20/10, Ι. Ν. Άγιου Δημητρίου Λογοθετιανικών: 25/10, Ι. Ν. Άγιου Δημητρίου Πούρκου: 26/10, Ι. Ν. Άγιων Άναργύρων Φριλιγκιανικών: 30/10, Ι. Ν. Άγ. Άναργύρων Φατσαδικών 1/11, Ι. Ν. Παμμ. Ταξιαρχών Καραβά 7/11, Ι. Ν. Παμμ. Ταξιαρχών Τραβασαριανικών 8/11, Ι. Ν. Άγ. Γεωργίου Λιβαδίου 9/11, Ι. Παρεκκλήσιον Άγ. Μηνά Άλειξερνίκων 10/11, Ι. Παρεκκλήσιον Άγ. Χρυσοστόμου (Μέσα Βούργου) 14/11, Ι. Ν. Εισοδίων τής Θεοτόκου Κοντολιανικών 20/11, Ίερόν (σπηλαιώδη) Ναόν Άγ. Αικατερίνης 24/11, Ι. Παρεκκλήσιον Άγ. Αικατερίνης Άλεξανδράδων 25/11, Ι. Ν. Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης Ν. Φαλήρου 27/11, Ι. Μονή Άναστάντος Χριστού Βαρνάβα Άττικής 28/11.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ**«ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΜΥΡΤΙΔΙΩΤΙΣΣΑ»**

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΘΗΡΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΔΑΠΑΝΑΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΥΡΤΙΔΙΩΤΙΣΣΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ:Πρωτοπρ. Παναγιώτης Μεγαλοκονόμος
Άναπλ. Γεν. Άρχιερ. Έπιτρόπου**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:** ΔΟΜΗ Ο.Ε. 210 9310605**ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ:**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΥΘΗΡΩΝ, ΚΥΘΗΡΑ 80 100

Τηλ.: 27360 31281, 31202 Fax: 27360 31202

E-mail: imkythiron@imkythiron.gr

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Τό γήπεδο τῆς Κοντελετοῦς

Συνεχίζονται μέ ικανοποιητικό ρυθμό οί ἐργασίες στό ὑπό κατασκευή γήπεδο ποδοσφαίρου στό Λιβιάδι. Ἐγινε ἡ περίφραξη τοῦ ἀγωνιστικοῦ χώρου, καθώς ἐπίσης, τό πάρκινγκ, ἡ ἐξόρυξη πηγαδιοῦ ὅπου βρέθηκε ἀρκετό νερό πού θά χρησιμεύσει γιά τό πότισμα τοῦ χορταριοῦ στόν ἀγωνιστικό χώρο, καθώς καί ἡ κατασκευή ὑπόγειας δεξαμενῆς 75 cm³ γιά τήν ἀποθήκευση τοῦ νεροῦ. Συνεχίζονται οί πετρότοιχοι περιμετρικά τοῦ οἰκοπέδου καί

θ' ἀκολουθήσει ἡ δένδροφύτευση. Ἐντός τοῦ ἀγωνιστικοῦ χώρου τοποθετήθηκε ὁ χλοοτάπητας καί τά συστήματα ἄρδευσης ἀπό τόν γεωπόνο Τ.Ε. κ. Ἀθανάσιο Σάμιο, ὁ ὁποῖος θά εἶναι καί ὑπεύθυνος συντήρησης. Ἐπίσης, ἀγοράστηκε μηχανήμα ἀξίας περίπου 7.000 εὐρώ γιά τό κούρεμα, τή λίπανση, τό σκούπισμα κ.ά. τοῦ χορταριοῦ καί πιεστικό γιά τήν ἀντληση τοῦ νεροῦ ἀξίας 2.500 εὐρώ.

Σέ περίπου 40 ἡμέρες θά ἀρχίσει ἡ λειτουργία τοῦ γηπέδου καί τά παιδιά καί οί νέοι μας ὑπό τήν καθοδήγηση τοῦ ὑπεύθυνου προπονητή κ.Πέτρου Γαλανάκη θά μποροῦν ν' ἀπολαμβάνουν ἕνα σύγ-

χρονο γήπεδο. Σημαντική εἶναι ἡ συμβολή τῶν δωρητῶν μέχρι τώρα, οί ὁποῖοι ἔχουν ἐνισχύσει οικονομικά τό ἔργο ἀλλά καί τῶν τεχνιτῶν (ὑδραυλικῶν, ηλεκτρολόγων) πού προσφέρουν δωρεάν ὑπηρεσίες.

Ὁφείλομε ἐδῶ ν' ἀναφερθοῦμε στούς ὁμογενεῖς μας ἐξ Αὐστραλίας κ.Γεώργιο καί τόν υἱό τοῦ Νικόλαο Χάρο, οί ὁποῖοι ἐκτός τοῦ ὅτι προσέφεραν 5.000 εὐρώ ἀγωνίζονται στήν Αὐστραλία νά ἐξασφαλίσουν χρηματοδοτήσεις γιά τά περαιτέρω ἔργα. Βέβαια, εἶναι γεγονός ὅτι δέν θά εἶχε φτάσει τό ἔργο ὡς τήν λειτουργία του ἂν δέν τό εἶχε υιοθετήσει ὁ ἐξ Αὐστραλίας ἐπιχειρηματίας κ.Παναγιώτης Μάγειρος υἱός τοῦ ἀειμνήστου ἱερέως Σπυριδῶνος Μαγείρου ἀπό τόν Δρυμῶνα. Μέχρι στιγμῆς ἔχει καταβάλλει τό ποσό τῶν 120.000 εὐρώ καί συνεχίζει.

Τό Ἐκκλησιαστικό Συμβούλιο ἐκτιμώντας τήν εὐεργεσία πρὸς τοὺς νέους καί τά παιδιά τοῦ νησιοῦ τοῦ κ. Μάγειρα ἀποφάσισε νά τό ὀνομάσει «Γήπεδο Παναγιώτη Σπυριδῶνος ἱερέως Μαγείρου».

Τελιώνοντας αὐτή τήν ἐνημέρωση νά ποῦμε ὅτι τό τεχνικό γραφεῖο τοῦ κ.Ἀνδρέα Λουράντου καί τῆς Δομνίκης Κονταράτου καί συνεργατῶν τους προσφέρει ἐντελῶς δωρεάν τή μελέτη καί τήν ἐπίβλεψη τοῦ ἔργου, ἐνῶ ὁ ἐργολάβος κ.Ἀνδρέας Τραβασάρος πού ἔχει τήν εὐθύνη τῆς κατασκευῆς ἔχει κάνει ἀριστες ἐργασίες καί παρ' ὅλο τό ὑψηλό κόστος τους δέν ἀπαιτεῖ ποτέ ἄμεση πληρωμή.